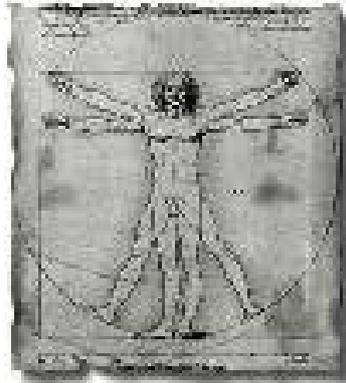

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΗΛΕΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Προσωπικά Δεδομένα :
Το Ευρωπαϊκό - Το Ελληνικό Θεσμικό Πλαίσιο

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΤΡΑΤΗ - ΒΑΝΤΖΟΥ

ΑΡΤΑ 2006

Αφιερώνεται
στους γονείς μου, Σπύρο και Ελένη,
στην αδερφή μου, Δήμητρα και στην ανιψιά μου, Λυδία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ		1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο		
	1.1 Η έννοια των προσωπικών δεδομένων	3
	1.2 Οι κίνδυνοι για την ιδιωτική ζωή από την ανάπτυξη της τεχνολογίας	5
	1.3 Οι κίνδυνοι από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων	9
	1.4 Τα αντιτιθέμενα συμφέροντα στους περιορισμούς της επεξεργασίας δεδομένων	14
	1.5 Το συνταγματικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων	16
	1.5.1 Το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού	19
	1.6 Η προστασία των προσωπικών δεδομένων σύμφωνα με τον νόμο 2472/97	21
	1.7 Η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο	23
	1.8 Ορισμοί	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο		
	2.1 Βασικές δραστηριότητες της Αρχής	28
	2.2 Σύσταση, αποστολή και νομική φύση της Αρχής	31
	2.2.1 Συγκρότηση της Αρχής	32
Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΡΧΗ: ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	2.3 Αρμοδιότητες, λειτουργία και αποφάσεις της Αρχής	36
	2.3.1 Κατάρτιση Κανονιστικών πράξεων και προτεινόμενες λύσεις για την βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου.	41
	2.3.2 Διενέργεια Διοικητικών Ελέγχων	44
	2.3.2.1 Διαδικασία Διεξαγωγής και έκταση Διοικητικού Ελέγχου Αρχείου	45
	2.3.2.2 Έλεγχοι	47
	2.3.2.3 Διενεργηθέντες έλεγχοι	48
	2.3.2.4 Παρατηρήσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από τους Διοικητικούς Ελέγχους Αρχείων	48
	2.3.3 Εξέταση προσφυγών, γνωμοδοτήσεις, οδηγίες, αποφάσεις	51
	2.3.4 Χορήγηση αδειών	51

	2.3.5 Γνωστοποιήσεις αρχείων	53
	2.4 Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων ως Αρχή Ελέγχου του Εθνικού Τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Schengen (Σένγκεν)	54
	2.4.1 Άδεια λειτουργίας του Εθνικού Τμήματος SIS	55
	2.4.2 Δικαίωμα Πρόσβασης των Υποκειμένων	57
	2.4.3 Συμπεράσματα του ελέγχου στο Εθνικό Τμήμα SIS (N-SIS)	59
	2.5 Η Γραμματεία της Αρχής	61
	2.6 Η επικοινωνιακή πολιτική της Αρχής	64
	2.7 Ευρωπαϊός επόπτης προστασίας των δεδομένων	66
	2.7.1 Η σύσταση και διορισμός της εποπτικής αρχής	68
	2.7.2 Το καθεστώς άσκησης των καθηκόντων του Ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων	70
	2.7.3 Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	3.1 Το πεδίο εφαρμογής του νόμου 2472/97	75
	3.2 Οι διατάξεις του νόμου 2472/97 για τις προϋποθέσεις θεμιτής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων	77
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	3.2.1 Τα χαρακτηριστικά των προσωπικού δεδομένων και οι προϋποθέσεις επεξεργασίας τους	77
	3.2.2 Αρχεία προσωπικών δεδομένων	80
	3.2.3 Επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων	81
	3.2.4 Απαλλαγή υποχρέωσης γνωστοποίησης και λήψης άδειας	84
	3.3 Ειδικές μορφές επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων	86
	3.4 Το απόρρητο και η ασφάλεια της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	89
	3.5 Τα Δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων σύμφωνα με τον νόμο 2472/97	90
	3.5.1 Δικαίωμα ενημέρωσης	91
	3.5.2 Δικαίωμα πρόσβασης	92
	3.5.3 Δικαίωμα αντίρρησης	93

	3.5.4 Δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας	95
	3.6 Οι κυρώσεις του νόμου 2472/97	96
	3.6.1 Διοικητικές κυρώσεις	97
	3.6.2 Ποινικές κυρώσεις	98
	3.6.3 Αστική ευθύνη	101
	3.7 Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα σύμφωνα με τον νόμο 2774/1999.	102
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	4.1 Το πεδίο εφαρμογής του ευρωπαϊκού κανονισμού 45/2001	111
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	4.2 Κανόνες θεμιτής επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	112
	4.2.1 Αρχές σχετικές με την νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	112
	4.2.2 Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	114
	4.2.3 Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων	117
	4.2.4 Εξαιρέσεις και περιορισμοί	120
	4.3 Εμπιστευτικότητα και ασφάλεια της επεξεργασίας	121
	4.4 Διατάξεις που αφορούν το υποκείμενο των δεδομένων σύμφωνα με την ευρωπαϊκή οδηγία	124
	4.4.1 Ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων	124
	4.4.1.1 Ενημέρωση σε περίπτωση που τα δεδομένα συλλέγονται παρά τω υποκείμενο των δεδομένων	124
	4.4.1.2 Ενημέρωση σε περίπτωση που τα δεδομένα δεν έχουν συλλεγεί παρά το υποκείμενο των δεδομένων	125
	4.4.2 Τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων	127
	4.5 Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων	130
	4.5.1 Διορισμός και καθήκοντα του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων	130
	4.5.2 Κοινοποίηση στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων	131

4.5.3 Προκαταρκτικός έλεγχος εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και υποχρέωση συνεργασίας	133
4.5.3.1 Διαβούλευση με τον ευρωπαϊκό επόπτη προστασίας δεδομένων	134
4.5.3.2 Υποχρεώσεις	135
4.6 Τα ένδικα μέσα του ευρωπαϊκού κανονισμού 45/2001	136
4.7 Η προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής στο εσωτερικό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	138
4.7.1 Πεδίο εφαρμογής	139
4.7.2 Η ασφάλεια και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των επικοινωνιών	139
4.7.3 Δεδομένα κίνησης και χρέωσης	140
4.7.4 Κατάλογοι χρηστών	141
4.7.5 Ένδειξη και περιορισμός της αναγνώρισης καλούσας και καλούμενης γραμμής	141
	143
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	145
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	146

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε πολλά κράτη δημιουργήθηκε η ανάγκη της προστασίας της ιδιωτικής ζωής των πολιτών από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων τους. Αυτή η ανάγκη καλύφθηκε από την θέσπιση νομοθετικού πλαισίου που απαγορεύει την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, βάση ορισμένων προϋποθέσεων και συνθηκών, και διασφαλίζει την προσωπική ζωή των ατόμων. Ως επεξεργασία προσωπικών δεδομένων νοείται κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται σε προσωπικά δεδομένα, από Δημόσιο ή φυσικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων.

Τα πρώτα νομοθετικά κείμενα που είχαν ως αντικείμενο την προστασία των προσωπικών δεδομένων είχαν ήδη τεθεί σε εφαρμογή από την αρχή της δεκαετίας του 1970 στην Νορβηγία και στη Σουηδία. Επίσης νόμοι για την προστασία ευαίσθητων δεδομένων που αφορούν τη φυλή, το θρήσκευμα, τα πολιτικά φρονήματα ή την σεξουαλική ζωή τέθηκαν σε εφαρμογή το 1978 στην Δανία και την Γαλλία.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο αντίστοιχα τα πρώτα νομικά κείμενα που μνημονεύουν την ανάγκη καθιέρωσης ειδικής ρύθμισης είναι δύο αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η απόφαση με αριθμό (73) 22 της 26-09-1973 που αφορά την προστασία των δεδομένων στον ιδιωτικό τομέα και η απόφαση με αριθμό (74) 29 της 20-09-1974 που αφορά την προστασία των δεδομένων στο δημόσιο τομέα. Σαφέστερες ρυθμίσεις για την κατηγοριοποίηση και προστασία των προσωπικών δεδομένων υπάρχουν στην Σύμβαση με αριθμό 108 της 28-01-1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης. Επιπλέον με βάση την Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν εκδοθεί οι κοινοτικές οδηγίες 95/46/EK της 24-10-1995 και 97/66/EK της 15-12-1997, όπως και ο Ευρωπαϊκός κανονισμός 45/2001/EK της 18-12-2000.

Στην Ελλάδα το θεσμικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων είναι ο νόμος 2472/97 που θεσπίστηκε με βάση την κοινοτική οδηγία 95/46. Αντικείμενο του νόμου είναι η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής. Ο νόμος αυτός θεσμοθετεί ένα σαφές πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων το οποίο περιέχει κανόνες ουσιαστικούς, οργανωτικούς, διαδικαστικούς και κυρωτικούς που ουσιαστικά χρησιμεύουν στην οριοθέτηση της συνταγματικά ανεκτής και νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

1.1 Η έννοια των προσωπικών δεδομένων

Στην εποχή μας παρουσιάζεται μια ραγδαία πρόοδος στην τεχνολογία. Η διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής στο πλαίσιο παγκόσμιων δικτύων καθώς και η ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων και μεθόδων επεξεργασίας δεδομένων επεκτείνονται πέρα από την πληροφορική, στο χώρο των τηλεπικοινωνιών και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Η εξέλιξη όμως αυτή εγκυμονεί κινδύνους για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής του ατόμου καθώς μπορεί να γενικευτεί η συλλογή και η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων.

Εδώ θα πρέπει να ορίσουμε την έννοια των προσωπικών δεδομένων. **Προσωπικά δεδομένα είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί δηλαδή να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική.** Το φυσικό αυτό πρόσωπο ονομάζεται στα νομικά κείμενα υποκείμενο των δεδομένων.

Όπως καθίσταται σαφές από τον παραπάνω ορισμό αντικείμενο προστασίας αποτελούν τα προσωπικά δεδομένα των φυσικών προσώπων δηλαδή των ανθρώπων και όχι των νομικών προσώπων ή άλλων ενώσεων.

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι προσωπικά δεδομένα δεν είναι όσες πληροφορίες αναφέρονται σε ένα πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι άγνωστη. Επίσης δεν χαρακτηρίζονται ως προσωπικά δεδομένα οι συλλογικές πληροφορίες για ομάδες προσώπων όπως και τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία από τα οποία δεν μπορούν να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

Αντιθέτως είναι προσωπικά δεδομένα οι πληροφορίες που αναφέρονται σε ένα άτομο ως μέλος μίας ομάδας προσώπων, για την οποία υπάρχουν προσδιοριστικά στοιχεία, όταν αφορούν και το άτομο αυτό.

- Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα παρέχουν πληροφορίες σχετικά με :
- ∅ Τις προσωπικού χαρακτήρα σχέσεις του προσώπου, πληροφορίες αναφορικά με τα προσωπικά στοιχεία του, όπως για παράδειγμα όνομα, ημερομηνία γέννησης, ηλικία, μόρφωση, θρησκεία, πολιτική ιδεολογία, ερωτική ζωή.
 - ∅ Τα στοιχεία που αναφέρονται σε πράγματα όπως η κατοχή περιουσίας, μίσθωση, εισόδημα, περιουσιακά χρέη, πιστωτικά δεδομένα.

Μια ιδιαίτερη κατηγορία προσωπικών δεδομένων είναι τα ευαίσθητα δεδομένα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση του ατόμου, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο ή συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τις σχετικές πληροφορίες με ποινικές διώξεις ή καταδίκες. Ως ευαίσθητα δεδομένα χαρακτηρίζονται ακόμα κατά την ελληνική νομοθεσία και επομένως ισχύουν οι ρυθμίσεις του νόμου 2472/97 τα δεδομένα για τους λήπτες και τα αρχεία των δωρητών ανθρωπίνων ιστών και οργάνων. Όπως επίσης και οι δηλώσεις των αιτούντων άσυλο, και τα στοιχεία των αιτήσεων αλλοδαπών.

Περαιτέρω θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο όρος “ευαίσθητα δεδομένα” δεν είναι απολύτως ακριβής, διότι δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός προσωπικών δεδομένων που χαρακτηρίζονται ως ευαίσθητα. Αυτό ισχύει διότι δεν υπάρχουν ασφαλή κριτήρια που να επιτρέπουν την ακριβή ταξινόμηση των δεδομένων ανάλογα με τον βαθμό της ευαισθησίας τους. Επομένως ο χαρακτηρισμός τους αυτός αναφέρεται στις συνέπειες από την συλλογή και την επεξεργασία τους για τις ατομικές ελευθερίες και ειδικότερα για το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα γενετικά δεδομένα. Τα γενετικά δεδομένα είναι δεδομένα που αφορούν τα κληρονομικά χαρακτηριστικά ή τα πρότυπα κληρονομικότητας αυτών των χαρακτηριστικών σε μία ομάδα προσώπων. Τα γενετικά δεδομένα αν και δεν αναφέρονται ρητά ως ευαίσθητα δεδομένα μπορούν να υπαχθούν στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων υγείας ή ακόμη και δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική καταγωγή.

Πάντως δεν υπάρχει ομοφωνία για την κατάταξή τους σε μία συγκεκριμένη κατηγορία.

1.2 Οι κίνδυνοι για την ιδιωτική ζωή από την ανάπτυξη της τεχνολογίας

Στην σύγχρονη εποχή τα συστήματα πληροφορικής συνιστούν ένα απαραίτητο εργαλείο για τη διαχείριση πληροφοριών τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, λόγω των δυνατοτήτων της σχεδόν απεριόριστης και σε ελάχιστο χρόνο συσσώρευσης και επεξεργασίας πληροφοριών. Επιπλέον η πληροφορική αποτελεί μέσο εκσυγχρονισμού και συμβάλλει στην πιο ορθολογική οργάνωση της παραγωγής και της προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών. Παράλληλα όμως η συστηματική επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών έχει επιπτώσεις για τον πολίτη, στο βαθμό που ο τελευταίος μεταβάλλεται σε “πληροφοριακό αντικείμενο” και αποτελεί αντικείμενο χειραγώγησης. Είναι γεγονός ότι οι κίνδυνοι από τη χρήση της πληροφορικής διευρύνονται διαρκώς με την πρόοδο της τεχνολογίας και θέτουν επιτακτικά το ζήτημα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής του ατόμου, δηλαδή της προστασίας των προσωπικών του δεδομένων.

Ζητήματα προστασίας προσωπικών δεδομένων ανέκυψαν ήδη από τη δεκαετία του 1960, με την εμφάνιση των πρώτων εφαρμογών της πληροφορικής και συγκεκριμένα, με την ευρεία χρήση των τραπεζών πληροφοριών (data banks). Οι δυνατότητες της επεξεργασίας των πληροφοριών που προσέφεραν τα συστήματα αυτά κατέστησαν τις τράπεζες πληροφοριών θεμελιώδη έννοια της ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων και τα αρχεία βασική έννοια και αντικείμενο ρυθμίσεως του δικαίου προστασίας προσωπικών δεδομένων. Γενικότερα από το 1951 που δημιουργήθηκε η πρώτη βάση δεδομένων για τη στατιστική έρευνα στις ΗΠΑ έχει δημιουργηθεί διεθνώς μεγάλος αριθμός βάσεων δεδομένων, οι οποίες καλύπτουν επιστημονικές, αλλά και επιχειρηματικές ανάγκες, όπως και γενικότερα ανάγκες πληροφόρησης.

Σήμερα καθώς η τεχνολογία έχει κάνει ραγδαία άλματα προόδου έχουν ξεπεραστεί τα παραπάνω συστήματα πληροφόρησης. Τα χαρακτηριστικά της

εποχής που διανύουμε είναι η διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής στο πλαίσιο παγκοσμίων δικτύων, η αποκέντρωση της επεξεργασίας πληροφοριών καθώς και η ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων και μεθόδων επεξεργασίας δεδομένων που επεκτείνονται, πέρα από την πληροφορική, στο χώρο των τηλεπικοινωνιών και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Η εξέλιξη όμως αυτή, εγκυμονεί κινδύνους για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και της ιδιωτικής ζωής. Και ο βασικός λόγος που γίνεται αυτό είναι διότι στις σύγχρονες λεωφόρους των πληροφοριών διαπιστώνεται μια γενίκευση της συλλογής και επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων.

Πιο συγκεκριμένα, η επέκταση του Διαδικτύου (Internet) ως καθολικού μέσου μετάδοσης πληροφοριών έχει ως συνέπεια τη βαθμιαία συρρίκνωση της ιδιωτικής σφαίρας του ατόμου. Αφενός η πλειοψηφία των δικτυακών τόπων (websites) περιέχουν προσωπικά δεδομένα, ενώ και ένας μεγάλος αριθμός αυτών απαιτεί από τους επισκέπτες του προκειμένου να εγγραφούν και να αποκτήσουν κωδικό πρόσβασης, να ανακοινώσουν τα προσωπικά τους δεδομένα, όπως είναι για παράδειγμα το όνομα, η διεύθυνση, το ετήσιο εισόδημα ή ο αριθμός της πιστωτικής τους κάρτας.

Εκτός από τη φανερή συλλογή δεδομένων, παρατηρείται και η συλλογή προσωπικών δεδομένων από τους φορείς παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου, τα οποία προκύπτουν από τα “ίχνη” που αφήνει ο χρήστης κατά την περιήγησή του στο Διαδίκτυο, καθώς και από τη χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού (spyware) που εισέρχεται στο τερματικό του χρήστη εν αγνοία του, όπως είναι για παράδειγμα τα αυτοεγκαθιστώμενα αρχεία cookies, τα οποία δημιουργούνται από τον διακομιστή (server) ενός ιστοχώρου, αποθηκεύονται στο σκληρό δίσκο του ηλεκτρονικού υπολογιστή του χρήστη του Διαδικτύου και λαμβάνουν γνώση οποιουδήποτε αρχείου από τον υπολογιστή του και παρέχουν πληροφορίες στον διακομιστή σχετικά με τις προτιμήσεις και τις καταναλωτικές του συνήθειες. Μάλιστα επειδή ένα αρχείο cookie μπορεί να χρησιμοποιηθεί από περισσότερους ιστοχώρους, καθίσταται δυνατή η δημιουργία πορτραίτων προσωπικότητας που χρησιμοποιούνται για σκοπούς άμεσης διαφήμισης και προώθησης των πωλήσεων.

Επίσης, μεγάλη έκταση έχει λάβει η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και στα ψηφιακά δίκτυα ενοποιημένων υπηρεσιών (ISDN), όπου παρουσιάζονται αυξημένες δυνατότητες καταγραφής και παρακολούθησης

των χρηστών. Συγκεκριμένα, στα δίκτυα αυτά είναι απαραίτητη η επεξεργασία μεγάλου αριθμού προσωπικών δεδομένων, τα οποία περιλαμβάνουν τον αριθμό, την ταυτότητα της συσκευής του συνδρομητή, τον αριθμό του καλούμενου, το χρόνο έναρξης και τη διάρκεια πραγματοποίησης των κλήσεων καθώς και διάφορες άλλες πληροφορίες. Η ελευθερία πρόσβασης στις σύγχρονες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες μπορεί να οδηγήσει σε καταχρήσεις.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο των σύγχρονων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών είναι δυνατός ο εντοπισμός της γεωγραφικής θέσεως των χρηστών της κινητής τηλεφωνίας με τη βοήθεια δορυφορικών συστημάτων GPS. Οι παρεχόμενες δυνατότητες παρόμοιων συστημάτων συνεπάγονται την παραβίαση της ιδιωτικής ζωής λόγω της συνεχούς παρακολούθησης των προσώπων που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της κινητής τηλεφωνίας, και οι σχετικές πληροφορίες μπορεί να αξιοποιηθούν για τη δημιουργία προφίλ προσωπικότητας των χρηστών και για την αποστολή μηνυμάτων ανεπιθύμητης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας.

Μια άλλη διάσταση του προβλήματος που αφορά τους κινδύνους από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων έγκειται στο ότι τα προσωπικά δεδομένα χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις με το χαρακτήρα της πρώτης ύλης για τη λήψη αποφάσεων και την προώθηση των πωλήσεων με τις σύγχρονες μεθόδους μάρκετινγκ, γεγονός που οδηγεί στην αύξηση της συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών πληροφοριών.

Επίσης ανθεί διεθνώς το εμπόριο των προσωπικών δεδομένων. Μάλιστα, το εμπόριο αυτού του είδους έχει προσλάβει μεγάλη έκταση και στην Ελλάδα, όπου διαπιστώνεται η ύπαρξη παράνομων κυκλωμάτων διακίνησης προσωπικών πληροφοριών. Ειδικότερα, σύμφωνα με μια δημοσιογραφική έρευνα, στην πρώτη προτεραιότητα των “εμπόρων προσωπικών δεδομένων” είναι οι λίστες με οικογένειες των οποίων τα παιδιά είναι μαθητές της Β' Λυκείου, ενώ ακολουθούν αυτές με νεογέννητα παιδιά, καθώς και οι διαχειριστές πολυκατοικιών. Το εμπόριο προσωπικών δεδομένων δεν περιορίζεται στον ιδιωτικό τομέα, αντιθέτως παρατηρείται το φαινόμενο προσωπικά δεδομένα από το δημόσιο να πωλούνται σε ιδιώτες. Αξίζει να αναφερθεί ότι στις ΗΠΑ μεγάλος αριθμός δημόσιων αρχείων που περιέχουν προσωπικές πληροφορίες είναι ελεύθερα προσπελάσιμα, με συνέπεια να

χρησιμοποιούνται από ιδιώτες, οι οποίοι συγκεντρώνουν πληροφορίες με σκοπό την εμπορική ή άλλη αξιοποίηση τους.

Παράλληλα και λόγω της ραγδαίας εξέλιξης της πληροφορικής ο βαθμός εξάρτησης των επιχειρήσεων από τις νέες τεχνολογίες και από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι αυξημένος, με αποτέλεσμα η επίδρασή τους να εκτείνεται σε ένα μεγάλο τμήμα της παραγωγικής δραστηριότητας. Για παράδειγμα η ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στη χώρα μας αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της υποδομής των επιχειρήσεων και ιδίως τραπεζών, εταιριών διαχείρισης πληροφοριών χρηματοπιστωτικής ικανότητας, μαιευτηρίων, φαρμακευτικών εταιριών, εταιριών κινητής τηλεφωνίας,

Σημαντικός παράγοντας στις εξελίξεις αυτές είναι και η “διεθνοποίηση” της επεξεργασίας δεδομένων, η οποία είναι αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και εκδηλώνεται με τη διασυνοριακή ροή δεδομένων. Όπως και η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας στηρίζεται και αυτή σε μεγάλο βαθμό στη διεθνοποίηση της πληροφορίας στα ψηφιακά δίκτυα πληροφοριών και ιδίως το Διαδίκτυο.

Μέσω του Διαδικτύου μεταφέρονται μεταξύ των άλλων και άκρως εμπιστευτικές πληροφορίες και ευαίσθητα δεδομένα, όπως ιατρικά δεδομένα ή δεδομένα πελατών τραπεζών ή ασφαλιστικών εταιριών, τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας, καθώς υπόκεινται στο ιατρικό ή τραπεζικό απόρρητο, όπως και στην προστασία του απορρήτου των τηλεπικοινωνιών. Ιδίως όσον αφορά τα ιατρικά δεδομένα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι με την εφαρμογή της τηλεματικής, δημιουργείται αναπόφευκτα και η ανάγκη προστασίας των δεδομένων που διαβιβάζονται μέσω δημοσίων δικτύων προς διαφύλαξη του ιατρικού απορρήτου. Μεγάλη έκταση λαμβάνει η διασυνοριακή διαβίβαση προσωπικών δεδομένων μεταξύ συνδεδεμένων εταιριών, αεροπορικών εταιριών, στα πλαίσια πιστωτικών πληροφοριακών συστημάτων και κατά την ανάθεση επεξεργασίας δεδομένων σε αλλοδαπούς φορείς παροχής σχετικών υπηρεσιών.

Διασυνοριακή διαβίβαση προσωπικών δεδομένων υπάρχει σε μεγάλη κλίμακα στο Διαδίκτυο, όπως επίσης και γενικότερη συλλογή ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, με σκοπό την αξιοποίηση τους για σκοπούς

διαφήμισης και άμεσης προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών (direct marketing), μεταξύ άλλων και από τα ίχνη που αφήνει ο χρήστης.

1.3 Οι κίνδυνοι από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Είναι γεγονός ότι η αναγκαιότητα θέσπισης νομικών ρυθμίσεων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου ξεκινά με τη ραγδαία εξέλιξη της πληροφορικής και ειδικότερα με τη χρησιμοποίηση των μεθόδων αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων. Βεβαίως η συλλογή και χρήση προσωπικών πληροφοριών με σκοπό την παρακολούθηση των πολιτών συνιστούσε ανέκαθεν μια απειλή για την προσωπική ελευθερία και ανεξαρτησία και για αυτό η προστασία εκτείνεται σε όλες τις μορφές επεξεργασίας δεδομένων. Όμως, η απειλή αυτή λαμβάνει νέες ευρύτερες διαστάσεις με την πρόοδο της πληροφορικής διότι η τεχνολογία της πληροφορικής καθιστά εφικτή μια ποιοτικά διαφορετική επεξεργασία πληροφοριών σε σχέση με τις παραδοσιακές μεθόδους επεξεργασίας πληροφοριών. Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή πραγματοποιείται πλέον σε ελάχιστο χρόνο και με μικρό κόστος.

Η εξέλιξη της πληροφορικής επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην κοινωνική οργάνωση και την οικονομική δραστηριότητα, ταυτόχρονα, όμως γεννά κινδύνους κατά των θεμελιωδών ελευθεριών και της ιδιωτικής ζωής του ατόμου.

Οι αυξημένες δυνατότητες συλλογής, επεξεργασίας και ποικίλης χρήσης των προσωπικών δεδομένων ή πληροφοριών που αφορούν το άτομο και που αναφέρονται στην ταυτότητα του, την περιουσιακή του κατάσταση, το επάγγελμα του, τις πολιτικές πεποιθήσεις του, καθιστούν σε μεγαλύτερο βαθμό δυνατή την προσβολή της προσωπικότητας του αλλά και των συνταγματικών του ελευθεριών.

Οι κίνδυνοι για το άτομο από την χρήση της πληροφορικής μπορεί να προκληθούν από εγγενή προβλήματα της αυτόματης επεξεργασίας δεδομένων, τα οποία έχουν ως συνέπεια να θίγονται τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των προσώπων, στα οποία αναφέρονται οι πληροφορίες. Θα μπορούσε να αναφερθεί σαν παράδειγμα η αλλοίωση του περιεχομένου της

πληροφορίας που προκαλείται από την απομόνωση της πληροφορίας, από το πλαίσιο αναφοράς της ή από λάθη κατά τη συλλογή, επεξεργασία ή χρήση των δεδομένων.

Ο ηπιότερος κίνδυνος από την παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του ατόμου είναι να θιγεί η ησυχία του, το δικαίωμά του στη μόνωση, τη μη παρενόχληση και τη μη αποκάλυψη στοιχείων της προσωπικής του σφαίρας. Μια ευρύτατα διαδεδομένη πρακτική είναι η αποστολή μη ζητηθείσας ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (junk e-mail).

Επιπλέον αυξημένος είναι ο κίνδυνος εκμετάλλευσης αρνητικών πληροφοριών για το άτομο, οι οποίες ακόμα και αν αφορούν το παρελθόν, όταν δημοσιοποιηθούν μπορεί να έχουν δυσμενείς συνέπειες για το άτομο αυτό αλλά και να αποτελέσουν εμπόδιο στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του διατραπεζικού συστήματος “Τειρεσίας”, το οποίο δημιουργήθηκε το 1997 από τα τραπεζικά ιδρύματα και περιέχει στοιχεία για τους πολίτες που έχουν οφειλές από ακάλυπτες επιταγές, απλήρωτες συναλλαγματικές, έχουν πτωχεύσει, έχει εκδοθεί εναντίον τους διαταγή πληρωμής ή πρόγραμμα πλειστηριασμού ή τους έχει επιβληθεί κατάσχεση .

Η καταχώριση ενός προσώπου σε αυτή την τράπεζα πληροφοριών έχει ως συνέπεια να είναι αδύνατη η χορήγηση δανείου ή πίστωσης για όσο διάστημα διατηρούνται στο αρχείο της οι εγγραφείσες πληροφορίες. Έτσι η εσφαλμένη πληροφόρηση σχετικά με την οικονομική φερεγγυότητα και τη συναλλακτική συμπεριφορά ενός προσώπου δύναται να έχει ποικίλες συνέπειες όπως είναι η απόρριψη αίτησης για λήψη δανείου ή χορήγησης πίστωσης ή την άρνηση τράπεζας για την χορήγηση μπλοκ επιταγών.

Ανησυχητική είναι ακόμα η μετατροπή των προσωπικών δεδομένων σε εμπόρευμα που σημαίνει ουσιαστικά την εξουδετέρωση της ατομικότητας και τη μεταβολή των στοιχείων της ιδιωτικής ζωής του ατόμου σε οικονομικά αξιοποιήσιμο αντικείμενο. Η “εμπορευματοποίηση” των προσωπικών δεδομένων παραβιάζει την αυτονομία του πολίτη και το δικαίωμα αυτοδιάθεσής του.

Επιπλέον, η εισαγωγή της πληροφορικής έχει επιπτώσεις και στο χώρο της εργασίας διότι με τη λειτουργία ηλεκτρονικών αρχείων προσωπικού και συστημάτων καταγραφής των τηλεφωνικών κλήσεων, της χρήσης του

Διαδικτύου και της μετακίνησης των εργαζομένων μέσα στους χώρους της επιχείρησης και άλλων δραστηριοτήτων, δημιουργούνται οι προϋποθέσεις ενός εντατικού ελέγχου της συμπεριφοράς και της απόδοσης των εργαζομένων που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της προσωπικότητάς τους καθώς και την παραβίαση της προσωπικής τους ζωής .

Κινδύνους για το άτομο συνεπάγεται η συλλογή μεγάλου όγκου πληροφοριών η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη διείσδυση στη σφαίρα του απορρήτου του ατόμου.

Περαιτέρω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δυνατότητα άσκησης ελέγχου μέσω της τεχνολογίας καλλιεργεί φόβο και αβεβαιότητα στον πολίτη, ο οποίος τείνει να αντιμετωπίζει αρνητικά τις νέες τεχνολογίες. Χαρακτηριστικά είναι τα αποτελέσματα μιας δημοσκόπησης που διενεργήθηκε στη Γερμανία, σύμφωνα με την οποία το 45% των χρηστών ηλεκτρονικού υπολογιστή αποφεύγει τη χρήση του Διαδικτύου λόγω των προβλημάτων ασφαλείας που παρουσιάζει, ενώ η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι στο πλαίσιο του εμπορίου προσωπικών δεδομένων (διευθύνσεων και άλλων προσωπικών στοιχείων) λαμβάνει χώρα κατάχρηση προσωπικών δεδομένων

Σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε στις ΗΠΑ και αφορούσε το ζήτημα της παραβίασης της ιδιωτικής ζωής στο πλαίσιο της κοινωνίας της πληροφορίας, το 81% των ερωτηθέντων που αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες από το Διαδίκτυο εκφράζουν ανησυχία για τους κινδύνους που αφορούν την παραβίαση της ιδιωτικής τους σφαίρας. Καθίσταται έτσι σαφές ότι η παραβίαση της ιδιωτικής ζωής στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας έχει ως περαιτέρω συνέπεια την απομόνωση του ατόμου από το ευρύτερο κοινωνικό γίγνεσθαι και την καθυστέρηση της κοινωνικής εξέλιξης και προόδου.

Παράλληλα η τεχνολογία της πληροφορικής καθιστά δυνατή τη δεικνύση των πληροφοριών, ενώ διευκολύνει και τον έλεγχο των πολιτών. Εύλογα επισημαίνεται ότι η εφαρμογή της πληροφορικής καθιστά δυνατή την παραγωγή ενός “βιοπορτραίτου”, μιας ανάγλυφης εικόνας της προσωπικότητας κάθε προσώπου, όπως αυτή εξειδικεύεται ανάλογα με την εκάστοτε δραστηριότητα, στην οποία επιδίδεται το άτομο, όπως για παράδειγμα όταν αγοράζει αγαθά ή υπηρεσίες, νοσηλεύεται σε νοσοκομείο, προβαίνει σε ασφάλιση. Επιπλέον σε κάθε επίσκεψή του στο Διαδίκτυο, ο

χρήστης αφήνει ίχνη, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν εν αγνοία του για τη δημιουργία ενός προφίλ για το άτομό του που θα αφορά τα καταναλωτικά ή προσωπικά ενδιαφέροντά του. Το πορτραίτο της προσωπικότητας του πολίτη καθίσταται γνωστό και ως εκ τούτου, χειραγωγήσιμο. Αυτή η εξέλιξη οδηγεί στη συρρίκνωση της ιδιωτικής σφαίρας του ατόμου, όπως και στην αδυναμία του να γνωρίζει ποιος, τι και για ποιο σκοπό γνωρίζει για αυτό.

Η αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων ενός ατόμου συνεπάγεται ενδεχομένως κινδύνους για την ιδιωτική ζωή και ιδίως τον κίνδυνο δυσμενούς διάκρισης ή μεταχείρισης με αφορμή την αποκάλυψη ορισμένων πτυχών της ιδιωτικής του ζωής. Αυτό συμβαίνει όταν δεν λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της προσωπικότητας του ατόμου αλλά και λόγω προκαταλήψεων που αφορούν την φυλετική ή εθνική προέλευση του, τα πολιτικά του φρονήματα, οι θρησκευτικές του πεποιθήσεις ή την κατάσταση της υγείας του. Αυξημένοι κίνδυνοι προκύπτουν και όταν με την επεξεργασία και χρήση των ευαίσθητων δεδομένων προσβάλλεται η στενά προσωπική περιοχή της ιδιωτικής ζωής του ατόμου.

Ειδικότερα όταν λαμβάνει χώρα επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων όπως τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την υγεία οι κίνδυνοι για το άτομο και την προστασία της ιδιωτικής του ζωής εντείνονται, διότι η αποκάλυψη των πληροφοριών αυτών δύναται να έχει εξαιρετικά δυσχερείς συνέπειες για το άτομο και ιδίως την απομόνωση και τον κοινωνικό του αποκλεισμό.

Διάκριση σε βάρος ενός προσώπου μπορεί να έχουμε για παράδειγμα με την αποκάλυψη πληροφοριών που αφορούν την ερωτική του ζωή ή της υγείας του. Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση ενός ασθενούς φορέα του ιού του AIDS, του οποίου η ασθένεια δημοσιοποιείται, με συνέπεια την απόλυση του από την εργασία του ή και την απομόνωση του από τον κοινωνικό περίγυρο.

Περαιτέρω θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο κίνδυνός της δυσμενούς μεταχείρισης δεν είναι ο μόνος. Η αποκάλυψη πληροφοριών οι οποίες εμπíπτουν στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων συνεπάγεται αυξημένους κινδύνους για το άτομο διότι θίγει την σφαίρα του απορρήτου του ατόμου και προσβάλλει το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Οι πληροφορίες που

αφορούν τη σφαίρα του απόρρητου, όπως είναι για παράδειγμα η ερωτική ζωή ή δεδομένα σχετικά με την υγεία, είναι άκρως προσωπικές και με την δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών προσβάλλεται σε έντονο βαθμό η ιδιωτική ζωή του ατόμου.

Επίσης η αποκάλυψη πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ακόμα και όταν αυτές δεν είναι ακραίες, στερεί την δυνατότητα από το άτομο να διαφοροποιηθεί σε κάποια συγκεκριμένη στιγμή και να εκδηλωθεί διαφορετικά. Επιπλέον κατηγοριοποιούνται οι πολίτες ανάλογα με τις πολιτικές τους πεποιθήσεις και παραβιάζεται η ελευθερία του ατόμου καθώς και το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Η συγκέντρωση και επεξεργασία ηλεκτρονικών δεδομένων αντιμετωπίστηκε από πολύ νωρίς ως ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους επέμβασης στην προσωπική σφαίρα αφού μπορούν να δώσουν τεράστιες δυνατότητες παρακολούθησης και ελέγχου τόσο στην αστυνομία και στις ασφαλιστικές αρχές όσο και σε διάφορους ιδιώτες ή ανταγωνιστές. Η τηλεαγορά για παράδειγμα διέπεται από μία διαρκή παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των αγοραστών από πωλητές ώστε να σχηματιστούν πρότυπα καταναλωτών.

Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στους κινδύνους για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες από τη βιοτεχνολογία. Η βιοτεχνολογία αξιοποιείται για την εξιχνίαση εγκλημάτων με την ανάλυση του DNA ή τη βιομετρία η οποία χρησιμοποιείται για τη διακρίβωση της ταυτότητας των ατόμων και την πιστοποίηση της αυθεντικότητας της δηλούμενης ταυτότητας μέσω της χρήσης εξατομικευμένων σωματικών χαρακτηριστικών όπως για παράδειγμα είναι τα χαρακτηριστικά για την ίριδα των ματιών. Βεβαίως, οι χρήσεις των νέων τεχνολογιών για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εγκληματικής δραστηριότητας αυξάνονται διαρκώς και για αυτό είναι λογικό να αξιοποιούνται οι εξελιγμένες δυνατότητες που παρέχονται από κλάδους της επιστήμης, όπως η βιοτεχνολογία και η βιομετρία.

Μπορεί να προκύψουν αυξημένοι κίνδυνοι για την προσβολή της προσωπικότητας ιδίως κατά τη γενετική ανάλυση. Η γενετική ανάλυση μπορεί να αξιοποιηθεί για τον έλεγχο του ατόμου και την επέμβαση στην προσωπικότητα του, όπως και γενικότερα στη ζωή του και αυτό, διότι τα

γενετικά δεδομένα είναι φορείς μεγάλης ποικιλίας πληροφοριών σχετικά με τη γενετική προδιάθεση του ατόμου. Με την ανάλυση του DNA μπορεί μια επιχείρηση να πληροφορηθεί στοιχεία σχετικά με την υγεία των εργαζομένων και να προβεί στην επιλογή του κατάλληλου προσωπικού, αποκλείοντας όσους είναι δυνατό να προσβληθούν στο μέλλον από ασθένειες. Επίσης οι ασφαλιστικές εταιρίες δύνανται να προβούν στην ανάλυση μελλοντικών κινδύνων αποκλείοντας ή επιβαρύνοντας για παράδειγμα με αυξημένα ασφάλιστρα τα πρόσωπα που έχουν γενετική προδιάθεση σε ορισμένες ασθένειες.

Ακόμα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι με την ανάλυση γενετικού υλικού γίνεται δυνατή η πρόσβαση σε ιδιαίτερα ευαίσθητες πληροφορίες, από τις οποίες συνάγεται μια εικόνα του φορέα του, όπως και του συγγενικού του περιβάλλοντος. Έτσι, λοιπόν, είναι δυνατόν να οδηγηθούμε στην κατηγοριοποίηση των ανθρώπων και σε τελευταία ανάλυση στον στιγματισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό τους. Ταυτόχρονα ελλοχεύει ο κίνδυνος της χρήσης της γενετικής τεχνολογίας για την εφαρμογή ρατσιστικών ή ευγονικών επιλογών ώστε να δημιουργηθεί για παράδειγμα μια ομάδα ανθρώπων που θα έχουν μεγαλύτερες ικανότητες και λιγότερες πιθανότητες για προδιάθεση σε ασθένειες από τους υπόλοιπους ώστε να προορίζονται στις ηγετικές θέσεις κάποιας χώρας ή μίας εταιρίας.

1.4 Τα αντιτιθέμενα συμφέροντα στους περιορισμούς της επεξεργασίας δεδομένων

Στον αντίποδα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων του ατόμου βρίσκονται τα συμφέροντα για την ακώλυτη επεξεργασία και ροή δεδομένων. Στα συμφέροντα αυτά εντάσσονται κατά πρώτον τα συμφέροντα που επιτάσσουν την ακώλυτη ροή δεδομένων και τα οποία βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με την ελευθερία της πληροφόρησης, και κατά δεύτερον, τα συμφέροντα των προσώπων ή φορέων που επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Κατά την άποψη όσων εκφράζουν τα αντιτιθέμενα συμφέροντα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, η τελευταία αποτελεί εμπόδιο στην

οικονομική δραστηριότητα. Αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με αυτή την άποψη, το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας δεδομένων στην Ευρώπη θεωρείται ότι επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα στις αγορές, διότι οι περιορισμοί που προβλέπει συνεπάγονται την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών σε υψηλές τιμές και τον περιορισμό της ελεύθερης επιλογής του καταναλωτή.

Η ελευθερία της πληροφόρησης, η οποία έρχεται κατ' αρχήν σε αντίθεση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, είναι αναγκαία προϋπόθεση για τη διαμόρφωση γνώμης και συνεπώς για τη δυνατότητα συμμετοχής του πολίτη στα κοινά. Για το λόγο αυτό καθίσταται αναγκαία η στάθμιση του δικαιώματος προστασίας του ατόμου από την πληροφορική με την ελευθερία πληροφόρησης και η πρακτική εναρμόνισή τους σε περίπτωση συγκρούσεως των δικαιωμάτων αυτών.

Επίσης η επεξεργασία δεδομένων με την χρήση της πληροφορικής είναι απαραίτητη, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα αφού είναι απαραίτητα για την ορθολογικότερη οργάνωση των λειτουργιών τους. Συνεπώς κάθε περιορισμός της επεξεργασίας θα λειτουργούσε ως εμπόδιο στη δράση της διοίκησης στον δημόσιο τομέα αλλά και ως περιορισμός της οικονομικής ελευθερίας των ιδιωτών, οι οποίοι επεξεργάζονται δεδομένα. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι αν δεν υπήρχαν τα πληροφοριακά συστήματα, τότε δεν θα ήταν δυνατή στις μεγάλες επιχειρήσεις η ακριβής χρονικά και αριθμητικά πληρωμή μισθών και ημερομισθίων, η χρονικά ενημερωμένη τεκμηρίωση προσωπικών στοιχείων, δεν θα υπήρχε ασφάλεια κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τεκμηρίωσης και γνωστοποίησης έναντι δημοσίων υπηρεσιών, δικαστηρίων και διοικητικών αρχών. Επίσης δεν θα ήταν δυνατός ο συστηματικός σχεδιασμός του προσωπικού αλλά ούτε και η καταγραφή στατιστικών στοιχείων.

Επιπλέον η πληροφόρηση και η επικοινωνία σε μία σύγχρονη και δημοκρατική κοινωνία είναι από τα βασικά στοιχεία που την χαρακτηρίζουν. Επομένως το δίκαιο δεν μπορεί να αποβλέπει στη θεσμοποίηση της απόλυτης απαγόρευσης της συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών πληροφοριών. Η αναγνώριση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης των προσωπικών δεδομένων δεν σημαίνει την απόλυτη και απεριόριστη κυριαρχία του ατόμου στα προσωπικά του στοιχεία, διότι οι πληροφορίες ακόμα και όταν

αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο αποτελούν μια απεικόνιση της κοινωνικής πραγματικότητας η οποία δεν μπορεί να συρρικνωθεί μόνο στο συγκεκριμένο άτομο.

Καθίσταται έτσι σαφές ότι το δίκαιο της προστασίας των δεδομένων στοχεύει στην θέσπιση των προϋποθέσεων υπό τις οποίες είναι δυνατή η συλλογή, επεξεργασία και διάδοση των πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα. Η παρέμβαση αυτή του νομοθέτη αποσκοπεί στην νομιμοποίηση αυτής της παρέμβασης και όχι στη θέσπιση απόλυτων περιορισμών, όπως είναι το δικαίωμα της πληροφόρησης.

Πρέπει να αναφερθεί ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν λειτουργεί πάντοτε ως ανασχετικός παράγοντας στην επεξεργασία δεδομένων. Αντιθέτως στο πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου αποτελεί ενισχυτικό παράγοντα της εμπιστοσύνης των χρηστών, η οποία είναι απαραίτητη για την ανάπτυξή του. Επίσης βοηθάει και στην ανάπτυξη διάφορων μορφών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (e-government). Για τον λόγο αυτό τονίζεται η στενή σύνδεση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και του ηλεκτρονικού εμπορίου, καθώς και η επιβοηθητική λειτουργία της πρώτης στην εξέλιξη του δεύτερου.

1.5 Το συνταγματικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων

Οι διατάξεις του νόμου 2472/97 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αποτελούν την προσαρμογή στο ελληνικό δίκαιο της ευρωπαϊκής οδηγίας 95/46 που ψηφίσθηκε στις 24-10-1995. Ήδη με το άρθρο 9Α του Συντάγματος, που προστέθηκε με την αναθεώρηση της 6-4-2001, η προστασία του ατόμου από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση των προσωπικών του δεδομένων έχει αναχθεί σε συνταγματική αξία και οι πιο πάνω νομοθετικές διατάξεις έχουν συνταγματική βάση και θεμελίωση.

Επιδίωξη του αναθεωρητικού νομοθέτη με τη γενική διατύπωση του άρθρου 9Α ήταν η θέσπιση της υποχρέωσης του κοινού νομοθέτη να

παρακολουθεί τις εξελίξεις ώστε να είναι εφικτή η λήψη πρόσθετων μέτρων για την αποτελεσματικότερη προστασία του εν λόγω δικαιώματος.

Ειδικότερα το άρθρο 9Α αναφέρει ότι “καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα ή με συμβατικό τρόπο, των προσωπικών του δεδομένων. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.”

Υποκείμενα του δικαιώματος του άρθρου 9Α είναι όλα τα πρόσωπα που βρίσκονται στην Ελλάδα και όχι μόνο οι Έλληνες.

Αντίστοιχα, αποδέκτες του δικαιώματος είναι όλοι οι φορείς δημόσιας εξουσίας και συγκεκριμένα, το Κράτος και τα άλλα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, τα οποία ασκούν δημόσια εξουσία και στα οποία αποκλειστικός ή κύριος μέτοχος είναι το Κράτος.

Το βασικό όμως και θεμελιακό κανονιστικό πλαίσιο αποτελούν οι συνταγματικές αρχές και αξίες που έχουν αποτυπωθεί στο Σύνταγμά μας ή απορρέουν από τη συστηματική ερμηνεία του. Τον πυρήνα της συνταγματικής προστασίας αποτελούν οι θεμελιώδεις διατάξεις του άρθρου 5 του Συντάγματος που καθιερώνει το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου σαν πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας, την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και τη σύμφυτη με αυτήν συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, καθώς και το απαραβίαστο της προσωπικής ελευθερίας.

Στο άρθρο 5 του Συντάγματος αναφέρεται ότι ο *“Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.*

Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας

Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει νόμος.

Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτήν. Τέτοιου περιεχομένου περιοριστικά μέτρα είναι δυνατόν να επιβληθούν μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, όπως νόμος ορίζει.

Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων”.

Ακολουθούν οι διατάξεις των άρθρων 5Α και 9 που καθιερώνουν το δικαίωμα στην πληροφόρηση και το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του ατόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 5Α “Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων”.

Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.

Στο ελληνικό Σύνταγμα η ιδιωτική ζωή προστατεύεται με βάση το άρθρο 9 που αναφέρεται στο άσυλο της κατοικίας. Η διάταξη του άρθρου 9 ορίζει ότι *“ Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας ”.* Η προστασία της ιδιωτικής ζωής αναφέρεται σε επεμβάσεις που υπερβαίνουν την κλασική προστασία του ασύλου της κατοικίας δηλαδή σε πιο σύγχρονες μορφές προσβολής της όπως είναι για παράδειγμα η οπτικοακουστική παρακολούθηση ή η απαίτηση

παροχής πληροφοριών που αφορούν την ιδιωτική σφαίρα. Η διακήρυξη του απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής σημαίνει την απαγόρευση της δημοσιοποίησης των πληροφοριών που αφορούν τον πυρήνα αυτόν της ιδιωτικής ζωής.

Επίσης η ιδιωτική ζωή προστατεύεται με βάση το άρθρο 19 που οι διατάξεις του αναφέρονται στο απόρρητο επιστολών. Συγκεκριμένα οι διατάξεις του άρθρου 19 ορίζουν ότι *“ Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.*

Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9Α.

Περαιτέρω η αρχή της αναλογίας μέσου με σκοπό, που απορρέει από τη θεμελιακή συνταγματική αξία της ελευθερίας και είναι σύμφυτη με το συνταγματικά ανεκτό σύστημα των περιορισμών της, ασκεί καθοριστικό ρόλο σε πολλές αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Παράλληλα, αξίες και αρχές που απορρέουν από διεθνείς συνθήκες, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συμπληρώνουν το νομοθετικό πλαίσιο και αποτελούν γνώμονα για τον ερμηνευτικό χειρισμό της κείμενης νομοθεσίας αναφορικά με την προστασία της προσωπικότητας και των προσωπικών δεδομένων. Σε πολλές περιπτώσεις η Αρχή προσέφυγε σε διατάξεις ή γενικές αρχές του Αστικού Δικαίου, ιδίως προκειμένου να κρίνει το κύρος δικαιοπραξιών στις οποίες στηρίζεται η συναίνεση του ατόμου για την επεξεργασία προσωπικών του δεδομένων ή τη νομιμότητα του σκοπού της επεξεργασίας και της συλλογής προσωπικών δεδομένων”.

1.5.1 Το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού

Θα πρέπει να αναφερθούμε και στο δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού που δεν αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητο δικαίωμα κατά το ελληνικό δίκαιο, αλλά ουσιαστικά συνιστά μια πτυχή του δικαιώματος στην

προστασία της ιδιωτικής ζωής. Υπό την έννοια αυτή περιλαμβάνει τόσο το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 9 του Συντάγματος της Ελλάδας όσο και το δικαίωμα του ατόμου να γνωρίζει, να παρακολουθεί και να ελέγχει ποιος και γιατί συλλέγει και διατηρεί πληροφορίες που το αφορούν.

Το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού συνίσταται στη δυνατότητα του ατόμου να αποφασίζει και να συμπροσδιορίζει πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις είναι δυνατή η επεξεργασία των πληροφοριών που το αφορούν.

Η απόφαση αυτή αναφέρεται στην δυνατότητα του κράτους σχετικά με τη συλλογή πληροφοριών για την συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων και τονίζει ότι η υποχρεωτική συλλογή στοιχείων με τα οποία το κράτος επιδιώκει να καταγράψει και να καταχωρίσει το σύνολο των ατομικών πληροφοριών, ακόμα και αν αυτό γίνεται ανώνυμα, αντίκειται στην αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, διότι με τον τρόπο αυτό επιφυλάσσεται στο άτομο μεταχείριση πράγματος, το οποίο υφίσταται έλεγχο από κάθε άποψη.

Κάθε συλλογή στατιστικών στοιχείων δεν προσβάλλει βεβαίως την προσωπικότητα. Αυτό συμβαίνει όταν οι πληροφορίες καλύπτουν εκείνο το χώρο της ανθρώπινης δραστηριότητας που έχει εμπιστευτικό χαρακτήρα και τον μετατρέπουν έτσι σε στατιστικά καταγραφόμενο υλικό.

Εξάλλου η απεριόριστη δυνατότητα συλλογής και επεξεργασίας των πληροφοριών δεν προσβάλλει μόνο τις δυνατότητες ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου, αλλά και το γενικό συμφέρον, διότι η αυτονομία και η ελευθερία του ατόμου αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση λειτουργίας μιας ελεύθερης και δημοκρατικής κοινωνίας. Έτσι όποιος δεν είναι σε θέση να γνωρίζει εάν αποκλίνουσες συμπεριφορές καταγράφονται και καταχωρούνται ως πληροφορίες, θα επιδιώξει να αποφύγει κάθε τέτοια δραστηριότητα. Αν για παράδειγμα κάποιος πιθανολογεί ότι η συμμετοχή του σε μία διαδήλωση καταγράφεται από μία κρατική υπηρεσία ενδεχομένως να παραιτηθεί από τα αντίστοιχα θεμελιώδη δικαιώματά του.

1.6 Η προστασία των προσωπικών δεδομένων σύμφωνα με τον νόμο 2472/97

Τα προβλήματα που προέκυψαν από την τεχνολογική εξέλιξη της σύγχρονης εποχής αντιμετωπίστηκαν από τους εθνικούς νομοθέτες με ειδικές ρυθμίσεις οι οποίες συγκροτούν το δίκαιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Οι κίνδυνοι στους οποίους αναφέρονται οι νομικές ρυθμίσεις αφορούν ουσιαστικά την προστασία της προσωπικότητας του ατόμου και ειδικότερα το δικαίωμα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής, τη σφαίρα του απορρήτου και το γενικότερο δικαίωμα ανάπτυξης της προσωπικότητάς του, ενώ επηρεάζουν και την άσκηση και άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων του.

Το δίκαιο της προστασίας προσωπικών δεδομένων έχει ως στόχο την προστασία του ατόμου από τους κινδύνους που προκαλούνται από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που το αφορούν. Ειδικότερα καθορίζεται η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα οι οποίες αποβλέπουν στην προστασία των συνταγματικών δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής.

Κορμός της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην Ελλάδα είναι ο νόμος 2472/97. Αντικείμενο αυτού του νόμου είναι η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής. Ο νόμος αυτός θεσμοθετεί ένα σαφές πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων το οποίο περιέχει κανόνες ουσιαστικούς, οργανωτικούς, διαδικαστικούς και κυρωτικούς που ουσιαστικά χρησιμεύουν στην οριοθέτηση της συνταγματικά ανεκτής και νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Στόχος του νομοθέτη του νόμου 2472/97 είναι η προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου αλλά και η προστασία του δικαιώματος προστασίας της προσωπικότητάς του. Καταρχήν με την απαγόρευση της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων και την αναγκαιότητα συγκατάθεσης του υποκειμένου. Καθίσταται έτσι σαφές ότι η προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν εξαντλείται στην προστασία του απαραβίαστου

της ιδιωτικής ζωής και στο δικαίωμα του ατόμου στη μόνωση δηλαδή στο δικαίωμα να μένει μόνος του αλλά αποτελεί και εκδήλωση του δικαιώματος της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Ο νόμος 2472/97 αποτελεί την πράξη προσαρμογής στην ελληνική έννομη τάξη της κοινοτικής Οδηγίας 95/46/EK και της κοινοτικής οδηγίας 97/66/EK της 15-12-1997. Η Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ψηφίσθηκε στις 24-10-1995 μετά από διαβουλεύσεις πολλών ετών. Η Οδηγία βασίζεται στη διάταξη του άρθρου 100α της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αποσκοπεί στην εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών στο τομέα της προστασίας δεδομένων, προκειμένου να γεφυρωθούν οι διαφορές που υπάρχουν στα κράτη μέλη και να εξαιρεθούν έτσι τα εμπόδια στην κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Στόχος της εναρμόνισης του δικαίου προστασίας προσωπικών δεδομένων είναι η κατοχύρωση υψηλού επιπέδου προστασίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σε βαθμό μάλιστα που τα κράτη μέλη προτρέπονται να βελτιώσουν την προστασία που παρέχει η νομοθεσία τους θεσπίζοντας ακόμα και ρυθμίσεις που ενδεχομένως αποκλίνουν από την Οδηγία αλλά αποσκοπούν στην βελτίωση του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου. Είναι σαφές ότι ενδέχεται να προκύψουν από την εφαρμογή της Οδηγίας κάποια προβλήματα στην ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι χάρη της ελεύθερης κυκλοφορίας δεδομένων θα πρέπει να γίνουν υποχωρήσεις εις βάρος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Η Οδηγία 95/46/EK έχει πολλές γενικές ρυθμίσεις και κατά την μεταφορά των διατάξεων της οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο ο νομοθέτης έκανε χρήση της διακριτικής ευχέρειας που του παρείχε η Οδηγία και παρέκκλινε σε ορισμένα ζητήματα από τις κοινοτικές ρυθμίσεις. Αυτό δεν οφείλετε σε πλημμελή συμμόρφωση προς την Οδηγία αλλά στο ότι ο Έλληνας νομοθέτης αξιοποίησε στο έπακρο τα περιθώρια και τη κριτική ευχέρεια που του παρείχε η Οδηγία ως πλεονέκτημα ώστε να ενισχύσει ακόμα περισσότερο την προστασία του πολίτη

1.7 Η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο

Η νομοθεσία της Ελλάδας για την προστασία των φυσικών προσώπων σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προέρχεται από την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με αρκετές Οδηγίες και Κανονισμούς που έχουν εκδοθεί και κυρωθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θέσπισε το νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η χώρα μας έχει ενσωματώσει, όπως είχε υποχρέωση άλλωστε, στο εθνικό της δίκαιο αρκετές Οδηγίες και ειδικότερα την Οδηγία 95/46/EK με την θέσπιση του νόμου 2472/97 που βασίζεται στο πλαίσιο των διατάξεων της Οδηγίας αυτής.

Τα όργανα και οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Κοινότητας επεξεργάζονται συστηματικά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους. Για παράδειγμα, η Επιτροπή ανταλλάσσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, για την διαχείριση του τελωνειακού καθεστώτος, των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και στο πλαίσιο άλλων κοινωνικών πολιτικών όπως είναι η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση, ο πολιτισμός και η έρευνα.

Το άρθρο 286 της συνθήκης του Άμστερνταμ προβλέπει ότι από την 1^η Ιανουαρίου 1999 τα όργανα και οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Κοινότητας οφείλουν να εφαρμόζουν τους κοινοτικούς κανόνες προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι περισσότεροι από τους οποίους καθορίζονται στις Οδηγίες 95/46/EK και 97/66/EK. Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται επίσης η σύσταση ενός ανεξάρτητου εποπτικού οργάνου για την παρακολούθηση της εφαρμογής των εν λόγω κανόνων. Εξάλλου, αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο συμπεριλήφθηκε στο άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων προσωπικού χαρακτήρα.

Η διάταξη του άρθρου 8, στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιέχει εξειδικευμένη αναφορά στο δικαίωμα της προστασίας προσωπικών δεδομένων και ορίζει ότι :

- Ø Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.
- Ø Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα συλλεγόμενα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους.
- Ø Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

Ο πιο πρόσφατος κανονισμός είναι ο ευρωπαϊκός Κανονισμός με αριθμό 45/2001. Συγκεκριμένα τα όργανα και οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εξασφαλίζουν, σύμφωνα με τον Κανονισμό με αριθμό 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που ψηφίσθηκε στις 18-12-2000, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων και ιδίως της ιδιωτικής τους ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και δεν περιορίζουν ούτε απαγορεύουν την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ τους ή προς αποδέκτες οι οποίοι υπόκεινται στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών που εφαρμόζουν την Οδηγία 95/46/ΕΚ.

Τα πρόσωπα που μπορούν να προστατεύονται είναι εκείνα των οποίων δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επεξεργάζονται τα όργανα ή οι οργανισμοί της Κοινότητας σε οποιοδήποτε πλαίσιο. Όπως για παράδειγμα τα πρόσωπα που απασχολούνται από αυτά τα όργανα ή τους οργανισμούς.

Ο Κανονισμός δεν ρυθμίζει μόνο την επεξεργασία δεδομένων εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αλλά ορίζει τους όρους σύμφωνα με τους οποίους επιτρέπεται να γίνει η διαβίβαση των δεδομένων εκτός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η βασική αρχή είναι ότι επιτρέπεται η διαβίβαση μόνο αν η τρίτη χώρα παρουσιάζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Σε διαφορετική περίπτωση, και εφ' όσον δεν ισχύει καμία από τις εξαιρέσεις οι οποίες αναφέρονται στην Οδηγία, τα κράτη μέλη μπορούν να παρεμποδίσουν τη διαβίβαση των δεδομένων στην τρίτη χώρα.

Για όλες τις υπό προσχώρηση χώρες η στρατηγική προσχώρησης στοχεύει στην ένταξη στο κοινοτικό κεκτημένο. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί στο σύνολο της Κοινότητας η συνεκτική και ομοιόμορφη

εφαρμογή των κανόνων προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Στην περίπτωση της προστασίας των δεδομένων, η προσχώρηση στο κοινοτικό επίπεδο εξαρτάται από τη δημιουργία των αναγκαίων διοικητικών δομών, όπως οι ανεξάρτητες αρχές ελέγχου και η ύπαρξη ανάλογου θεσμικού πλαισίου, το οποίο θα εγγυάται την αποτελεσματική εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου.

Αρκετές από τις χώρες που προσχώρησαν το 2004 στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτουν ήδη νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων. Αυτές είναι η Ουγγαρία, Εσθονία, Λιθουανία και Σλοβενία. Ενώ άλλες ψήφισαν σχετικούς νόμους, όπως η Πολωνία της οποίας ο νόμος τέθηκε σε ισχύ το 1998 και με τον οποίο δημιουργήθηκε η «γενική επιτροπεία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων». Η Δημοκρατία της Σλοβακίας ψήφισε ανάλογη νομοθεσία τον Φεβρουάριο του 1998. Σχετική νομοθεσία προετοιμάζεται και σε άλλες υπό προσχώρηση χώρες, όπως στη Βουλγαρία, τη Λετονία, τη Ρουμανία και τη δημοκρατία της Τσεχίας. Στη Σλοβενία υπάρχει ήδη σχέδιο νόμου το οποίο βρίσκεται υπό συζήτηση.

1.8 Ορισμοί

Για τους σκοπούς και την κατανόηση του νόμου 2472/97 και του Κανονισμού με αριθμό 45/2001 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα πρέπει να δώσουμε τους παρακάτω ορισμούς :

Ø Ως “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”, νοείται οποιαδήποτε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων, ενώ στην έννοια αυτή δεν θεωρούνται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

Ø Μια ιδιαίτερη κατηγορία προσωπικών δεδομένων είναι τα “ευαίσθητα δεδομένα”, στα οποία συμπεριλαμβάνονται όσα αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική

οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες.

Ø “Υποκείμενο των δεδομένων”, θεωρείται το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα και του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί αμέσως ή εμμέσως, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός η περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτική ή κοινωνική.

Ø Ως “επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” νοείται κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλείδωμα), η διαγραφή, η καταστροφή.

Ø “Αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” είναι το σύνολο των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία αποτελούν ή μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας και τα οποία τηρούνται είτε από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο.

Ø Η “Διασύνδεση” είναι μορφή επεξεργασίας που συνίσταται στην δυνατότητα συσχέτισης των δεδομένων ενός αρχείου με δεδομένα αρχείου ή αρχείων που τηρούνται από άλλον ή άλλους υπεύθυνους επεξεργασίας ή που τηρούνται από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας για άλλο σκοπό.

Ø Ως “υπεύθυνος επεξεργασίας” νοείται οποιοσδήποτε καθορίζει τον σκοπό και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός. Όταν ο σκοπός και ο τρόπος της επεξεργασίας καθορίζονται με διατάξεις νόμου ή κανονιστικές διατάξεις εθνικού ή κοινοτικού δικαίου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή του καθορίζονται αντίστοιχα από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο.

Ø Ως “εκτελών την επεξεργασία” νοείται οποιοσδήποτε επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό υπεύθυνου επεξεργασίας, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός.

Ø Ως “τρίτος” νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσια αρχή ή οργανισμός, εκτός από το υποκείμενο των δεδομένων, τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τα πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, που ενεργεί υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας.

Ø Ο “αποδέκτης” είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για τρίτο ή όχι, ωστόσο οι αρχές στις οποίες ανακοινώνονται δεδομένα στα πλαίσια ειδικής ερευνητικής αποστολής δεν θεωρούνται ως αποδέκτες.

Ø Η “συγκατάθεση” του υποκειμένου δεδομένου είναι η κάθε ελεύθερη, ρητή και ειδική δήλωση βουλήσεως που εκφράζεται με τρόπο σαφή και εν πλήρη επίγνωση και με την οποία, το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως έχει ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η ενημέρωση αυτή περιλαμβάνει πληροφόρηση τουλάχιστον για τον σκοπό της επεξεργασίας, τα δεδομένα ή τις κατηγορίες δεδομένων που αφορά η επεξεργασία, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το όνομα, την επωνυμία και τη διεύθυνση του υπεύθυνου επεξεργασίας και του τυχόν εκπροσώπου του. Η συγκατάθεση μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε, χωρίς αναδρομικό αποτέλεσμα.

Ø Ως “Αρχή”, θα θεωρείται η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Ø Η ανεξάρτητη εποπτική αρχή η οποία συνιστάται με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό με αριθμό 45/2001 αποκαλούμενη ως “Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων” ελέγχει την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού σε κάθε επεξεργασία δεδομένων που πραγματοποιείται από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΚΑΙ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΑΡΧΗ: ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

2.1 Βασικές δραστηριότητες της Αρχής

Ο έλεγχος εφαρμογής του νόμου 2472/97 και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ανατίθεται σε έναν κεντρικό φορέα, την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα η οποία αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Η Αρχή εδρεύει στην Αθήνα, έχει δικό της προϋπολογισμό και εξυπηρετείται από δική της γραμματεία, και υπάγεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Η ίδρυση της Αρχής και η οργάνωση ανεξάρτητου, προληπτικού και κατασταλτικού θεσμικού ελέγχου αποτελεί τον σημαντικότερο πυλώνα του συστήματος προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Η Αρχή είναι το θεμέλιο του ελληνικού συστήματος προστασίας προσωπικών δεδομένων στη βάση του οποίου δομείται το σύστημα ελέγχου και ο μηχανισμός της εφαρμογής της τήρησης και της εξέλιξης των ρυθμίσεων του νόμου.

Οι βασικές δραστηριότητες της Αρχής είναι:

- ∅ Η διενέργεια διοικητικών ελέγχων των αρχείων και της επεξεργασίας τους.
- ∅ Η εξέταση προσφυγών.
- ∅ Η εξέταση αιτήσεων και η χορήγηση αδειών τήρησης αρχείων ή συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων.
- ∅ Η έκδοση κανονιστικών πράξεων και συστάσεων.
- ∅ Η ενημέρωση και η συμβολή στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων.

- Ø Η κατάρτιση υποδειγμάτων και τεχνικών οδηγιών καθώς και η παροχή πληροφοριών για την διευκόλυνση των υπεύθυνων επεξεργασίας αναφορικά με τις υποχρεώσεις τους γνωστοποίησης, ενημέρωσης και λήψης των κατάλληλων μέτρων ασφάλειας.
- Ø Η εξέταση αιτήσεων διασύνδεσης και διαβίβασης αρχείων εκτός χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρωταρχικό ζητούμενο και ταυτόχρονα κεντρικό πρόβλημα της οργάνωσης του ελέγχου είναι η διασφάλιση της ανεξαρτησίας της Αρχής. Η Αρχή απολαμβάνει λειτουργική ανεξαρτησία και δεν υπόκειται σε έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές, ενώ τα μέλη της έχουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία. Η ανεξαρτησία της Αρχής θεμελιώνεται πέρα από την θέσπισή της ως ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, στη συμμετοχή του Κοινοβουλίου κατά την διαδικασία της επιλογής των μελών της, και σαν άλλες ανεξάρτητες διοικητικές αρχές υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής.

Η επιλογή των μελών της Αρχής αποσκοπεί στην εξασφάλιση της διαφάνειας και στο δημοκρατικό έλεγχο σε σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η συμμετοχή των κοινοβουλευτικών οργάνων σε συνδυασμό με την υποχρέωση της Αρχής να ανακοινώνει στη Βουλή παραβάσεις της νομοθεσίας και να υποβάλλει στον Πρόεδρό της ετήσια έκθεση που αφορά το έργο της συνδέει την Αρχή με το Κοινοβούλιο, αυξάνει τη νομιμοποίησή της και ενισχύει τη θέση και την ανεξαρτησία της έναντι της εκτελεστικής εξουσίας.

Η ανεξαρτησία νοείται ως το σύνολο των θεσμικών και λειτουργικών προϋποθέσεων που καθιστούν δυνατή την επιδίωξη των ειδικών σκοπών του ελέγχου και πιθανή την επίτευξή τους και είναι συστατικό στοιχείο αυτής της ίδιας της έννοιας του ελέγχου.

Η Αρχή είναι προσανατολισμένη στο πρότυπο της ανεξάρτητης διοικητικής Αρχής. Διακηρύσσεται η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών της και κατοχυρώνεται η μη υπαγωγή της λειτουργίας της σε οποιονδήποτε διοικητικό έλεγχο από την εκτελεστική εξουσία. Για λόγους συνταγματικής τάξης προβλέπεται η υπαγωγή της στον Υπουργό Δικαιοσύνης ο οποίος νοείται αποκλειστικά ως κατασταλτικός έλεγχος νομιμότητας. Ως προς τις λειτουργικές και πρακτικές προϋποθέσεις ανεξαρτησίας της, η Αρχή

μπορεί να επιλέγει η ίδια τα στελέχη της Γραμματείας της ενώ έχει δικό της προϋπολογισμό.

Η επάρκεια ή η ανεπάρκεια των μέσων είναι κρίσιμος παράγοντας για την αποτελεσματικότητά της, ενώ η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει καταδείξει ότι ο προϋπολογισμός συνιστά όχι σπάνια ένα μέσο πίεσης της εκτελεστικής εξουσίας απέναντι στην Αρχή. Ο εξοπλισμός της Αρχής, ο “φτωχός” ή “γενναιόδωρος” προϋπολογισμός αποτελεί σε κάθε περίπτωση το μέτρο της θέσης της προστασίας προσωπικών δεδομένων στην κλίμακα αξιών και προτεραιοτήτων της πολιτείας.

Από τις υποθέσεις που απασχόλησαν την Αρχή, ίσως η πιο έντονη από όλες να ήταν η απόφαση για το θέμα των ταυτοτήτων που είχε σαν κύριο ζήτημα την μη αναγραφή του θρησκειώματος στα δελτία της αστυνομικής ταυτότητας. Το ευρύτερο ζήτημα σε αυτή την υπόθεση ήταν η θρησκευτική ελευθερία στην Ελλάδα και οι σχέσεις της Εκκλησίας με το κράτος. Οι προβληματισμοί που αναπτύχθηκαν έθεσαν σε αμφισβήτηση τόσο την αρμοδιότητα της Αρχής, όσο και την ίδια την ρύθμιση του άρθρου 7 του νόμου 2472/97 όπου απαγορεύει την συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων όπως είναι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, καθώς και το εν γένει ρυθμιστικό πλαίσιο του δικαίου προστασίας δεδομένων.

Αν εξετάσει κανείς ψύχραιμα την απόφαση των ταυτοτήτων, δίχως τις ιδεολογικές προεκτάσεις που της προσδόθηκαν καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Αρχή αποφάσισε ουσιαστικά για το περιεχόμενο ενός δημόσιου εγγράφου. Ερμηνεύοντας και εφαρμόζοντας την αρχή του σκοπού της επεξεργασίας, έκρινε ότι δεν πρέπει να αναγράφονται στα δελτία ταυτότητας στοιχεία όπως το θρήσκευμα και το δακτυλικό αποτύπωμα, διότι υπερβαίνουν τον σκοπό ύπαρξης και χρήσης του συγκεκριμένου εγγράφου, που δεν είναι άλλη από την εξωτερική αναγνώριση του προσώπου.

2.2 Σύσταση, αποστολή και νομική φύση της Αρχής

Το άρθρο 15 του νόμου 2472/97 αναφέρεται στη σύσταση, την αποστολή και νομική φύση της Αρχής.

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 15 συνιστάται Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με αποστολή την εποπτεία της εφαρμογής του παρόντος νόμου και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και την άσκηση των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά.

Η Αρχή αποτελεί ανεξάρτητη δημόσια αρχή και εξυπηρετείται από δική της γραμματεία. Η Αρχή δεν υπόκειται σε οποιονδήποτε διοικητικό έλεγχο. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη της Αρχής απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Η Αρχή υπάγεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης και εδρεύει στην Αθήνα.

Οι απαιτούμενες πιστώσεις για τη λειτουργία της Αρχής εγγράφονται σε ειδικό φορέα, που ενσωματώνεται στον ετήσιο Προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Διατάκτης της δαπάνης είναι ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του.

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα έχει δικό της προϋπολογισμό, τον οποίο εισηγείται ο Υπουργός Δικαιοσύνης ύστερα από πρόταση της Αρχής που γίνεται μέσω του Προέδρου της. Ο προϋπολογισμός της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, καλύπτει τις βασικές κατηγορίες προβλεπόμενων δαπανών οι οποίες είναι:

- Ø Η μισθοδοσία των μελών και του προσωπικού της
- Ø Μισθώματα για τη στέγασή της Αρχής
- Ø Πληρωμές για προμήθεια αγαθών και τεχνικού εξοπλισμού
- Ø Πληρωμές για μετακινήσεις του Προέδρου, των μελών και των υπαλλήλων της Αρχής, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό
- Ø Δαπάνες κάθε είδους δημόσιων σχέσεων, εκπαίδευσης, μετεκπαίδευσης και επιμόρφωσης

2.2.1 Συγκρότηση της Αρχής

Το άρθρο 16 αναφέρεται στην συγκρότηση της Αρχής:

1) Η Αρχή συγκροτείται από έναν δικαστικό λειτουργό βαθμού Συμβούλου της Επικρατείας ή αντίστοιχου και άνω, ως Πρόεδρο, και έξι μέλη ως εξής:

ü Έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή ΑΕΙ σε γνωστικό αντικείμενο του δικαίου.

ü Έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή ΑΕΙ σε γνωστικό αντικείμενο της πληροφορικής.

ü Έναν καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή Α.Ε.Ι.

ü Τρία πρόσωπα κύρους και εμπειρίας στον τομέα της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής μπορεί να είναι εν ενεργεία ή μη.

2) Ο Πρόεδρος της Αρχής είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και διορίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, ύστερα από εισήγηση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Εάν για τη θέση του Προέδρου επιλεγεί εν ενεργεία δικαστικός λειτουργός, απαιτείται απόφαση του οικείου Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Με την ίδια διαδικασία επιλέγεται και διορίζεται ο αναπληρωτής του Προέδρου.

3) Τα μέλη της Αρχής διορίζονται με την εξής διαδικασία: ο Υπουργός Δικαιοσύνης υποβάλλει στον Πρόεδρο της Βουλής πρόταση για το διορισμό των έξι τακτικών μελών της Αρχής και των ισάριθμων αναπληρωτών τους. Η πρόταση περιλαμβάνει διπλάσιο αριθμό υποψηφίων. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει την πρόταση στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, η οποία διατυπώνει γνώμη. Τα τακτικά μέλη της Αρχής και οι αντίστοιχοι αναπληρωτές τους επιλέγονται από τη Διάσκεψη των Προέδρων. Οι επιλεγέντες διορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4) Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής διορίζονται με θητεία. Η θητεία τους είναι τετραετής και μπορεί να ανανεωθεί μία μόνο φορά. Κανείς δεν μπορεί να υπηρετήσει συνολικά περισσότερο από οκτώ χρόνια. Η σύνθεση των έξι μελών της Αρχής ανανεώνεται κατά το ήμισυ ανά διετία. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος η θητεία των έξι μελών της Αρχής είναι τετραετής.

Μετά τη δεύτερη συγκρότηση της Αρχής γίνεται κλήρωση μεταξύ των έξι τακτικών μελών της, ώστε τρία να έχουν τετραετή θητεία και τρία διετή.

5) Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής διορίζονται με ισάριθμους αναπληρωτές, οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν τις ίδιες ιδιότητες και προσόντα. Οι αναπληρωτές του Προέδρου και των μελών μετέχουν στις συνεδριάσεις της Αρχής μόνο σε περίπτωση προσωρινής απουσίας ή κωλύματος του αντίστοιχου τακτικού. Με απόφασή του ο Πρόεδρος της Αρχής αναθέτει ειδικά καθήκοντα στους αναπληρωτές. Οι αναπληρωτές μετέχουν στη συνεδρίαση με ψήφο ανεξάρτητα από την παράλληλη παρουσία του τακτικού μέλους. Τέλος η θητεία του κάθε αναπληρωτή είναι ίση με τη θητεία του αντίστοιχου τακτικού.

Στο άρθρο 17 του νόμου 2472/97 καθορίζονται ποια είναι τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα των μελών της Αρχής. Ειδικότερα:

1) Δεν μπορεί να διορισθεί μέλος της Αρχής :

ü Υπουργός, υφυπουργός, γενικός γραμματέας υπουργείου ή αυτοτελούς γενικής γραμματείας και βουλευτής.

ü Διοικητής, διευθυντής, διαχειριστής, μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή ασκών διευθυντικά καθήκοντα εν γένει σε επιχείρηση η οποία παράγει, μεταποιεί, διαθέτει ή εμπορεύεται υλικά χρησιμοποιούμενα στην πληροφορική ή τις τηλεπικοινωνίες ή παρέχει υπηρεσίες σχετικές με την πληροφορική, τις τηλεπικοινωνίες ή την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και οι συνδεδόμενοι με σύμβαση έργου με τέτοια επιχείρηση.

2) Εκπίπτει αυτοδικαίως από την ιδιότητα του μέλους της Αρχής όποιος, μετά το διορισμό του :

ü Αποκτά μία από τις ιδιότητες που συνιστούν κώλυμα διορισμού, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο.

ü Προβαίνει σε πράξεις ή αναλαμβάνει οποιαδήποτε εργασία ή έργο ή αποκτά άλλη ιδιότητα που, κατά την κρίση της Αρχής, δεν συμβιβάζονται με τα καθήκοντά του ως μέλους της Αρχής.

3) Στην διαπίστωση των ασυμβίβαστων της παραγράφου 2 προβαίνει η Αρχή, χωρίς συμμετοχή του μέλους της, στο πρόσωπο του οποίου ενδέχεται να συντρέχει το ασυμβίβαστο. Η Αρχή αποφασίζει ύστερα από ακρόαση του

εν λόγω μέλους. Την διαδικασία κινεί είτε ο Πρόεδρος της Αρχής είτε ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

4) Απώλεια της ιδιότητας βάσει της οποίας μέλος της Αρχής διορίσθηκε, συνεπάγεται την αυτοδίκαιη έκπτωσή του αν οφείλεται σε αμετάκλητη πειθαρχική ή ποινική καταδίκη.

Στο άρθρο 18 του νόμου 2472/97 αναφέρονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μελών της Αρχής. Μία σημαντική υποχρέωση είναι η εχεμύθεια των μελών σε ότι αφορά τα καθήκοντά τους επίσης ο νομοθέτης καθορίζει και τα δικαιώματά τους όπως είναι οι αποδοχές τους.

1) Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους τα μέλη της Αρχής υπακούουν στη συνείδησή τους και το νόμο. Υπόκεινται στο καθήκον εχεμύθειας. Ως μάρτυρες ή πραγματογνώμονες μπορούν να καταθέτουν στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά και μόνο την τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου από υπεύθυνους επεξεργασίας. Το καθήκον εχεμύθειας υφίσταται και μετά την με οποιονδήποτε τρόπο αποχώρηση των μελών της Αρχής.

2) Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης καθορίζονται οι μηνιαίες αποδοχές του Προέδρου και των μελών της Αρχής. Οι μηνιαίες αποδοχές του Προέδρου και της Αρχής είναι αντίστοιχες με το σύνολο των εκάστοτε μηνιαίων αποδοχών του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, των μελών της Αρχής αντίστοιχες με το σαράντα τοις εκατό (40%) των αποδοχών του Προέδρου κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη. Οι αποδοχές των αναπληρωτών του Προέδρου και των μελών της Αρχής είναι αντίστοιχες με το 1/3 των μηνιαίων αποδοχών του Προέδρου και των τακτικών μελών της Αρχής και καταβάλλονται σε αυτούς εφόσον κατά βεβαίωση του Προέδρου της Αρχής προσέφεραν κατά τη διάρκεια του μηνός υπηρεσία πλην της τυχόν συμμετοχής τους σε συνεδριάσεις της Αρχής. Η αποζημίωση του Προέδρου, των μελών της Αρχής και του Γραμματέα για κάθε συνεδρίαση στην οποία μετέχουν ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών. Οι διατάξεις για τις δαπάνες κινήσεως των μετακινούμενων προσώπων με εντολή του Δημοσίου για εκτέλεση υπηρεσίας που ισχύουν κάθε φορά έχουν εφαρμογή και για την μετακίνηση των μελών και των υπαλλήλων της Αρχής. Ο Πρόεδρος της Αρχής

εκδίδει τις σχετικές εντολές μετακίνησης. Η ισχύς των παραπάνω διατάξεων αρχίζει από την έναρξη λειτουργίας της Αρχής.

3) Για κάθε παράβαση των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, τα μέλη της Αρχής υπέχουν πειθαρχική ευθύνη. Την πειθαρχική αγωγή ασκεί ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου ο Υπουργός Δικαιοσύνης για τον Πρόεδρο και τα μέλη της Αρχής και ο Πρόεδρος της Αρχής για τα μέλη της. Το πειθαρχικό συμβούλιο συντίθεται από έναν Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως πρόεδρο, έναν Αρεοπαγίτη, ένα Σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και δύο Καθηγητές Α.Ε.Ι. σε γνωστικό αντικείμενο του δικαίου. Χρέη γραμματέα του συμβουλίου εκτελεί υπάλληλος της Αρχής. Ο πρόεδρος, τα μέλη και ο γραμματέας του συμβουλίου ορίζονται με ισάριθμους αναπληρωτές. Για τα μέλη του συμβουλίου που είναι δικαστικοί λειτουργοί απαιτείται απόφαση του οικείου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου. Το συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης με τριετή θητεία. Το συμβούλιο συνεδριάζει με την παρουσία τεσσάρων τουλάχιστον μελών, μεταξύ των οποίων οπωσδήποτε ο πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του, και αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου. Αν υπάρχουν περισσότερες από δύο γνώμες, οι ακολουθούντες την ασθενέστερη οφείλουν να προσχωρήσουν σε μία από τις επικρατέστερες. Το πειθαρχικό συμβούλιο αποφασίζει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό την απαλλαγή ή την παύση του εγκαλουμένου. Η αμοιβή του προέδρου, των μελών και του γραμματέα του συμβουλίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διατάξεως.

4) Μέλος της Αρχής που, κατά παράβαση του παρόντος νόμου, γνωστοποιεί με οποιονδήποτε τρόπο δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που είναι προσिता σε αυτό λόγω της υπηρεσίας του ή αφήνει άλλον να λάβει γνώση αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών. Αν όμως τέλεσε την πράξη με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλο αθέμιτο όφελος ή να βλάψει άλλον, επιβάλλεται κάθειρξη. Αν η πράξη του πρώτου εδαφίου τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών (3) μηνών και χρηματική ποινή.

2.3 Αρμοδιότητες, λειτουργία και αποφάσεις της Αρχής

Στο άρθρο 19 αναφέρονται οι αρμοδιότητες που έχει η Αρχή. Οι αρμοδιότητες της Αρχής είναι ευρείες. Η Αρχή είναι αρμόδια για την διεξαγωγή διοικητικών ελέγχων σε κάθε αρχείο αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν παραγγελίας και έχει δικαίωμα πρόσβασης στα προσωπικά δεδομένα και συλλογής κάθε πληροφορίες όπως και δικαιώματα επιβολής κυρώσεων. Επίσης έχει αρμοδιότητα έκδοσης κανονιστικών πράξεων και γνωμοδοτήσεων. Επίσης μπορεί να εκδίδει οδηγίες για την εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ελέγχει τους υπεύθυνους επεξεργασίας, να καταγγέλλει παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου στις αρμόδιες δικαστικές και διοικητικές αρχές. Επίσης καθορίζεται σαν αρμοδιότητα της Αρχής να ανακοινώνει στην Βουλή τυχόν παραβάσεις των ρυθμίσεων που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Επίσης σε αυτό το άρθρο καθορίζονται οι κανόνες λειτουργίας της Αρχής. Ακόμα καθορίζεται ο τρόπος δημοσίευσης των αποφάσεων της Αρχής οι οποίες θα δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Συγκεκριμένα:

1) Η Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες :

ü Εκδίδει οδηγίες προς τον σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ü Καλεί και επικουρεί τα επαγγελματικά σωματεία και τις λοιπές ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων που διατηρούν αρχεία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας για την αποτελεσματικότερη προστασία της ιδιωτικής ζωής και των εν γένει δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων στον τομέα της δραστηριότητάς τους.

ü Απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή τους τυχόν εκπροσώπους τους και δίδει κατά την κρίση της δημοσιότητα σε αυτές.

ü Χορηγεί τις άδειες που προβλέπουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου και καθορίζει το ύψος των σχετικών παραβόλων.

- Û Καταγγέλλει τις παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές.
- Û Επιβάλλει τις κατά το άρθρο 21 του παρόντος νόμου διοικητικές κυρώσεις.
- Û Αναθέτει σε μέλος ή μέλη της τη διενέργεια διοικητικών εξετάσεων.
- Û Ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους σε κάθε αρχείο. Έχει προς τούτο δικαίωμα προσβάσεως στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και συλλογής κάθε πληροφορίας για τους σκοπούς του ελέγχου, χωρίς να μπορεί να της αντιταχθεί κανενός είδους απόρρητο. Κατ' εξαίρεση, η Αρχή δεν έχει πρόσβαση στα στοιχεία ταυτότητας συνεργατών που περιέχονται σε αρχεία που τηρούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Τον έλεγχο διενεργεί μέλος ή μέλη της Αρχής ή υπάλληλος της Γραμματείας, ειδικά προς τούτο εντεταλμένος από τον Πρόεδρο της Αρχής. Κατά τον έλεγχο αρχείων που τηρούνται για λόγους εθνικής ασφαλείας παρίσταται αυτοπροσώπως ο Πρόεδρος της Αρχής.
- Û Γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Û Εκδίδει κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων, στα οποία αναφέρεται ο παρών νόμος.
- Û Ανακοινώνει στη Βουλή παραβάσεις των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Û Συντάσσει κάθε χρόνο έκθεση για την εκτέλεση της αποστολής της κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Στην έκθεση επισημαίνονται και οι τυχόν ενδεικνυόμενες νομοθετικές μεταβολές στον τομέα της προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η έκθεση υποβάλλεται από τον Πρόεδρο της Αρχής στον Πρόεδρο της Βουλής και τον Πρωθυπουργό και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με ευθύνη της Αρχής, η οποία μπορεί να δώσει και άλλου είδους δημοσιότητα στην έκθεση.
- Û Εξετάζει παράπονα σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων όταν αυτά θίγονται από την επεξεργασία δεδομένων που τους αφορούν και αιτήσεις με τις οποίες

ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της νομιμότητας των επεξεργασιών αυτών και ενημερώνει τους αιτούντες για τις σχετικές ενέργειές της.

Û Συνεργάζεται με αντίστοιχες αρχές άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

2) Η Αρχή συνεδριάζει τακτικώς ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου. Συνεδριάζει εκτάκτως ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή αίτηση δύο τουλάχιστον μελών της. Οι αποφάσεις της Αρχής λαμβάνονται με πλειοψηφία τουλάχιστον τεσσάρων μελών της. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου ή του αναπληρωτή του.

3) Η Αρχή καταρτίζει τον κανονισμό λειτουργίας της, με τον οποίο ρυθμίζονται ιδίως η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των μελών της, η προηγούμενη ακρόαση των ενδιαφερομένων, θέματα πειθαρχικής διαδικασίας και ο τρόπος διεξαγωγής των κατά την περίπτωση η' της παρ. 1 του παρόντος άρθρου ελέγχων.

«Η Αρχή μπορεί να συνεδριάζει και σε τμήματα, συντιθέμενα από τρία τουλάχιστον τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη και προεδρευόμενα από τον Πρόεδρο της Αρχής ή τον αναπληρωτή του. Ο κανονισμός λειτουργίας της ρυθμίζει περαιτέρω τη σύνθεση, τους όρους λειτουργίας των τμημάτων και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ ολομέλειας και τμημάτων. Αποφάσεις των τμημάτων μπορεί να τροποποιούνται ή ανακαλούνται από την ολομέλεια.»

4) Η Αρχή τηρεί τα ακόλουθα μητρώα :

Û Μητρώο Αρχείων και Επεξεργασιών, στο οποίο περιλαμβάνονται τα αρχεία και οι επεξεργασίες που γνωστοποιούνται στην Αρχή.

Û Μητρώο Αδειών, στο οποίο περιλαμβάνονται οι άδειες που εκδίδει η Αρχή για την ίδρυση και λειτουργία αρχείων που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα.

Û Μητρώο Διασυνδέσεων, στο οποίο περιλαμβάνονται οι δηλώσεις και οι άδειες που εκδίδει η Αρχή για τη διασύνδεση αρχείων.

Û Μητρώο προσώπων που δεν επιθυμούν να περιλαμβάνονται σε αρχεία, τα οποία έχουν ως σκοπό την προώθηση προμήθειας αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών εξ αποστάσεως.

ü Μητρώο Αδειών Διαβίβασης, στο οποίο καταχωρίζονται οι άδειες διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ü Μητρώο Απόρρητων Αρχείων, στο οποίο καταχωρίζονται, με απόφαση της Αρχής ύστερα από αίτηση του εκάστοτε υπεύθυνου επεξεργασίας, αρχεία που τηρούν τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης καθώς και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Στο Μητρώο Απόρρητων Αρχείων καταχωρίζονται και οι διασυνδέσεις με ένα τουλάχιστον αρχείο της περίπτωσης αυτής.

5) Καθένας έχει πρόσβαση σε όλα τα μητρώα της προηγούμενης παραγράφου, εκτός από το Μητρώο Απόρρητων Αρχείων όπου ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου και με απόφαση της Αρχής είναι δυνατό να επιτραπεί εν όλω ή εν μέρει, η πρόσβαση και στο Μητρώο Απόρρητων Αρχείων. Ύστερα από αίτηση του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκπροσώπου του και με απόφαση της Αρχής είναι δυνατόν να απαγορευθεί, εν όλω ή εν μέρει, η πρόσβαση στο Μητρώο Αδειών Διαβίβασης, εφ' όσον από αυτήν θα προέκυπτε κίνδυνος για την ιδιωτική ζωή τρίτου, την εθνική ασφάλεια, τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας που απορρέουν από διεθνείς συμβάσεις.

6) Ο Πρόεδρος εκπροσωπεί την Αρχή ενώπιον κάθε άλλης αρχής, καθώς και σε επιτροπές και ομάδες, συνεδριάσεις και συνόδους οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών και οργάνων που προβλέπονται από διεθνείς συμβάσεις ή στις οποίες μετέχουν εκπρόσωποι αντίστοιχων αρχών άλλων χωρών. Ο Πρόεδρος μπορεί να αναθέτει την εκπροσώπηση της Αρχής σε μέλος της, αναπληρωτή ή και υπάλληλο του κλάδου ελεγκτών της Γραμματείας.

7) Στον Πρόεδρο της Αρχής ανήκει η ευθύνη της λειτουργίας της καθώς και της λειτουργίας της Γραμματείας. Ο Πρόεδρος μπορεί να εξουσιοδοτεί μέλος της Αρχής ή τον προϊστάμενο της Γραμματείας ή προϊστάμενο υπηρεσίας της Γραμματείας να υπογράψει με “εντολή Προέδρου” έγγραφα, εντάλματα πληρωμής ή άλλες πράξεις. Ο Πρόεδρος είναι ο διοικητικός προϊστάμενος του προσωπικού της Γραμματείας, ασκεί την επ' αυτού πειθαρχική εξουσία και μπορεί να επιβάλλει πειθαρχική ποινή το πολύ προστίμου ίσου προς το ήμισυ των μηνιαίων αποδοχών του εγκαλουμένου.

Όταν η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων επιβάλλει την άμεση λήψη απόφασης, ο Πρόεδρος μπορεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, να εκδίδει προσωρινή διαταγή για άμεση, ολική ή μερική, αναστολή της επεξεργασίας ή της λειτουργίας του αρχείου. Η διαταγή ισχύει μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης από την Αρχή. Την παραπάνω αρμοδιότητα έχει και η Αρχή, όταν επιλαμβάνεται του θέματος.

8) Οι κανονιστικές αποφάσεις της Αρχής δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι λοιπές αποφάσεις της Αρχής ισχύουν από την έκδοση ή την κοινοποίησή τους.

9) Ένδικα βοηθήματα κατά των αποφάσεων της Αρχής μπορεί να ασκεί και το Δημόσιο. Το ένδικο βοήθημα ασκεί ο κατά περίπτωση αρμόδιος υπουργός.

Σε κάθε δίκη που αφορά απόφαση της Αρχής διάδικος είναι η ίδια, εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο. Η παράσταση στο δικαστήριο γίνεται είτε από μέλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους είτε από μέλος της Αρχής, τακτικό ή αναπληρωματικό, ή ελεγκτή, που είναι δικηγόρος και ενεργεί με εντολή του Προέδρου χωρίς αμοιβή.

10) Κάθε δημόσια αρχή παρέχει τη συνδρομή της στην Αρχή.

2.3.1 Κατάρτιση Κανονιστικών πράξεων και προτεινόμενες λύσεις για την βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου.

Η Αρχή με την κατάρτιση κανονιστικών πράξεων ρυθμίζει ζητήματα για τους υπεύθυνους επεξεργασίας σε θέματα που αφορούν τους τρόπους ενημέρωσης των υποκειμένων των δεδομένων από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 11 του νόμου 2472/97, αλλά και τον καθορισμό κατηγοριών αρχείων και επεξεργασίας δεδομένων. Ειδικότερα ο νομοθέτης εκδίδει ειδικούς κανόνες επεξεργασίας για τις πλέον σύνηθες κατηγορίες επεξεργασιών και αρχείων οι οποίες προφανώς δεν θίγουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα.

Συγκεκριμένα με κανονιστική πράξη της Αρχής καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφο 3 του νόμου 2472/97 οι συνήθεις κατηγορίες αρχείων και της επεξεργασίας δεδομένων. Οι κατηγορίες αυτές αφορούν τα αρχεία ιατρών και φαρμακοποιών, τα αρχεία δικηγόρων και συμβολαιογράφων, τα πελατολόγια, τα αρχεία προσωπικού, τα δημοτολόγια, ληξιαρχεία και λοιπά δημόσια βιβλία, τα αρχεία σωματείων και, τέλος, τα αρχεία εκπαιδευτικών, εκπαιδευτηρίων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Η Αρχή έχει συμβάλλει στην βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ώστε ο νόμος 2472/97 να είναι πιο λειτουργικός. Άλλωστε σύμφωνα με το πλαίσιο ασκήσεως των αρμοδιοτήτων της, η Αρχή έκρινε ότι το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και συγκεκριμένα ο νόμος 2472/97, χρειάζεται ορισμένες τροποποιήσεις για να αντιμετωπισθούν πρακτικά προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά την εφαρμογή του καθώς και η αποφυγή γραφειοκρατικών διαδικασιών.

Το πεδίο εφαρμογής του νόμου 2472/97 έχει γενικότητες ιδίως σε ότι αφορά στην υποχρέωση γνωστοποίησης αρχείων και λήψης άδειας για την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, με συνέπεια να επιβάλλονται υποχρεώσεις και συνακόλουθες επιβαρύνσεις στους πολίτες χωρίς αυτές να δικαιολογούνται από την ανάγκη προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Με αυστηρή εφαρμογή του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου θα έπρεπε όλες οι περιπτώσεις επεξεργασίας αρχείων με προσωπικά δεδομένα να

καταθέσουν στην Αρχή αίτηση αδείας για την λειτουργία του αρχείου τους. Έτσι συνηθισμένες περιπτώσεις επεξεργασιών αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα, όπως είναι τα πελατολόγια και τα αρχεία προμηθευτών και προσωπικού των επιχειρήσεων. Τα αρχεία των ιατρών και των δικηγόρων. Ακόμα και σε περιπτώσεις όπου πιθανολογείται η συναίνεση του ατόμου για την επεξεργασία των δεδομένων του όπως από την ελεύθερη συμμετοχή του σε σωματεία ή κόμματα. Η υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια των υπευθύνων των συγκεκριμένων αρχείων προκαλεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και δυσλειτουργία της Αρχής αφού συνεπάγεται ουσιαστικά γραφειοκρατική επιβάρυνση αμφίβολης σημασίας χωρίς ουσιαστική προσφορά στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Για αυτόν το λόγο η Αρχή κινούμενη μέσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της να παρακολουθεί την εφαρμογή του νόμου και να επισημαίνει τις αναγκαίες νομοθετικές μεταβολές σύμφωνα με το άρθρο 19 του νόμου 2472/97 πρότεινε μια σειρά νομοθετικών μεταβολών στη νομοθεσία προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η Αρχή πρότεινε την τροποποίηση των άρθρων 6 και 7 του νόμου 2472/97 σχετικά με την υποχρέωση γνωστοποίησης αρχείου και την υποχρέωση εφοδιασμού με άδεια επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων έτσι ώστε ορισμένες κατηγορίες επεξεργασιών και αρχείων να απαλλάσσονται από τις υποχρεώσεις αυτές.

Με τις τροποποιήσεις που προτάθηκαν από την Αρχή, εξαιρούνται από την υποχρέωση γνωστοποίησης συνήθεις κατηγορίες αρχείων.

Η πρώτη κατηγορία αφορά τα αρχεία προσωπικού των επιχειρήσεων και των εργοδοτών. Η Αρχή επιδιώκοντας την ορθολογική εξισορρόπηση των αναγκών της οικονομικής ζωής και της επιχειρηματικής δράσης από την μία πλευρά και της προσωπικότητας των εργαζομένων από την άλλη πρότεινε τον περιορισμό της εξαίρεσης αυτής στις περιπτώσεις όπου η επεξεργασία έχει άμεση συνάφεια με τη σχέση εργασίας ή έργου είτε γιατί επιβάλλεται από διάταξη νόμου είτε γιατί είναι αναγκαία για την εκτέλεση της σύμβασης.

Η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται στις περιπτώσεις τήρησης αρχείων πελατών και προμηθευτών εφ' όσον αποκλείεται η δευτερογενής χρήση των δεδομένων, μέσω της διαβίβασης ή κοινοποίησης σε τρίτους. Η Αρχή όμως λόγω των κινδύνων που απορρέουν από τη φύση των δραστηριοτήτων ορισμένων επιχειρήσεων και των δεδομένων που επεξεργάζονται πρότεινε να

μην επεκταθεί η εξαίρεση αυτή στις ασφαλιστικές εταιρείες, τις τράπεζες, τις φαρμακευτικές εταιρείες, τις εταιρείες εμπορίας πληροφοριών και τις εταιρείες έκδοσης πιστωτικών καρτών.

Η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στα αρχεία ιατρών ή άλλων φυσικών προσώπων που παρέχουν υπηρεσίες υγείας και δικηγόρων εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από ιατρικό ή άλλο απόρρητο που προβλέπεται από το νόμο ή κώδικα δεοντολογίας δικηγόρων, συμβολαιογράφων για την παροχή νομικών υπηρεσιών στους πελάτες τους. Όμως η Αρχή σταθμίζοντας τους κινδύνους που απορρέουν από την επεξεργασία ιατρικών δεδομένων είτε από ορισμένους φορείς είτε με ορισμένα μέσα, πρότεινε να μην επεκταθεί η εξαίρεση αυτή στα νομικά πρόσωπα και οργανισμούς που παρέχουν υπηρεσίες υγείας καθώς και στους υπεύθυνους επεξεργασίας όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής δηλαδή της παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω του δικτύου. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η εξαίρεση από την υποχρέωση γνωστοποίησης ή εφοδιασμού με άδεια προϋποθέτει ότι τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή τόσο της εξαίρεσης αυτής όσο και της προηγούμενης που αφορά στα πελατολόγια δεν λογίζονται ως τρίτοι τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές εφ' όσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει ο νόμος ή δικαστική απόφαση.

Η τέταρτη κατηγορία εξαιρέσεων αφορά τις περιπτώσεις οικειοθελούς συμμετοχής του υποκειμένου σε σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα. Τα αρχεία που τηρούνται από αυτούς τους φορείς απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας εφ' όσον περιέχουν δεδομένα των μελών ή εταίρων τους για την επεξεργασία των οποίων τα υποκείμενα είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Δεν θεωρούνται ως τρίτοι τα μέλη ή εταίροι εφόσον η διαβίβαση γίνεται προς αυτούς για τους σκοπούς των νομικών προσώπων ή ενώσεων. Ούτε τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές εφόσον τη διαβίβαση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση.

Οι παραπάνω εξαιρέσεις συνοδεύονται από ειδικούς κανόνες επεξεργασίας για κάθε κατηγορία και τους οποίους είναι υποχρεωμένος να τηρεί ο εκάστοτε υπεύθυνος επεξεργασίας. Οι συγκεκριμένοι κανόνες εξειδικεύουν το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας των

πληροφοριών προσαρμόζοντας τις γενικές διατάξεις του νόμου στις ιδιαίτερες ανάγκες επεξεργασίας και στο είδος των δεδομένων που επεξεργάζεται κάθε κατηγορία. Παράλληλα με την τροποποίηση του νόμου θεσπίζονται περαιτέρω δεσμεύσεις για τον υπεύθυνο επεξεργασίας όπως η αναγραφή των αποδεκτών των προσωπικών δεδομένων.

Οι προτάσεις αυτές της Αρχής υιοθετήθηκαν από το νομοθέτη και ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο με το άρθρο 8 του νόμου 2819/2000.

Τέλος η Αρχή πρότεινε μια ακόμη σειρά σημαντικών ρυθμίσεων σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της, όπου προβλέπεται και η αρμοδιότητα του Προέδρου να εκδίδει προσωρινή διαταγή για αναστολή της λειτουργίας αρχείων, όπως επίσης και σχετικά με τον τρόπο εκπροσώπησης της ενώπιον δικαστηρίου. Όλες οι προτάσεις αυτές υιοθετήθηκαν από το νομοθέτη με το άρθρο 34 του νόμου 2915/2001.

2.3.2 Διενέργεια Διοικητικών Ελέγχων

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του νόμου 2472/97 η Αρχή έχει το δικαίωμα να διενεργεί αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας διοικητικούς ελέγχους σε αρχεία. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην εξακρίβωση της τήρησης της νομιμότητας κατά τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τους υπεύθυνους επεξεργασίας. Στον έλεγχο της Αρχής υπόκεινται τα αρχεία τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα.

Οι έλεγχοι διενεργούνται από εντεταλμένους υπαλλήλους του κλάδου των Ελεγκτών, οι οποίοι συνοδεύονται σε περιπτώσεις που κρίνονται σημαντικές από μέλη της Αρχής. Οι διενεργούντες τον έλεγχο έχουν σύμφωνα με το άρθρο 22 του νόμου 2472/97, δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε αρχείο χωρίς να μπορεί να τους αντιταχθεί κανενός είδους απόρρητο. Επιπλέον κατά την άσκηση των ελεγκτικών τους αρμοδιοτήτων οι ελεγκτές είναι και ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι.

Η ελεγκτική αρμοδιότητα της Αρχής στοχεύει στην προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών μέσω της διακρίβωσης της τήρησης των προϋποθέσεων νομιμότητας κατά τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων από τους υπεύθυνους επεξεργασίας τόσο του

δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα. Ο έλεγχος επικεντρώνεται στο σύννομο των πρακτικών που εφαρμόζει ο ελεγχόμενος επαγγελματίας, εταιρεία ή φορέας σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών δεδομένων που τηρεί.

Κατά τον έλεγχο ερευνάται τόσο η ουσιαστική νομιμότητα του περιεχομένου του αρχείου όσο και η τήρηση των τεχνικών προϋποθέσεων φυσικής, οργανωτικής και λειτουργικής υφής για την επίτευξη της απαιτούμενης ασφάλειας. Σκοπός των ελέγχων δεν είναι μόνο η επιβολή τυχόν κυρώσεων αλλά και η αρωγή των υπευθύνων επεξεργασίας στη χάραξη συγκεκριμένων πολιτικών για τήρηση αρχείων ώστε να ανταποκρίνονται στις επιταγές του νόμου για την ουσιαστική διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων των πολιτών.

2.3.2.1 Διαδικασία Διεξαγωγής και έκταση Διοικητικού Ελέγχου Αρχείου

Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ελέγχεται ως προς :

- Û Τη νομιμότητα λειτουργίας του αρχείου.
- Û Το είδος και τον σκοπό των προσωπικών δεδομένων που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας.
- Û Επιπλέον ελέγχεται ως προς το επίπεδο ασφαλείας του πληροφοριακού συστήματος, για την τυχόν διασύνδεση των αρχείων ή τη διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Û Τις διαδικασίες που εφαρμόζει για τη διαχείριση και την προστασία των προσωπικών δεδομένων από οποιαδήποτε αθέμιτη μορφή επεξεργασίας.

Η Αρχή έχει καταρτίσει ενημερωτικές οδηγίες, όπου περιγράφονται οι απαιτήσεις ασφαλείας και τα αναγκαία οργανωτικά και διοικητικά μέτρα για την ασφαλεία του πληροφοριακού συστήματος μιας επιχείρησης. Οι οδηγίες αυτές είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Αρχής στο Διαδίκτυο και παρέχονται στον ελεγχόμενο φορέα. Ο έλεγχος διεξάγεται σε τρία στάδια:

Το πρώτο στάδιο αφορά την επίδοση της εντολής ελέγχου από τους ελεγκτές της Αρχής στον ελεγχόμενο φορέα. Την ενημέρωσή του σχετικά με

το νομικό πλαίσιο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της προστασίας του πολίτη καθώς και τον σκοπό του ελέγχου, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του ελεγχόμενου.

Το δεύτερο στάδιο αφορά τη διενέργεια του ελέγχου. Στο στάδιο αυτό εξετάζεται και καταγράφεται ο αριθμός και το είδος των τηρούμενων αρχείων, ο σκοπός τήρησης κάθε αρχείου, το περιεχόμενό του, οι πηγές και οι αποδέκτες των δεδομένων των αρχείων. Εξετάζεται επίσης, η τήρηση ευαίσθητων δεδομένων, οι διασυνδέσεις αρχείων, η διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τα χαρακτηριστικά και τα μέτρα ασφαλείας του πληροφοριακού συστήματος. Πιο συγκεκριμένα, ο έλεγχος του πληροφοριακού συστήματος, σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 10 του νόμου 2472/97, αφορά τα:

- Û Βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος.
- Û Μέτρα ασφαλείας του αρχείου ή της επεξεργασίας .
- Û Επαγγελματικά προσόντα των προσώπων που εκτελούν την επεξεργασία.
- Û Επίπεδο ασφαλείας που εξασφαλίζουν τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα που έχει λάβει ο υπεύθυνος επεξεργασίας για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, ανάλογα με τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία.
- Û Την φύση των δεδομένων που αποτελούν το αντικείμενο της επεξεργασίας.

Το τρίτο στάδιο αφορά την σύνταξη του πορίσματος και την υποβολή του στην ολομέλεια της Αρχής. Ακολουθεί η κλήση του ελεγχόμενου για την παροχή διευκρινίσεων, η διατύπωση θέσεων και η λήψη της απόφασης.

2.3.2.2 Έλεγχοι

Η Αρχή προβαίνει συνήθως στη διενέργεια διοικητικών ελέγχων αρχείων εταιρειών, φορέων ή φυσικών προσώπων που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς. Κατά κύριο λόγο οι έλεγχοι επικεντρώνονται στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σε τομείς όπως τον τραπεζικό τομέα, τον ιδιωτικό τομέα, τον τομέα υγείας, τον τομέα παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου ή παροχή υπηρεσιών εξ αποστάσεως για την πώληση αγαθών (direct marketing). Επίσης, η Αρχή συμμετέχει με εκπρόσωπό της και στον έλεγχο των αρχείων της Eurorol που πραγματοποιείται από την αντίστοιχη κοινή Εποπτική Αρχή.

Έλεγχοι διενεργούνται και σε αρχεία του Δημοσίου. Το Δημόσιο ως υπεύθυνος επεξεργασίας συλλέγει και επεξεργάζεται μεγάλο όγκο προσωπικών πληροφοριών, και τις περισσότερες φορές ανήκουν στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων.

Η Αρχή επικεντρώνει το ελεγκτικό της ενδιαφέρον στα αρχεία του Δημοσίου παράλληλα με τον έλεγχο σε αρχεία του ιδιωτικού τομέα ώστε να εντοπίζει παράνομες επεξεργασίες. Όμως οι δυσχέρειες είναι αρκετές και οφείλονται σε παράγοντες όπως ο όγκος των τηρουμένων στοιχείων, η έλλειψη εφαρμογής μέτρων ασφάλειας των δεδομένων από το Δημόσιο τομέα. Καθώς και στο γεγονός ότι δεν είναι σύνηθες η εικόνα να περιέρχεται το Δημόσιο στη θέση του ελεγχόμενου.

Η επιλογή των αρχείων γίνεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- ü Ποιος είναι ο σκοπός της τήρησης του αρχείου.
- ü Ποια είναι η σημασία της λειτουργίας του αρχείου στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα.
- ü Ποια είναι η ιδιαιτερότητα του σε σχέση με την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

2.3.2.3 Διενεργηθέντες έλεγχοι

Οι επιλεγέντες φορείς αφορούν, κυρίως αρχεία σε διάφορους οικονομικούς και διοικητικούς τομείς. Ορισμένοι από αυτούς είναι οι:

- ∅ Τραπεζικοί οργανισμοί
- ∅ Εταιρίες διαχείρισης πληροφοριών χρηματοπιστωτικής ικανότητας (ICAP, Τειρεσίας ΑΕ)
- ∅ Γενικές εταιρείες (Αεροδρόμιο “ Ελευθέριος Βενιζέλος ”, CALINO SA)
- ∅ Στον τομέα της υγείας (Κλινικές -Μαιευτήρια – Φαρμακευτικές εταιρίες)
- ∅ Εταιρείες κινητής τηλεφωνίας (Panafon ΑΕ)
- ∅ Εταιρίες παροχής υπηρεσιών Διαδικτύου (CYBEX Α.Ε.)
- ∅ Δημόσιος τομέας

Για των έλεγχο των αρχείων του δημοσίου τομέα, η προτεραιότητα δόθηκε στον έλεγχο φορέων που η λειτουργία των αρχείων τους απαιτεί άδεια συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων.

2.3.2.4 Παρατηρήσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από τους Διοικητικούς Ελέγχους Αρχείων

Από ελέγχους που έχουν διενεργηθεί σε φορείς του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα έχει προκύψει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις γίνεται ανεξέλεγκτη διαβίβαση πληροφοριών, και η διαπίστωση είναι ότι παρουσιάζεται αυξημένη διακίνηση προσωπικών δεδομένων σε συνδυασμό με αδικαιολόγητη έλλειψη ενημέρωσης όσων κάνουν χρήση των δεδομένων αυτών. Σε περιπτώσεις που υπάρχει κατάφωρη παραβίαση διατάξεων του νόμου 2472/97 επιβάλλεται πλήρης συμμόρφωση με τις γενικές προϋποθέσεις του νόμου και παύση κάθε περαιτέρω επεξεργασίας μέχρι συμμορφώσεως.

Οι σοβαρές αυτές διαπιστώσεις οδήγησαν στην ανάγκη :

- ü Της εντατικοποίησης των ελέγχων με κριτήριο την ορθολογική κάλυψη αντιπροσωπευτικών τύπων αρχείων από όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες.

Û Της εντατικοποίησης της ενημέρωσης και της συνδρομής τόσο των υπευθύνων επεξεργασίας όσο και των υποκειμένων την επεξεργασία πολιτών.

Όσον αφορά τα αρχεία του Δημόσιου τομέα έχουν διαπιστωθεί εγγενή προβλήματα που οφείλονται στη δυσλειτουργία του δημόσιου τομέα. Η Αρχή επισήμανε τον όγκο των τηρούμενων στοιχείων, τη δυσχέρεια εφαρμογής, φυσικών, οργανωτικών και λειτουργικών μέτρων ασφάλειας και την ανάγκη ενίσχυσης των δικαιωμάτων πρόσβασης και αντίρρησης των πολιτών.

Για τους ελέγχους στα αρχεία του δημοσίου τομέα, προτεραιότητα δίνεται στον έλεγχο φορέων στους οποίους η λειτουργία των αρχείων απαιτεί άδεια συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων. Παράλληλα οι έλεγχοι επικεντρώνονται σε φορείς με δυνατότητα άσκησης ιδιαίτερα αυξημένης εξουσίας.

Έτσι η Αρχή διενεργεί ελέγχους στα αρχεία του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (Εθνικό τμήμα Συστήματος Πληροφοριών Schengen και Διευθύνσεις Κρατικής Ασφαλείας, Δημοσίας Ασφαλείας και Πληροφορικής). Άλλοι φορείς είναι το Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕΘΕΑ), Εθνικό Κέντρο Βιβλίου και Οργανισμό Προγνωστικών αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ).

Για τον τραπεζικό τομέα η Αρχή έκρινε ως αναγκαία την πραγματοποίηση ελέγχου της πληροφορικής και επικοινωνιακής υποδομής, καθώς και των διαδικασιών ασφαλούς επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων των τραπεζικών οργανισμών, λόγο του όγκου των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται και αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας από τους τραπεζικούς οργανισμούς.

Το βασικό ζήτημα στο οποίο επικεντρώθηκαν οι διοικητικοί έλεγχοι αφορά στη νομιμότητα των όρων που περιλαμβάνονται στα έντυπα των Τραπεζών σχετικά με την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Η υπογραφή από τον πελάτη του εντύπου της αίτησης δεν στοιχειοθετεί τη συγκατάθεσή του για επεξεργασία των δεδομένων του από όλες τις διευθύνσεις της Τράπεζας ή τις εταιρείες του Ομίλου και για σκοπούς άσχετους με το αντικείμενο της αίτησης όπως για παράδειγμα διαφημιστικούς λόγους.

Η Αρχή επισήμανε το δικαίωμα του πελάτη να αρνηθεί τη χρησιμοποίηση των δεδομένων του για άλλους σκοπούς χωρίς να έχει επιπτώσεις στην αντιμετώπιση του αιτήματός του.

Επιπλέον οι διαπιστώσεις αναφορικά με την ανταπόκριση και την ευαισθητοποίηση των υπευθύνων επεξεργασίας στα ζητήματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων είναι αρκετά αισιόδοξες.

Ωστόσο, έχουν διαπιστωθεί και ελλείψεις αναφορικά με τα μέτρα ασφαλείας σε ορισμένους φορείς του τραπεζικού τομέα. Σε μία περίπτωση διαπιστώθηκε έλλειψη πολιτικής και σχεδίου ασφαλείας, καθώς και ασφαλούς διαδικασίας δημιουργίας αντιγράφων των βάσεων δεδομένων. Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε έλλειψη επαρκών διαδικασιών για την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης και ενημέρωσης.

Σε ότι αφορά εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαδικτύου η Αρχή κατόπιν καταγγελίας σχετικά με τη λειτουργία ψηφιακής κάμερας σε παραλία της Αττικής και δημοσιοποίησης των φωτογραφιών στο Διαδίκτυο πραγματοποίησε έλεγχο στην εταιρία CYBEX A.E. Διαπιστώθηκε ότι πράγματι εγκαταστάθηκε κάμερα με σκοπό την παροχή “on-line” πληροφόρησης όσων ασχολούνται με το άθλημα της ιστιοσανίδας σχετικά με την καταλληλότητα (επικρατούσες καιρικές συνθήκες) των συγκεκριμένων ακτών για την άσκηση του αθλήματος της ιστιοσανίδας. Ωστόσο, η ανάλυση της εικόνας που λαμβάνει η ψηφιακή κάμερα δεν επιτρέπει την αναγνώριση φυσικών προσώπων. Για το λόγο αυτό, η εταιρία υποχρεώθηκε καταρχήν μόνο σε γνωστοποίηση του αρχείου.

2.3.3 Εξέταση προσφυγών, γνωμοδοτήσεις, οδηγίες, αποφάσεις

Η εξέταση προσφυγών και η απάντηση ερωτημάτων θα μπορούσε να θεωρηθεί ως το πιο καίριο μέρος του έργου της Αρχής, αφού έχει άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινότητα του πολίτη και την προστασία των δικαιωμάτων του. Η προστασία των δικαιωμάτων της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής του ατόμου είναι πρωταρχικός σκοπός της Αρχής και πραγματοποιείται με τη μεσολάβησή της στην επίλυση προβλημάτων στα οποία καλείται να παίξει τον ανεξάρτητο ρόλο που της έχει ανατεθεί από τον νόμο.

Η Αρχή λαμβάνει αιτήσεις και ερωτήματα από ιδιώτες, δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς. Τα αιτήματα των ιδιωτών αφορούν κυρίως καταγγελίες για παράνομη χρήση προσωπικών τους δεδομένων από δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, από ιδιώτες και από το διατραπεζικό σύστημα πληροφοριών Τειρεσίας.

Τα αιτήματα των δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών αφορούν κυρίως τη χορήγηση άδειας επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων αναγκαίων για την επίτευξη των σκοπών τους.

2.3.4 Χορήγηση αδειών

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα εξετάζει αιτήσεις για την χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα, αιτήσεις διασύνδεσης αρχείων αλλά και αιτήσεις για χορήγηση άδειας διαβίβασης δεδομένων σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του νόμου 2472/97 απαιτείται άδεια της Αρχής για τη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σχετικού αρχείου.

Το άρθρο 8 καθιερώνει σύστημα προηγούμενης άδειας της Αρχής σε περιπτώσεις διασύνδεσης αρχείων, όταν ένα από τα αρχεία που πρόκειται να διασυνδεθούν περιέχει ευαίσθητα δεδομένα ή εάν η διασύνδεση έχει ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη ευαίσθητων δεδομένων.

Επιπλέον το άρθρο 9 ρυθμίζει τη διασυνοριακή ροή προσωπικών δεδομένων και μάλιστα προβλέπει προηγούμενη άδεια της Αρχής για τη διαβίβαση δεδομένων σε χώρες που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στα πλαίσια της διαδικασίας έκδοσης αδειών για τη λειτουργία αρχείων που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα, η Αρχή ελέγχει τις αιτήσεις και τις υποβάλλει κατά προτεραιότητα στην ολομέλειά της.

Όσες από τις αιτήσεις αυτές που πληρούν τις προϋποθέσεις καταλήγουν στη χορήγηση άδειας ενώ οι υπόλοιπες εκκρεμούν είτε γιατί δίνεται εντολή ελέγχου είτε γιατί ζητούνται περισσότερες διευκρινίσεις από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Οι περισσότερες άδειες που χορηγούνται έχουν τριετή διάρκεια.

Οι αιτήσεις για λήψη άδειας κατηγοριοποιούνται σε κατηγορίες όπως:

- Û Νοσοκομεία, κέντρα υγείας.
- Û Ιατρικά κέντρα, κλινικές.
- Û Υπηρεσίες δημόσιου τομέα.
- Û Υπηρεσίες ιδιωτικού τομέα.
- Û Γυμναστήρια, ινστιτούτα αισθητικής και αδυνατίσματος.
- Û Εταιρίες Παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών.
- Û Λοιπές εμπορικές εταιρίες, γραφεία ή οργανισμοί.
- Û Διαβίβαση δεδομένων σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Αρχή εξετάζει τις αιτήσεις χορήγησης άδειας και εκδίδει άδειες λειτουργίας αρχείων με ευαίσθητα δεδομένα θέτοντας παράλληλα όρους και προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότερη προστασία της ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων, ενώ απευθύνει υποδείξεις και συστάσεις προς τους υπευθύνους σχετικά με το απόρρητο και την ασφάλεια της επεξεργασίας.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους όρους που πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας να τηρεί η άδεια ανακαλείται. Οι όροι είναι:

- Ø Να τηρείται απαραίτητα τα μέτρα ασφάλειας.
- Ø Να χρησιμοποιεί για τη διεξαγωγή της επεξεργασίας προσωπικό που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 παράγραφο 2 του νόμου 2472/1997.

2.3.5 Γνωστοποιήσεις αρχείων

Το άρθρο 6 του νόμου 2472/1997 αναφέρεται στη συνεχή υποχρέωση των υπεύθυνων επεξεργασίας για γνωστοποίηση των αρχείων τους.

Οι σημαντικές γνωστοποιήσεις, συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων για τη χορήγηση αδειάς μπορούν να κατηγοριοποιηθούν, σύμφωνα με τον τομέα εφαρμογής.

Οι κυριότερες κατηγορίες είναι:

- Û Αεροπορικές εταιρείες.
- Û Ασφαλιστικά Ταμεία.
- Û Ασφαλιστικές εταιρείες.
- Û Ευρύτερος Δημόσιος Τομέας.
- Û Διαγνωστικά κέντρα, Κλινικές, Νοσοκομεία.
- Û Εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.
- Û Εταιρείες προώθησης πωλήσεων, διαφημιστικές, εταιρείες παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων.
- Û Κέντρα Ερευνών.
- Û Σύμβουλοι Επιχειρήσεων.
- Û Τράπεζες, Χρηματοοικονομικοί Οργανισμοί.
- Û Φαρμακευτικές εταιρείες.

Στους σημαντικούς υπεύθυνους επεξεργασίας που προέβησαν σε γνωστοποίηση συγκαταλέγονται και οι ακόλουθοι:

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, ΙΚΑ, λιμεναρχεία του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.

Στις σημαντικές γνωστοποιήσεις περιλαμβάνονται και οι αιτήσεις για τη χορήγηση άδειας διαβίβασης προσωπικών δεδομένων σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον ανταποκρινόμενοι στην Οδηγία 1122/26-9-2000 της Αρχής, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας γνωστοποίησαν την εγκατάσταση και λειτουργία κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης.

2.4 Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων ως Αρχή Ελέγχου του Εθνικού Τμήματος του Συστήματος Πληροφοριών Schengen (Σένγκεν)

Με τον νόμο 2514/97 κυρώθηκαν και ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη η Συμφωνία Schengen και η Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen (ΣΕΣ) με τις οποίες καταργούνται οι έλεγχοι και οι διατυπώσεις στα κοινά σύνορα μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δημιουργείται ένας ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος διακίνησης προσώπων και αγαθών.

Για την ασφάλεια του αποκαλούμενου “χώρου Schengen” η Σύμβαση ρυθμίζει αυστηρές διαδικασίες ελέγχου των κοινών εξωτερικών συνόρων. Προς υποστήριξη των διαδικασιών αυτών η Σύμβαση θεσμοθετεί το Σύστημα Πληροφοριών Schengen (SIS), δηλαδή ένα κοινό σύστημα πληροφοριών στο οποίο κάθε κράτος μέλος καταχωρεί μέσω του Εθνικού Τμήματος SIS, πληροφορίες για καταζητούμενα ή ανεπιθύμητα άτομα και αναζητούμενα οχήματα, όπλα, έγγραφα, διαβατήρια και τραπεζογραμμάτια.

Ως εγγύηση των δικαιωμάτων των πολιτών σε σχέση με τις πολλαπλές δυνατότητες επεξεργασίας δεδομένων στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen, η Σύμβαση θέτει ως προαπαιτούμενο στα κράτη μέλη, τον ορισμό μιας ανεξάρτητης Αρχής Ελέγχου. Η Αρχή θα είναι αρμόδια να διερευνά αν από την επεξεργασία και χρήση των δεδομένων δεν προσβάλλονται τα δικαιώματα των ενδιαφερομένων προσώπων όπως ορίζει το άρθρο 114 της Συμφωνίας Schengen. Τις αρμοδιότητες αυτές έχει επωμισθεί η Αρχή Προστασίας Δεδομένων.

Επίσης η Σύμβαση προβλέπει αυστηρές προϋποθέσεις για τον τρόπο συλλογής, το είδος των δεδομένων και το χρόνο τήρησης των καταχωρίσεων, θεσμοθετώντας συγκεκριμένα δικαιώματα για τα υποκείμενα των δεδομένων.

2.4.1 Άδεια λειτουργίας του Εθνικού Τμήματος SIS

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του νόμου 2472/97 για τη λειτουργία του αρχείου του Εθνικού Τμήματος του SIS απαιτείται άδεια της Αρχής για τη συλλογή και επεξεργασία των ευαίσθητων δεδομένων που περιέχονται στο προαναφερόμενο αρχείο.

Για να χορηγηθεί άδεια η Αρχή σύμφωνα και με το πλαίσιο άσκησης των ελεγκτικών αρμοδιοτήτων της, πραγματοποίησε έλεγχο στην έδρα του εθνικού τμήματος SIS, στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, καθώς και στη Διεύθυνση Πληροφορικής του ίδιου Υπουργείου, όπου είναι εγκατεστημένοι οι κεντρικοί υπολογιστές του συστήματος.

Ιδιαίτερης σημασίας ζητήματα σύμφωνα με την Αρχή είναι:

- ∅ Η ασφάλεια του Συστήματος.
- ∅ Η νομιμότητα των καταχωρίσεων.
- ∅ Η αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων και τα προβλήματα που προκαλεί η λεγόμενη “ιδιοποίηση» δεδομένων”.

Ως προς την ασφάλεια του πληροφοριακού συστήματος, από έλεγχους που έχουν γίνει από την Αρχή έχει διαπιστωθεί συμμόρφωση του υπεύθυνου επεξεργασίας προς τις υποδείξεις της Αρχής. Επιπλέον έχουν γίνει υποδείξεις για τον τομέα της ασφάλειας του συστήματος καθώς η Αρχή εκτιμά ότι υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω βελτίωσης.

Ως προς την νομιμότητα οι καταχωρίσεις στο SIS υπόκεινται στους κανόνες της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen και ειδικότερα στη διάταξη του άρθρου 105. Όμως λόγω της γενικότητάς του υποχωρεί και εφαρμόζεται η ειδικότερη ρύθμιση του ελληνικού νόμου 2472/97 σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1.

Συγκεκριμένα, τα προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν στο εθνικό τμήμα SIS (N-SIS), ανεξαρτήτως της συγκαταθέσεως του υποκειμένου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του νόμου 2472/97 πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία για τους σκοπούς αυτούς. Τη νομιμότητα των καταχωρίσεων στο εθνικό τμήμα SIS πρέπει να ελέγχει ο υπεύθυνος

επεξεργασίας του αρχείου. Ο έλεγχος της νομιμότητας αφορά την συλλογή, καταχώριση και επεξεργασία δεδομένων στην οποία προβαίνει ο εκτελών την επεξεργασία. Για να γίνεται νόμιμα η καταχώριση αυτή πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις της Συμφωνίας Schengen και ειδικότερα αυτές των άρθρων 94 μέχρι 101, αλλά κυρίως του άρθρου 4 του νόμου 2472/97.

Επίσης η νομιμότητα πρέπει να ελέγχεται από το καταχωρημένο μέλος σύμφωνα με το άρθρο 105 της Σύμβασης Εφαρμογής Συμφωνίας Schengen αλλά και σύμφωνα με το άρθρο 5 της Σύμβασης 108/28-1-1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθώς και τη Σύσταση R (87) 15 /17-9-1987 του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη χρήση των προσωπικών δεδομένων στον αστυνομικό τομέα. Το νόμιμο του περιεχομένου της εγγραφής στο εθνικό τμήμα SIS (N-SIS) θα πρέπει να ελέγχεται, ώστε να είναι βέβαιο ότι η συγκεκριμένη εγγραφή είναι ακριβής μεταφορά της εντολής και τα προσωπικά δεδομένα εγγράφονται νόμιμα στο SIS σύμφωνα με τα άρθρα της Συνθήκης.

Ανεξάρτητα από τον έλεγχο της τήρησης των κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που ασκεί η Αρχή, έχουν τοποθετηθεί βάσει του άρθρου 21 παράγραφος 4 του νόμου 2521/97, δύο δικαστικοί λειτουργοί στα γραφεία του N-SIS, με σκοπό τον έλεγχο της νομιμότητας των καταχωρίσεων στο Εθνικό Τμήμα SIS. Η παρουσία των δικαστικών λειτουργών έχει ως σκοπό την επικουρία και συμμετοχή στον έλεγχο της νομιμότητας κάθε καταχώρισης και εκτιμάται ως θετική από την Αρχή.

Μεγάλος αριθμός αιτήσεων αφορά επίσης περιπτώσεις ταυτοπροσωπίας ή αλλιώς της “ιδιοποίησης” δεδομένων, κατά τις οποίες ο αιτών υπήρξε θύμα κλοπής ή απώλειας του διαβατηρίου του το οποίο χρησιμοποιήθηκε παράνομα από τρίτο πρόσωπο. Για τη διαπίστωση της ταυτοπροσωπίας χρησιμοποιείται, με παρέμβαση της Αρχής, η μέθοδος της αντιπαραβολής των δακτυλικών αποτυπωμάτων του αιτούντος με αυτά που τηρούνται στη σχετική καταχώριση και αφορούν το πρόσωπο που έκανε παράνομη χρήση του κλαπέντος ή απολεσθέντος διαβατηρίου.

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου του N-SIS διαπιστώθηκε η ανάγκη ρύθμισης στις περιπτώσεις σφετερισμού στοιχείων της ταυτότητας φυσικών προσώπων, όπως για παράδειγμα μέσω της κλοπής και ιδιοποίησης διαβατηρίων, η οποία προκαλεί προβλήματα στην μετακίνηση των

προσώπων αυτών σε άλλα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες αλλά και προσβάλλει την προσωπικότητά τους.

Αυτό αποτελεί ένα πρόβλημα, το οποίο φυσιολογικά θα έπρεπε να επιλύεται με διαγραφή των προσωπικών δεδομένων από το SIS αμέσως μετά τη διαπίστωση ότι ο πραγματικός ιδιοκτήτης των δεδομένων δεν είναι ο ίδιος με το παρών πρόσωπο.

Η γνωμοδότηση με αριθμό 98/2 της Κοινής Αρχής Ελέγχου σχετικά με την καταχώριση ατόμων στο SIS των οποίων τα στοιχεία ταυτότητας έχουν αποτελέσει αντικείμενο σφετερισμού προκύπτει ότι, για λόγους ασφαλείας δεν θα πρέπει να διαγράφονται οι καταχωρίσεις των προσώπων των οποίων τα στοιχεία της ταυτότητας αποτέλεσαν αντικείμενο σφετερισμού. Το ζήτημα της διαγραφής πρέπει να εξετάζεται ανά περίπτωση με αίτημα του νόμιμου δικαιούχου.

Ως μεταβατική λύση του προβλήματος, δύο κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συγκεκριμένα η Ολλανδία και η Γερμανία, τηρουμένης της εθνικής τους νομοθεσίας, χορηγούν βεβαίωση στον νόμιμο δικαιούχο με την οποία πιστοποιείται η πραγματική του ταυτότητά.

2.4.2 Δικαίωμα Πρόσβασης των Υποκειμένων

Την Αρχή έχει απασχολήσει το ζήτημα της απευθείας πρόσβασης των υποκειμένων στα καταχωρισμένα στο SIS προσωπικά δεδομένα που τα αφορούν.

Βάσει του άρθρου 109 της Συμφωνίας Schengen κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα που το αφορούν και τα οποία είναι καταχωρημένα σε αρχείο στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen. Το δικαίωμα αυτό ασκείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του Συμβαλλομένου Μέρους, στην επικράτεια του οποίου αυτό ασκεί το δικαίωμα πρόσβασης. Εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, η εθνική αρχή ελέγχου του άρθρου 114 στην παράγραφο 1 της Συμφωνίας Schengen αποφασίζει αν και με ποια διαδικασία ανακοινώνονται οι πληροφορίες.

Η ανακοίνωση πληροφοριών προς τον ενδιαφερόμενο αποκλείεται να είναι ικανή να βλάψει την εκτέλεση του νόμιμου έργου σε συνάρτηση με την

καταχώριση ή για τους λόγους προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων.

Κατά συνέπεια είναι δυνατόν κάθε άτομο, το οποίο είναι καταχωρημένο στο SIS, να ζητά και να λαμβάνει πληροφορίες σχετικές με την καταχώριση αυτή. Αυτές τις πληροφορίες μπορεί να τις λαμβάνει και απευθείας από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, ως υπεύθυνο επεξεργασίας του σχετικού αρχείου. Αντιθέτως στο άρθρο 12 παράγραφος 5 του νόμου 2472/97 προβλέπεται ειδική διαδικασία, η οποία αποτελεί την εξαίρεση του κανόνα, βάσει της οποίας είναι δυνατόν να μην ανακοινωθούν απευθείας δεδομένα εφόσον αφορούν την εθνική ασφάλεια ή τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Παράλληλα, η Αρχή είναι αρμόδια βάσει του άρθρου 114 παράγραφος 2 να διερευνά τα δεδομένα που αφορούν κάθε άτομο, αυτή όμως η αρμοδιότητά της δεν απαλλάσσει τον υπεύθυνο επεξεργασίας από την υποχρέωσή του έναντι του υποκειμένου.

Κάθε άτομο, τα στοιχεία του οποίου έχουν καταχωρηθεί ή θεωρεί ότι έχουν καταχωρηθεί στο SIS, μπορεί να απευθυνθεί στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμα αντίρρησης και να ζητήσει τη διόρθωση ή διαγραφή των δεδομένων, εφόσον η καταχώρισή τους δεν πληροί τις προϋποθέσεις της Σύμβασης. Εάν τα δικαιώματα αυτά δεν ικανοποιηθούν μέσα σε χρονικό διάστημα 15 ημερών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 του νόμου 2472/97, το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί να προσφύγει στην Αρχή προστασίας δεδομένων. Η Αρχή ασκώντας την ελεγκτική της αρμοδιότητα μπορεί να ζητήσει τη διόρθωση ή διαγραφή καταχωρίσεων που έγιναν από το ελληνικό τμήμα του SIS και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της Σύμβασης ή σε περίπτωση που η σχετική καταχώριση έχει γίνει από εθνικό τμήμα του SIS άλλου συμβαλλόμενου μέρους, να παραπέμψει την υπόθεση στην αντίστοιχη αρχή ελέγχου του συμβαλλόμενου αυτού.

Παράλληλα η Αρχή μετέχει με εκπρόσωπό της στις συνεδριάσεις της Κοινής Αρχής Ελέγχου Schengen που διεξάγονται μία φορά το μήνα στις Βρυξέλλες και έχουν στόχο την από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν από την άσκηση των αρμοδιοτήτων των εθνικών αρχών ελέγχου καθώς και την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών.

2.4.3 Συμπεράσματα του ελέγχου στο Εθνικό Τμήμα SIS (N-SIS)

Η Αρχή αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα κατά την άσκηση των παραπάνω αρμοδιοτήτων της ως Αρχή Ελέγχου Schengen. Ως ότι τα πιο σημαντικά προβλήματα θα μπορούσαν να θεωρηθούν τα εξής :

Σε πολλές περιπτώσεις το ελληνικό Γραφείο του N-SIS καθυστερεί ιδιαίτερα να διαβιβάσει στην Αρχή τις αιτούμενες πληροφορίες. Προβάλλονται λόγοι εσωτερικής γραφειοκρατίας, ενώ είναι σαφές ότι το Γραφείο N-SIS έχει αυτόματη (on-line) πρόσβαση στο αρχείο του SIS.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι διαβιβαζόμενες πληροφορίες δεν είναι πλήρεις, υπό την έννοια ότι είτε δεν περιλαμβάνουν το σύνολο των αιτούμενων πληροφοριών είτε δεν περιέχουν επαρκή αιτιολόγηση των λόγων που οδήγησαν στην καταχώριση. Κρίνεται ότι στις σχετικές απαντήσεις θα έπρεπε να περιλαμβάνεται αναλυτική αναφορά στα πραγματικά περιστατικά που δικαιολογούν την καταχώριση και να επισυνάπτονται οι σχετικές διοικητικές ή δικαστικές αποφάσεις ή εισαγγελικές παραγγελίες ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της νομιμότητας εκ μέρους της Αρχής. Παρατηρείται καθυστέρηση στη διόρθωση των δεδομένων, όταν η Αρχή προβαίνει σε σχετικό αίτημα.

Η Αρχή θεωρεί ότι το Εθνικό Τμήμα του SIS επιδεικνύει ιδιαίτερη αυστηρότητα όσον αφορά την καταχώριση αλλοδαπών πολιτών στο SIS. Κρίνεται ότι περιπτώσεις απόρριψης αίτησης ασύλου ή απλής παράνομης εισόδου στη χώρα, πρέπει να σταθμίζονται με διαφορετικό τρόπο από περιπτώσεις ύπαρξης καταδικαστικής απόφασης, εισαγγελικού εντάλματος ή γενικότερα εγκληματικής συμπεριφοράς επειδή έχει σαν αποτέλεσμα τη διαμόρφωση καταστάσεων ανισότητας και κοινωνικής αδικίας.

Επίσης τέθηκε το ζήτημα εφαρμογής του συστήματος Schengen κατόπιν ερωτήματος του Γραφείου N-SIS σχετικά με την καταστροφή φακέλων διεθνώς διωκομένων προσώπων, που τηρούνται συμβατικά και όχι ηλεκτρονικά στο Γραφείο N-SIS, μετά τη διαγραφή από το SIS των αντίστοιχων καταχωρίσεων. Η Αρχή με απόφαση της με αριθμό 27/2002 αποφάνθηκε επί του ερωτήματος και έκρινε ότι βάσει της διάταξης του άρθρου 112 παράγραφος 1 της Σύμβασης Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen (ΣΕΣ), σύμφωνα με την οποία “τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που

έχουν καταχωρισθεί στο Σύστημα Πληροφοριών Schengen για την αναζήτηση προσώπων διατηρούνται μόνο όσο χρονικό διάστημα είναι απαραίτητο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού «οι συμπληρωματικές πληροφορίες επιβάλλεται να μη διατηρούνται, στο μέτρο του δυνατού, στο επίπεδο SIRENE, μετά τη διαγραφή της αντίστοιχης καταχώρισης SIS », οι σχετικοί φάκελοι δεν έχουν λόγο ύπαρξης και πρέπει να καταστρέφονται με ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας.

2.5 Η Γραμματεία της Αρχής

Η Αρχή επικουρείται στο έργο της από τη Γραμματεία που λειτουργεί σε επίπεδο Διεύθυνσης και συγκροτείται από τρία τμήματα:

- Û Το τμήμα Ελεγκτών.
- Û Το τμήμα Επικοινωνίας.
- Û Το τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων.

Το τμήμα Ελεγκτών έχει αρμοδιότητες καθοριστικού χαρακτήρα για την εκπλήρωση της αποστολής της Αρχής. Ενδεικτικά στο τμήμα αυτό ανήκει η διενέργεια διοικητικών ελέγχων σε κάθε αρχείο, η προπαρασκευή της έκδοσης κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ειδικών ή τεχνικών θεμάτων που εντάσσονται στο νομοθετικό πλαίσιο της προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, η προπαρασκευή για την έκδοση Οδηγιών με σκοπό την ενιαία εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του ατόμου, η προετοιμασία φακέλων, η σύνταξη μελετών, η υποβολή εισηγήσεων και η εν γένει συνδρομή της Αρχής κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Το τμήμα αυτό στελεχώνεται από ειδικούς επιστήμονες των επιστημών κλάδων νομικής και πληροφορικής. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του 207/1998 Προεδρικού Διατάγματος για την οργάνωση της Γραμματείας της Αρχής ο αριθμός των οργανικών θέσεων του τμήματος αυτού προβλέπονται σε 13.

Το τμήμα Επικοινωνίας στελεχώνεται από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του κλάδου των Κοινωνικών Επιστημών, της Επικοινωνίας και της Μετάφρασης. Είναι αρμόδιο για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της επικοινωνιακής πολιτικής της Αρχής, όπως η μέριμνα για τις δημόσιες σχέσεις και για την επικοινωνία της Αρχής με άλλες δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, με ιδιώτες και με υπηρεσίες του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των αρμοδίων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και η διοργάνωση ενημερωτικών και επιστημονικών ημερίδων και συνεδρίων για θέματα σχετικά με το αντικείμενο της Αρχής.

Το τμήμα Διοικητικών και Οικονομικών Υποθέσεων αποτελείται από προσωπικό με γνώσεις Δημόσιας Διοίκησης και Οικονομικών. Οι υπάλληλοι του τμήματος είναι επιφορτισμένοι με τη γραμματειακή υποστήριξη του Προέδρου και των μελών, την τήρηση του πρωτοκόλλου, την τήρηση των

πρακτικών των συνεδριάσεων, τη δακτυλογράφηση κάθε είδους κειμένων, την ταξινόμηση και διαρκή ενημέρωση κάθε αναγκαίου αρχείου και τη σύνταξη και εκτέλεση του οικονομικού προϋπολογισμού της Αρχής. Στα καθήκοντα του τμήματος υπάγεται επίσης η διαχείριση των οικονομικών υποθέσεων της υπηρεσίας καθώς και η υποστήριξη των μηχανογραφικών εφαρμογών των αντίστοιχων υπηρεσιών.

Στο άρθρο 20 του νόμου 2472/97 ο νομοθέτης καθορίζει το νομικό πλαίσιο της Γραμματείας της Αρχής, το επίπεδο οργάνωσης και θέματα που αφορούν το προσωπικό.

1) Η Γραμματεία λειτουργεί σε επίπεδο Διευθύνσεως. Η υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων της διέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν εκάστοτε για τους δημόσιους διοικητικούς υπαλλήλους.

2) Η οργάνωση της Γραμματείας, η διαίρεση της σε τμήματα και γραφεία και οι επί μέρους αρμοδιότητες, ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού κατά κλάδους και ειδικότητες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης, Οικονομικών και Δικαιοσύνης, ύστερα από εισήγηση της Αρχής, η οποία διατυπώνεται μέσα σε δύο μήνες από τη συγκρότησή της. Με το αυτό διάταγμα προβλέπεται συγκρότηση ως υπηρεσιακής μονάδας της Γραμματείας, τμήματος Ελεγκτών, η πρόσληψη και η υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων του οποίου ρυθμίζεται κατά παρέκκλιση από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. Ο προϊστάμενος της Γραμματείας προέρχεται υποχρεωτικά από τον κλάδο ελεγκτών. Ο αριθμός των θέσεων του πάσης φύσεως προσωπικού της Γραμματείας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα. Ως υπάλληλοι του Τμήματος Ελεγκτών της Γραμματείας της Αρχής μπορούν να προσλαμβάνονται και δικηγόροι, χωρίς να αποβάλλουν τη δικηγορική ιδιότητα, αλλά με αναστολή της ασκήσεως της δικηγορίας κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

3) Η πλήρωση των θέσεων της Γραμματείας γίνεται σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για την πρόσληψη δημόσιων υπαλλήλων. Ειδικά για τους υπαλλήλους του κλάδου ελεγκτών της Γραμματείας η πρόσληψή τους γίνεται από την Αρχή με επιλογή ή διαγωνισμό, ύστερα από προκήρυξη.

4) Τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Γραμματείας κρίνονται από υπηρεσιακό συμβούλιο, που συγκροτείται με απόφαση του Προέδρου της Αρχής και αποτελείται από δύο μέλη της, έναν υπάλληλο που ορίζεται από αυτήν και δύο αιρετούς εκπροσώπους των υπαλλήλων. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για τα υπηρεσιακά συμβούλια του προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

5) Οι τακτικοί υπάλληλοι της Γραμματείας της Αρχής υπάγονται ως προς την επικουρική ασφάλισή τους στο Ταμείο Αρωγής Προσωπικού Υπηρεσιών Αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης. Όσοι προέρχονται από άλλες υπηρεσίες μπορούν να διατηρήσουν τα ταμεία ασφαλίσεως της προηγούμενης υπηρεσίας τους. Οι υπάλληλοι της Γραμματείας ασφαλίζονται υποχρεωτικώς στο Ταμείο Νομικών, υπό του όρους με τους οποίους ασφαλίζονται και οι λοιποί έμμισθοι ασφαλισμένοι του. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και επί των υπαλλήλων που μετατάσσονται στη Γραμματεία της Αρχής από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

6) Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, η πλήρωση των θέσεων προϊσταμένων υπηρεσιακών μονάδων της Γραμματείας, εκτός του Τμήματος Ελεγκτών, γίνεται ύστερα από προκήρυξη της Αρχής, είτε με μετάταξη υπαλλήλων βαθμού Α' ή αντίστοιχου του Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, είτε με διορισμό. Διορισμός γίνεται μόνο στις θέσεις που δεν θα πληρωθούν με μετάταξη. Η επιλογή των μετατασσομένων ή διοριζομένων γίνεται από την Αρχή. Ο διορισμός των επιλεγομένων από την Αρχή γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης και η μετάταξη με απόφαση του ίδιου και του οικείου Υπουργού. Για την μετάταξη δεν απαιτείται γνώμη του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου της υπηρεσίας από την οποία μετατάσσεται ο υπάλληλος. Τον προϊστάμενο της Γραμματείας επιλέγει η Αρχή από τους υπαλλήλους του κλάδου ελεγκτών, κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη διάταξη.

7) Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος οι λοιπές θέσεις της Γραμματείας πληρούνται με τις προϋποθέσεις και την διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου. Για τους υπαλλήλους του κλάδου ελεγκτών ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

2.6 Η επικοινωνιακή πολιτική της Αρχής

Βασικός στόχος της επικοινωνιακής πολιτικής της Αρχής είναι η ανάδειξη των κρίσιμων ζητημάτων που σχετίζονται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής του ατόμου. Ο στόχος αυτός γίνεται πραγματικότητα με την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου σε θέματα που σχετίζονται της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στο πεδίο του κράτους, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Συγκεκριμένα, η Αρχή επιδιώκει την ανάπτυξη της γνώσης και της συνειδητοποίησης του πολίτη σχετικά με το ρόλο της. Να μπορέσει ο πολίτης να γνωρίσει τις γνωμοδοτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητές της ως ανεξάρτητη Αρχή. Η κατανόηση του πλαισίου της προστασίας των προσωπικών δεδομένων συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση των διενεργούντων την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με συνέπεια τη σταδιακή δημιουργία περιβάλλοντος συνεργασίας μεταξύ των υπεύθυνων επεξεργασίας και των υποκειμένων επεξεργασίας.

Η επικοινωνιακή πολιτική της Αρχής στηρίζεται στη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών σε μια πολύμορφη και ανοιχτή προς όλους γραμμή ενημέρωσης. Ο πολίτης έχει τη δυνατότητα ενημέρωσης σε καθημερινή βάση από εξειδικευμένα στελέχη, στα γραφεία της Αρχής σε ώρες κοινού. Επιπλέον και δεδομένου του σταθερά αυξανόμενου βαθμού διείσδυσης του διαδικτύου στην ελληνική κοινωνία, προσφέρεται η χρήση της ιστοσελίδας για την άντληση κάθε είδους πληροφορίας, με έμμεσο αποτέλεσμα και τη σταδιακή αποσυμφόρηση των συμβατικών διαύλων επικοινωνίας με τους πολίτες όπως η τηλεφωνική επικοινωνία.

Το περιεχόμενο της ιστοσελίδας περιλαμβάνει αποφάσεις, νομοθεσία, κανονιστικές πράξεις, δελτία Τύπου, απαντήσεις σε συνήθη ερωτήματα, το οργανόγραμμα της Αρχής, ετήσιες εκθέσεις, τα έντυπα γνωστοποίησης και οδηγίες συμπλήρωσής τους. Η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου εξυπηρετεί άμεσα και αποτελεσματικά τις ανάγκες ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων ομάδων καθώς διευκολύνεται και απλοποιείται η επικοινωνία του πολίτη με την Αρχή. Η ιστοσελίδα της Αρχής έχει ως διεύθυνση τον δικτυακό τόπο www.dpa.gr. Η συνεργία και των συμβατικών διαύλων

επικοινωνίας όπως το τηλέφωνο, το φαξ ή το ταχυδρομείο και των μη συμβατικών μέσων επικοινωνίας με τους πολίτες όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε συνδυασμό και με την ιστοσελίδα βελτίωσε σημαντικά την επικοινωνία της Αρχής με το κοινό.

Συγχρόνως, η αναβάθμιση της αγγλικής έκδοσης της ιστοσελίδας με το διαρκή εμπλουτισμό της με αποφάσεις και οδηγίες της Αρχής, συνέβαλε ουσιαστικά στην ποιοτικότερη ενημέρωση των ξένων Αρχών και οργανισμών και διευκόλυνε την πρόσβαση σε αυτή του κοινού πέρα από τα ελληνικά όρια.

Επίσης, οι συνεντεύξεις του Προέδρου και των Μελών της Αρχής σε εκπροσώπους των μέσων μαζικής ενημέρωσης, σε θέματα της αρμοδιότητάς της και της επικαιρότητας που σχετίζονται με την προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου και των προσωπικών του δεδομένων, βοήθησαν ώστε να αποσαφηνιστεί ο ρόλος της, και να αναδειχθεί σταδιακά η χρησιμότητα και οι θεσμικές παρεμβάσεις της σε θέματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο εξάλλου έχει δημιουργηθεί ιστοχώρος, με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στον οποίο έχουν πρόσβαση οι Αρχές Προστασίας Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Σκοπός του είναι να λειτουργεί ως ένα μέσο που διευκολύνει και αυξάνει την επικοινωνία μεταξύ των Ευρωπαϊκών Αρχών σε θέματα διεθνών προσφυγών ή άλλων περιπτώσεων με διεθνείς διαστάσεις που θα μπορούσαν να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τους χρήστες του συγκεκριμένου ιστοχώρου.

Συγκεκριμένα, ενισχύετε η συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαϊκών Αρχών και προωθείτε μια περισσότερο εναρμονισμένη και συντονισμένη προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με υποθέσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων.

2.7 Ευρωπαϊός επόπτης προστασίας των δεδομένων

Ο Κανονισμός με αριθμό 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θεσπίζει μια σειρά αρχών στις οποίες υπόκειται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Παράλληλα με τις εν λόγω διατάξεις ο Κανονισμός **θεσπίζει μια ανεξάρτητη αρχή που ονομάζεται Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων και είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού.** Η εν λόγω αρχή επικουρείται από έναν Αναπληρωτή Επόπτη.

Σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό Κανονισμό 45/2001 ο Επόπτης συνιστά ένα ανεξάρτητο εποπτικό όργανο υπεύθυνο για την παρακολούθηση της εφαρμογής του κοινοτικού κανονισμού στα όργανα και στους οργανισμούς της Κοινότητας. Επίσης μπορεί να θεσπίζει όποιες άλλες κατάλληλες σχετικές διατάξεις κρίνει απαραίτητες.

Ο Επόπτης διαδραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στο σύστημα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που θεσπίζει ο ευρωπαϊκός Κανονισμός 45/2001. **Ο Επόπτης παρέχει στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα την εγγύηση ότι η επεξεργασία των δεδομένων που τα αφορούν πραγματοποιείται από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με απόλυτο σεβασμό των αρχών του κανονισμού μέσω ιδίως των ερευνών που μπορεί να διεξάγει καθώς και μέσω εκ των προτέρων ελέγχων ορισμένων μορφών επεξεργασίας.**

Επίσης η παρέμβαση του Επόπτη προσδίδει στο γενικό καθεστώς προστασίας δεδομένων την απαραίτητη ευελιξία για την προσαρμογή του στις εκάστοτε περιστάσεις τις οποίες ο Κανονισμός δεν μπορεί να προβλέψει επακριβώς. Με τον τρόπο αυτό ο Επόπτης μπορεί να επιτρέπει την διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτη χώρα ή ένα διεθνή οργανισμό που δεν διασφαλίζει το απαραίτητο επίπεδο προστασίας. Μπορεί επίσης να επιτρέψει παρέκκλιση από την αρχή της απαγόρευσης της επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων και αυτοματοποιημένων αποφάσεων που αφορούν φυσικά πρόσωπα. Επιπλέον μπορεί να επιτρέψει την επεξεργασία ορισμένων δεδομένων που αφορούν την κυκλοφορία και την τιμολόγηση στα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα πέραν όσων επιτρέπει εν γένει ο Κανονισμός.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή καθορίζουν με κοινή συμφωνία το καθεστώς και τους γενικούς όρους άσκησης των καθηκόντων του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και συγκεκριμένα το μισθό του, τα επιδόματά του και κάθε άλλη παροχή εξομοιούμενη με αποδοχές. Επίσης ο κανονισμός προβλέπει ειδικές εγγυήσεις για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Επόπτη, που αφορούν κυρίως το διορισμό του, την παραίτησή του, τη διάρκεια της θητείας του και την απαγόρευση να λαμβάνει οδηγίες από οιονδήποτε. Για την άσκηση των καθηκόντων που του ανατίθενται από τον κανονισμό διαθέτει δικές του αρμοδιότητες.

Ακόμα καθορίζονται δύο άλλοι όροι άσκησης των καθηκόντων του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων. Πρόκειται για τις αποδοχές του Επόπτη και του Αναπληρωτή του καθώς και την έδρα τους :

∅ Όσον αφορά τις αποδοχές του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων : ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων εξομοιώνεται με Δικαστή του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά το μισθό του, τα επιδόματά του και τη σύνταξη αρχαιότητας καθώς και κάθε άλλου πλεονεκτήματος που εξομοιώνεται με αποδοχές.

∅ Όσον αφορά τις αποδοχές του Αναπληρωτή Επόπτη, πρέπει να εκτιμηθεί η ανάγκη κάλυψης μιας διπλής απαίτησης όσον αφορά το καθεστώς του. Ο Αναπληρωτής Επόπτης ορίζεται με βάση την ίδια διαδικασία και για την ίδια διάρκεια με τον Επόπτη τον οποίο επικουρεί στο σύνολο των καθηκόντων του και τον αντικαθιστά σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος. Για το λόγο αυτό το καθεστώς του και ιδίως οι αποδοχές του πρέπει να είναι παραπλήσιες με αυτές του Επόπτη. Επιπλέον θα πρέπει να παγιωθεί μία ιεραρχία μεταξύ του Επόπτη και του προσώπου που τον επικουρεί και τον αντικαθιστά. Για τους λόγους αυτούς εξομοιώνεται ο Αναπληρωτής Επόπτης με το Γραμματέα του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά το μισθό του, τα επιδόματά του και την σύνταξη αρχαιότητας καθώς και κάθε άλλου πλεονεκτήματος που εξομοιώνεται με αποδοχές.

∅ Ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων πρέπει να βρίσκεται κοντά στα όργανα που ελέγχει. Το μεγαλύτερο μέρος των υπηρεσιών της Επιτροπής, η Γραμματεία του Συμβουλίου της Ένωσης, η Οικονομική και

Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών βρίσκονται στις Βρυξέλλες. Οι εν λόγω υπηρεσίες είναι με την σειρά τους αρμόδιες για το μεγαλύτερο μέρος της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας. Επιπλέον οι Βρυξέλλες βρίσκονται από γεωγραφική άποψη στο κεντρικότερο σημείο και συνδέονται κατάλληλα με την περιφέρεια της Ένωσης. Προκειμένου λοιπόν να διευκολυνθεί η αρμονική εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και του Αναπληρωτή Επόπτη η έδρα τους βρίσκεται στις Βρυξέλλες.

2.7.1 Η **σύσταση και διορισμός της εποπτικής αρχής**

Οι διατάξεις του άρθρου 41 του ευρωπαϊκού Κανονισμού καθορίζουν τους όρους δημιουργίας μιας ανεξάρτητης εποπτικής αρχής που θα ονομάζεται “ ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων ” και θα ασχολείται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων είναι επιφορτισμένος να εξασφαλίζει ότι τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, ιδίως την ιδιωτική τους ζωή σε ότι αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων είναι επιφορτισμένος με την παρακολούθηση και την εξασφάλιση της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και κάθε άλλης κοινοτικής πράξης στον τομέα της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται από ένα όργανο ή έναν οργανισμό της Κοινότητας, και για την παροχή συμβουλών προς τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και προς τα υποκείμενα των δεδομένων για κάθε θέμα που αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Προς το σκοπό αυτό, ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων εκτελεί τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 46 και ασκεί τις αρμοδιότητες που του παρέχονται από το άρθρο 47.

Το άρθρο 42 του ευρωπαϊκού Κανονισμού αναφέρεται στη διαδικασία διορισμού του επόπτη προστασίας δεδομένων και συγκεκριμένα:

1) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διορίζουν με κοινή συμφωνία τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων για πέντε έτη, βάσει καταλόγου που συντάσσει η Επιτροπή κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης για υποβολή υποψηφιοτήτων. Διορίζεται και αναπληρωτής επόπτης σύμφωνα με την ίδια διαδικασία και για την ίδια χρονική διάρκεια, ο οποίος επικουρεί τον επόπτη στο σύνολο των καθηκόντων του και τον αναπληρώνει σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος.

2) Ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων επιλέγεται μεταξύ προσώπων τα οποία παρέχουν εγγύα ανεξαρτησίας και διαθέτουν αξιόλογη εμπειρία και ικανότητες για την εκπλήρωση των καθηκόντων του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων, για παράδειγμα διότι συμμετέχουν ή είχαν συμμετάσχει στις αρχές ελέγχου που αναφέρονται στο άρθρο 28 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

3) Η θητεία του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων δύναται να ανανεωθεί.

4) Εκτός από την κανονική ανανέωση και τον θάνατο, η θητεία του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων λήγει σε περίπτωση παραίτησης ή υποχρεωτικής συνταξιοδότησης σύμφωνα με την παράγραφο 5.

5) Το Δικαστήριο δύναται να απαλλάξει τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων από τα καθήκοντά του ή να τον κηρύξει έκπτωτο από το δικαίωμα παροχής συντάξεως ή άλλων ευεργετημάτων που εξομοιούνται με σύνταξη, κατόπιν αιτήσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, εάν παύσει να πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του ή εάν διαπράξει βαρύ παράπτωμα.

6) Στις περιπτώσεις κανονικής ανανέωσης και εκούσιας παραίτησης, ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων παραμένει ωστόσο εν υπηρεσία μέχρι την αντικατάστασή του.

7) Τα άρθρα 12 έως και 15 και 18 του πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ισχύουν και για τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων.

8) Οι παράγραφοι 2 έως 7 ισχύουν και για τον αναπληρωτή επόπτη.

2.7.2 Το καθεστώς άσκησης των καθηκόντων του Ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων

Στο άρθρο 43 καθορίζεται το καθεστώς και οι γενικοί όροι άσκησης των καθηκόντων του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων, το ανθρώπινο δυναμικό και οι οικονομικοί πόροι που θα έχει στην διάθεσή του.

1) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή καθορίζουν, με κοινή συμφωνία, το καθεστώς και τους γενικούς όρους άσκησης των καθηκόντων του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων, και ιδίως το μισθό, τα επιδόματα και οποιαδήποτε άλλη παροχή εξομοιουμένη με αποδοχές.

2) Η αρμόδια επί του προϋπολογισμού αρχή φροντίζει ώστε ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων να διαθέτει το ανθρώπινο δυναμικό και τους οικονομικούς πόρους που χρειάζονται για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

3) Ο προϋπολογισμός του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων περιλαμβάνεται σε ειδική γραμμή του τμήματος VIII του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4) Ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων επικουρείται από Γραμματεία. Οι υπάλληλοι και τα μέλη του λοιπού προσωπικού της Γραμματείας διορίζονται από τον ευρωπαίο επόπτη προστασίας δεδομένων, των οποίων είναι ο ιεραρχικά προϊστάμενος και στον οποίο υπάγονται αποκλειστικά. Ο αριθμός τους καθορίζεται κάθε χρόνο στα πλαίσια της διαδικασίας του προϋπολογισμού.

5) Οι υπάλληλοι και τα μέλη του λοιπού προσωπικού της Γραμματείας του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων, υπόκεινται στους κανονισμούς και τις ρυθμίσεις που εφαρμόζονται στους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

6) Για τα θέματα που αφορούν το προσωπικό του, ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων εξομοιούται με τα όργανα κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ø Στο άρθρο 44 του ευρωπαϊκού Κανονισμού προβλέπεται η πλήρης ανεξαρτησία του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

- Ø Επίσης, ισχύει το ασυμβίβαστο ως προς την επαγγελματική του ιδιότητα.
- Ø Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων δεν ζητά ούτε δέχεται εντολές από οιονδήποτε.
- Ø Ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων απέχει από οποιαδήποτε πράξη η οποία δεν συμβιβάζεται με τα καθήκοντά του και δεν ασκεί κατά τη διάρκεια της θητείας του και άλλη επαγγελματική δραστηριότητα αμειβόμενη ή μη.
- Ø Μετά τη λήξη της θητείας του, ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων υποχρεούται να συμπεριφέρεται με ακεραιότητα και διακριτικότητα σε σχέση με την αποδοχή ορισμένων θέσεων και ευεργετημάτων.

Το άρθρο 45 προβλέπει ότι ο ευρωπαίος επόπτης προστασίας δεδομένων και το προσωπικό του υποχρεούνται, τόσο κατά τη διάρκεια της θητείας τους όσο και μετά τη λήξη της, να τηρούν το επαγγελματικό απόρρητο όσον αφορά οιαδήποτε εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν περιέλθει σε γνώση τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2.7.3 Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του Ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του ευρωπαϊκού κανονισμού τα καθήκοντα του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων είναι να:

- ∅ Ακούει και εξετάζει τις ενστάσεις και ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων για τα αποτελέσματα της έρευνάς του εντός ευλόγου προθεσμίας.
- ∅ Διενεργεί έρευνες είτε με δική του πρωτοβουλία είτε βάσει ένστασης, και ενημερώνει τα υποκείμενα των δεδομένων για τα αποτελέσματα της έρευνάς του εντός ευλόγου προθεσμίας.
- ∅ Ελέγχει και διασφαλίζει την εφαρμογή του Κανονισμού και κάθε άλλης κοινοτικής πράξης που αφορά την προστασία φυσικών προσώπων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας, με εξαίρεση το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στα πλαίσια της άσκησης των δικαιοδοτικών του καθηκόντων.
- ∅ Συμβουλεύει το σύνολο των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας, είτε με δική του πρωτοβουλία είτε αφού ζητηθεί η γνώμη του επί όλων των θεμάτων που άπτονται της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως πριν από τη θέσπιση εσωτερικών κανόνων σχετικά με την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα εν λόγω όργανα και οργανισμούς.
- ∅ Παρακολουθεί τις εξελίξεις που παρουσιάζουν ενδιαφέρον, στο μέτρο που έχουν επιπτώσεις για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως τις εξελίξεις της τεχνολογίας της πληροφορίας και των επικοινωνιών.
- ∅ Συνεργάζεται με τις εθνικές εποπτεύουσες αρχές, που αναφέρονται στο άρθρο 28 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, των χωρών στις οποίες εφαρμόζεται η εν λόγω Οδηγία, στο βαθμό που τούτο είναι αναγκαίο για την εκτέλεση των αντιστοίχων καθηκόντων τους, ιδίως ανταλλάσσοντας κάθε χρήσιμη πληροφορία, καλώντας τις αρχές ή τους φορείς αυτούς να ασκήσουν τις εξουσίες τους ή ανταποκρινόμενος σε αιτήματα των αρχών ή φορέων αυτών.

- Ø Συνεργάζεται επίσης με τους εποπτικούς φορείς προστασίας δεδομένων που συνιστώνται δυνάμει του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως προκειμένου να βελτιωθεί η συνοχή στην εφαρμογή των κανόνων και διαδικασιών των οποίων την τήρηση έχουν αντιστοίχως αναλάβει να εξασφαλίζουν.
- Ø Συμμετέχει στις εργασίες της ομάδας προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.
- Ø Καθορίζει, αιτιολογεί και δημοσιοποιεί τις εξαιρέσεις, τις εγγυήσεις, τις άδειες και τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 10 παράγραφος 2 στοιχείο β) , παράγραφοι 4, 5 και 6, στο άρθρο 12 παράγραφος 2, στο άρθρο 19 και στο άρθρο 37 παράγραφος 2.
- Ø Τηρεί μητρώο με τις επεξεργασίες οι οποίες του κοινοποιούνται δυνάμει του άρθρου 27 παράγραφος 2 και οι οποίες καταγράφονται σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 5, και παρέχει τα μέσα πρόσβασης στα μητρώα που τηρούν οι υπεύθυνοι προστασίας δεδομένων κατ' εφαρμογή του άρθρου 26.
- Ø Διενεργεί προκαταρκτικό έλεγχο επί των επεξεργασιών που του κοινοποιούνται.
- Ø Θεσπίζει τον εσωτερικό του κανονισμό.

Σύμφωνα με το άρθρο 47 του ευρωπαϊκού κανονισμού οι αρμοδιότητες του ευρωπαϊκού επόπτη προστασίας δεδομένων είναι:

- ÿ Να παρέχει συμβουλές στα υποκείμενα των δεδομένων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους.
- ÿ Να εντέλλεται στον υπεύθυνο της επεξεργασίας δεδομένων να επιληφθεί σε περίπτωση προβαλλόμενης παραβίασης των διατάξεων που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και, ενδεχομένως, να διατυπώνει προτάσεις για την επανόρθωση αυτής της παραβίασης και τη βελτίωση της προστασίας των υποκειμένων των δεδομένων.
- ÿ Να εντέλλεται την ικανοποίηση των αιτημάτων για την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων όσον αφορά τα δεδομένα εάν τα εν λόγω αιτήματα έχουν απορριφθεί κατά παράβαση των άρθρων 13 έως 19.

Û Να προειδοποιεί ή να επιπλήττει τον εκάστοτε υπεύθυνο της επεξεργασίας.

Û Να εντέλλεται τη διόρθωση, το κλείδωμα, τη διαγραφή ή την καταστροφή οιοδήποτε δεδομένου που έχει τύχει επεξεργασίας κατά παράβαση των διατάξεων που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και την κοινοποίηση των μέτρων αυτών στους τρίτους στους οποίους έχουν κοινοποιηθεί τα δεδομένα.

Û Να επιβάλλει προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της επεξεργασίας.

Û Να προσφεύγει στο οικείο όργανο ή οργανισμό και εάν παρίσταται αναγκαίο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

Û Να προσφεύγει στο δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υπό τους όρους που προβλέπει η συνθήκη.

Û Να παρεμβαίνει στις υποθέσεις που φέρονται ενώπιον του δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο επόπτης της προστασίας δεδομένων είναι εξουσιοδοτημένος:

Û Να απαιτεί από έναν υπεύθυνο της επεξεργασίας ή από ένα όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας, πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και σε όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται για τις έρευνές του.

Û Να απαιτεί πρόσβαση σε όλους τους χώρους στους οποίους ασκεί τις δραστηριότητές του ένας υπεύθυνος επεξεργασίας ή ένα όργανο ή οργανισμός της Κοινότητας, εφόσον ευλόγως εικάζεται ότι ασκείται δραστηριότητα διεπόμενη από τον προαναφερθέντα κανονισμό.

Το άρθρο 48 καθορίζει την υποχρέωση του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων να υποβάλλει κάθε χρόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή έκθεση πεπραγμένων και ταυτόχρονα να τη δημοσιεύει.

Επιπλέον διαβιβάζει την έκθεση πεπραγμένων και στα άλλα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας, τα οποία μπορούν να υποβάλλουν σχόλια στην εξέταση της έκθεσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

3.1 Το πεδίο εφαρμογής του νόμου 2472/97

Ο νόμος 2472/97 περιέχει διατάξεις για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Δεν προβλέπονται από τον έλληνα νομοθέτη διαφοροποιημένοι κανόνες επεξεργασίας για τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Ο νομοθέτης έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι στις σύγχρονες κοινωνίες η ηλεκτρονική επεξεργασία διεξάγεται με διαρκώς εντεινόμενους ρυθμούς από ιδιωτικές επιχειρήσεις για εμπορικούς και διαφημιστικούς σκοπούς και στηρίζεται στην πεποίθηση ότι σε αυτά τα ζητήματα αρμόζουν ενιαίες λύσεις. Οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται στην αυτοματοποιημένη καθώς και στην μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δηλαδή την ηλεκτρονική ή δια χειρός επεξεργασία, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο.

Κρίθηκε αναγκαίο να εφαρμοστούν με τους ίδιους όρους οι διατάξεις του νόμου για την μη αυτοματοποιημένη και την αυτοματοποιημένη επεξεργασία καθώς πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σημαντικός αριθμός αρχείων στη χώρα μας και ιδίως στον δημόσιο τομέα εξακολουθεί να τηρείται με παραδοσιακές μεθόδους.

Οι διατάξεις του νόμου δεν εφαρμόζονται σε περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οι οποίες πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για την άσκηση δραστηριοτήτων αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών. Όπως για παράδειγμα η τήρηση αρχείου φυσικών ή ηλεκτρονικών διευθύνσεων (e-mail).

Ουσιώδης χαρακτηριστικό του νόμου 2472/97, είναι ότι κεντρική θέση στο σύστημα του νόμου έχει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ο οποίος είναι ο αποδέκτης των επιταγών του νόμου και όχι πλέον ο υπεύθυνος του αρχείου, όπως στις εθνικές νομοθεσίες που είχαν προηγηθεί των κοινοτικών οδηγιών.

Ο νόμος εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με κριτήριο τον τόπο εγκατάστασης του υπεύθυνου της επεξεργασίας.

Ειδικότερα ορίζονται οι εξής περιπτώσεις :

∅ Από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία, εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια ή σε τόπο όπου βάσει του διεθνούς δικαίου εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο.

∅ Από υπεύθυνο επεξεργασίας μη εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια ή σε τόπο όπου εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο, όταν η επεξεργασία αφορά υποκείμενα εγκατεστημένα στην Ελληνική Επικράτεια. Στην περίπτωση αυτή ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να υποδείξει με γραπτή δήλωσή του προς την Αρχή εκπρόσωπο εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια ο οποίος υποκαθιστά στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις τον υπεύθυνο χωρίς ο τελευταίος να απαλλάσσεται από τυχόν δική του ευθύνη. Αυτό ισχύει και όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας καλύπτεται από ετεροδικία, ασυλία ή άλλο λόγο που κωλύει την ποινική δίωξη.

∅ Από υπεύθυνο επεξεργασίας που δεν είναι εγκατεστημένος στην επικράτεια κράτους που είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά τρίτης χώρας και για τους σκοπούς της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων προσφεύγει σε μέσα ευρισκόμενα στην Ελληνική Επικράτεια. Στην περίπτωση αυτή, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να υποδείξει με γραπτή δήλωσή του προς την Αρχή εκπρόσωπο εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια ο οποίος υποκαθιστά στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τον υπεύθυνο, χωρίς ο τελευταίος να απαλλάσσεται από τυχόν δική του ευθύνη. Αυτό ισχύει και όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας καλύπτεται από ετεροδικία, ασυλία ή άλλο λόγο που κωλύει την ποινική δίωξη.

3.2 Οι διατάξεις του νόμου 2472/97 για τις προϋποθέσεις θεμιτής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων

Ο νόμος 2472/97 προβλέπει σαν γενικό κανόνα την απαγόρευση της συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στα άρθρα 4 έως 8 του νόμου 2472/97 προβλέπονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι θεμιτή η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι διατάξεις των άρθρων είναι σύμφωνες με τις διατάξεις των κανονισμών που έχουν εκδοθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ειδικά από την Οδηγία 95/46. Οι διατάξεις των κανονισμών ουσιαστικά προδιαγράφουν το πλαίσιο των προϋποθέσεων για την θεμιτή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3.2.1 Τα χαρακτηριστικά των προσωπικών δεδομένων και οι προϋποθέσεις επεξεργασίας τους

Το άρθρο 4 του νόμου 2472/97 περιέχει μία σειρά από γενικές αρχές που αφορούν τα χαρακτηριστικά των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ώστε να είναι νόμιμη και θεμιτή η επεξεργασία τους.

Συγκεκριμένα περιλαμβάνει τις εξής πέντε αρχές :

- ü την αρχή της θεμιτής και νόμιμης επεξεργασίας,
- ü την αρχή του σκοπού,
- ü την αρχή της αντιστοιχίας σκοπού και δεδομένων,
- ü την αρχή της ακρίβειας των δεδομένων
- ü την αρχή της πεπερασμένης διατήρησης των δεδομένων.

Με την διάταξη του άρθρου 4 καθίσταται σαφές ότι οι επιδιωκόμενοι με την επεξεργασία στόχοι πρέπει να καθορίζονται ήδη κατά την συλλογή των προσωπικών δεδομένων, προκειμένου να παραχθεί στη συνέχεια η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο να παρέχει τη συγκατάθεσή του. Επίσης σύμφωνα με την ίδια διάταξη τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών.

Το άρθρο 4 ορίζει επιπλέον ότι **τα δεδομένα πρέπει να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται σε σχέση με τον σκοπό της επεξεργασίας. Καθιερώνεται έτσι, η αρχή της απαγόρευσης της σώρευσης πληροφοριών για μελλοντικές ανάγκες.** Η πολύ σημαντική αυτή αρχή ισχύει και στην περίπτωση ακόμα που οι σκοποί της επεξεργασίας είναι καθορισμένοι εκ των προτέρων.

Περαιτέρω τα δεδομένα πρέπει να είναι ακριβή και, εν ανάγκη, επίκαιρα ενώ πρέπει να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητάς τους μόνο όσο απαιτείται για την πραγμάτωση των σκοπών της συλλογής και επεξεργασίας τους. Όταν εκλείψει ο σκοπός της συλλογής και επεξεργασίας τους τότε τα δεδομένα πρέπει να διαγράφονται είτε να γίνονται ανώνυμα.

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να επεξεργάζονται νόμιμα πρέπει :

α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία για τους σκοπούς αυτούς.

β) Να είναι συναφή, και όχι περισσότερα από όσα απαιτούνται για τους σκοπούς της επεξεργασίας.

γ) Να είναι ακριβή και εφόσον χρειάζεται να υποβάλλονται σε ενημέρωση.

δ) Να διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο την περίοδο που απαιτείται για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους. Μετά την παρέλευση της περιόδου αυτής η Αρχή μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή της, να επιτρέπει τη διατήρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για ιστορικούς επιστημονικούς ή στατιστικούς σκοπούς, εφ' όσον κρίνει ότι δεν θίγονται τα δικαιώματα των υποκειμένων τους ή και τρίτων. Η τήρηση των διατάξεων της παραγράφου αυτής βαρύνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται ή υφίστανται επεξεργασία χωρίς άδεια καταστρέφονται με ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας. Η Αρχή εάν εξακριβώσει παράβαση ως προς την χρήση των προσωπικών δεδομένων, επιβάλλει την διακοπή της συλλογής ή της επεξεργασίας και την καταστροφή των δεδομένων που έχουν ήδη συλλεγεί ή επεξεργαστεί.

Το άρθρο 5 του νόμου ορίζει τις ειδικές προϋποθέσεις για τη νομιμότητα της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τις τυχόν εξαιρέσεις που υπάρχουν. Η βασική αρχή του νόμου είναι ότι η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων είναι κατ' αρχήν παράνομες διότι συνιστούν επέμβαση σε θεμελιώδη δικαιώματα και καθίστανται νόμιμες εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του νόμου.

Συγκεκριμένα το άρθρο 5 αναφέρει ότι:

1) Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνο όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του.

2) Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων όταν :

Û Η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι το υποκείμενο των δεδομένων.

Û Για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας όταν επιβάλλεται από το νόμο.

Û Για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του.

Û Για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα.

Û Για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι αυτό υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών.

3) Η Αρχή μπορεί να εκδίδει ειδικούς κανόνες επεξεργασίας για τις πλέον συνήθεις κατηγορίες επεξεργασιών και αρχείων οι οποίες προφανώς δεν θίγουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα. Οι κατηγορίες αυτές προσδιορίζονται με κανονισμούς που καταρτίζει η Αρχή και κυρώνονται με προεδρικά διατάγματα μετά από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

3.2.2 Αρχεία προσωπικών δεδομένων

Πέρα από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την νομιμότητα της επεξεργασίας ο νόμος 2472/97 προβλέπει τον έλεγχο στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και στον υπεύθυνο επεξεργασίας. Το άρθρο 6 του νόμου 2472/97 αναφέρεται στις υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας ως προς την Αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων. Υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας είναι η γνωστοποίηση στην Αρχή των αρχείων που είναι στην κατοχή του και περιέχουν προσωπικά δεδομένα τα οποία πρόκειται να επεξεργαστεί. Στόχος της γνωστοποίησης είναι η δημιουργία ενός μητρώου αρχείων και επεξεργασίας που τηρείται από την Αρχή και το οποίο θα είναι προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 6:

- 1)** Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να γνωστοποιήσει εγγράφως στην Αρχή τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της επεξεργασίας.
- 2)** Επίσης ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να δηλώνει τα εξής στοιχεία :

- ü Το ονοματεπώνυμο ή τον τίτλο του και τη διεύθυνσή του. Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι εγκατεστημένος στην Ελληνική επικράτεια θα πρέπει επιπροσθέτως να δηλώνει το ονοματεπώνυμο ή τον τίτλο και τη διεύθυνση του εκπροσώπου του στην Ελλάδα.

- ü Τη διεύθυνση όπου είναι εγκατεστημένο το αρχείο.

- ü Τον σκοπό της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στο αρχείο.

- ü Το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υφίστανται ή πρόκειται να υποστούν επεξεργασία.

- ü Το χρονικό διάστημα για το οποίο προτίθεται να εκτελεί την επεξεργασία ή να διατηρήσει το αρχείο.

- ü Τους αποδέκτες στους οποίους ανακοινώνει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

- ü Τις ενδεχόμενες διαβιβάσεις και το σκοπό της διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες.

- ü Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος και των μέτρων ασφαλείας του αρχείου ή της επεξεργασίας.

3) Κάθε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων πρέπει να γνωστοποιείται εγγράφως και χωρίς καθυστέρηση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας στην Αρχή. Τα στοιχεία καταχωρούνται στο Μητρώο Αρχείων και Επεξεργασιών που τηρεί η Αρχή.

3.2.3 Επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων

Ο γενικός κανόνας στο άρθρο 7 του νόμου 2472/97 είναι ότι απαγορεύεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων όπως είναι η φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, οι θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, η συμμετοχή σε ένωση, σωματείο ή συνδικαλιστική οργάνωση, η ερωτική ζωή, καθώς και πληροφορίες σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες.

Βέβαια υπάρχουν και ορισμένες εξαιρέσεις σύμφωνα με τις οποίες επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Ως βάση του συστήματος του νόμου 2472/97 τίθεται η αρχή ότι το άτομο πρέπει να αποφασίζει ελεύθερα εάν τα δεδομένα που το αφορούν θα αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας ή όχι. Η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων αποτελεί αυτοτελή βάση νομιμότητας της επεξεργασίας των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Επιπλέον ο νόμος ορίζει ότι η ισχύς της συγκατάθεσης ακυρώνεται αν αυτή έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή στα χρηστά ήθη. Ακόμα η συγκατάθεση μπορεί να ανακληθεί οποιαδήποτε στιγμή από το υποκείμενο των δεδομένων.

Επομένως κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και η ίδρυση και λειτουργία του σχετικού αρχείου, ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

∅ Το υποκείμενο έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός από την περίπτωση που η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη ή όταν νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση.

- Ø Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου στην περίπτωση που βρίσκεται σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του.
- Ø Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου.
- Ø Η επεξεργασία αφορά θέματα υγείας και εκτελείται από πρόσωπο που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την παροχή υπηρεσιών υγείας και υπόκειται σε καθήκον εχεμύθειας ή σε συναφείς κώδικες δεοντολογίας, υπό τον όρο ότι η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την ιατρική πρόληψη, διάγνωση, περίθαλψη ή τη διαχείριση υπηρεσιών υγείας.
- Ø Όταν η επεξεργασία εκτελείται από Δημόσια Αρχή και είναι αναγκαία είτε:
 - ÿ για λόγους εθνικής ασφάλειας
 - ÿ για την εξυπηρέτηση των αναγκών εγκληματολογικής ή σωφρονιστικής πολιτικής και αφορά τη διακρίβωση εγκλημάτων, τις ποινικές καταδίκες ή τα μέτρα ασφαλείας
 - ÿ για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας
 - ÿ για την άσκηση δημόσιου φορολογικού ελέγχου ή δημόσιου ελέγχου κοινωνικών παροχών.
- Ø Η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για ερευνητικούς ή επιστημονικούς σκοπούς και υπό τον όρο ότι τηρείται η ανωνυμία. Επίσης πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται.
- Ø Η επεξεργασία αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων όταν συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Η άδεια της αρχής χορηγείται μόνο εφόσον η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος καθώς και στο πλαίσιο καλλιτεχνικής έκφρασης και εφόσον δεν παραβιάζεται δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

Η Αρχή χορηγεί άδεια συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων, καθώς και άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σχετικού αρχείου, εφόσον διαπιστώσει ότι πραγματοποιείται επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων

σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου. Η Αρχή μπορεί να επιβάλλει όρους και προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότερη προστασία του δικαιώματος ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων ή τρίτων. Πριν χορηγήσει την άδεια, η Αρχή καλεί σε ακρόαση τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκπρόσωπο του και τον εκτελούντα την επεξεργασία.

Η άδεια εκδίδεται για ορισμένο χρόνο, ανάλογα με τον σκοπό της επεξεργασίας, και μπορεί να ανανεωθεί ύστερα από αίτηση του υπεύθυνου επεξεργασίας.

Η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας περιέχει απαραίτητως τα εξής στοιχεία:

- Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία ή τον τίτλο καθώς και τη διεύθυνση του υπεύθυνου επεξεργασίας και του τυχόν εκπροσώπου του.
- Τη διεύθυνση όπου είναι εγκατεστημένο το αρχείο.
- Το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που επιτρέπεται να περιληφθούν στο αρχείο.
- Το χρονικό διάστημα για το οποίο χορηγείται η άδεια.
- Τους τυχόν όρους και προϋποθέσεις που έχει επιβάλει η Αρχή για την ίδρυση και λειτουργία του αρχείου.

Κάθε μεταβολή των στοιχείων γνωστοποιείται χωρίς καθυστέρηση στην Αρχή. Με κάθε άλλη μεταβολή, εκτός από αυτήν της διεύθυνσης του υπευθύνου ή του εκπροσώπου του, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να κάνει αίτηση για χορήγηση νέας άδειας ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου από την Αρχή.

Τέλος αντίγραφο της άδειας καταχωρείται στο Μητρώο Αδειών που διατηρεί η Αρχή.

3.2.4 Απαλλαγή υποχρέωσης γνωστοποίησης και λήψης άδειας

Ο Έλληνας νομοθέτης παρέλειψε από το άρθρο 7 ορισμένες από τις εξαιρέσεις που προβλέπονταν στην Οδηγία 95/46. Με την τροποποίηση του νόμου 2472/1997 από τον νόμο 2819/2000 και στην συνέχεια από το άρθρο 34 του νόμου 2915/2001 προστέθηκε η διάταξη του άρθρου 7Α. Με τη συγκεκριμένη διάταξη προβλέπεται η απαλλαγή από την υποχρέωση γνωστοποίησης του αρχείου σύμφωνα με το άρθρο 6 και της λήψης άδειας σύμφωνα με το άρθρο 7 σε ορισμένες περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις από τους τηρούντες αρχεία με προσωπικά δεδομένα. Αυτές οι περιπτώσεις έχουν ως κοινό στοιχείο ότι τα προσωπικά δεδομένα που υπόκεινται σε επεξεργασία δεν κοινοποιούνται σε τρίτους ή ότι οι υπεύθυνοι για την επεξεργασία δεσμεύονται από το επαγγελματικό απόρρητο.

Σε όλες τις περιπτώσεις του άρθρου αυτού, ο υπεύθυνος επεξεργασίας υπόκειται σε όλες τις υποχρεώσεις που προβλέπει ο σχετικός νόμος και υποχρεούται να συμμορφώνεται με ειδικούς κανόνες επεξεργασίας που η Αρχή εκδίδει σύμφωνα με το άρθρο 5 του νόμου.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται από την υποχρέωση γνωστοποίησης του άρθρου 6 και από την υποχρέωση λήψης άδειας του άρθρου 7 του νόμου στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Ø Όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου ή με παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και το υποκείμενο έχει προηγουμένως ενημερωθεί.
- Ø Όταν η επεξεργασία αφορά πελάτες ή προμηθευτές, εφόσον τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποίησης οι ασφαλιστικές εταιρείες για όλους τους κλάδους ασφάλισης, οι φαρμακευτικές εταιρείες, οι εταιρείες εμπορίας πληροφοριών και τα χρηματοπιστωτικά νομικά πρόσωπα, όπως οι τράπεζες και οι εταιρείες έκδοσης πιστωτικών καρτών.

- Ø Όταν η επεξεργασία γίνεται από σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα και αφορά δεδομένα των μελών ή εταιρειών τους, εφόσον αυτοί έχουν δώσει την συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Δεν λογίζονται τρίτοι τα μέλη ή εταίροι, εφόσον η διαβίβαση γίνεται προς αυτούς για τους σκοπούς των ως άνω νομικών προσώπων ή ενώσεων ούτε τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές, εφόσον τη διαβίβαση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση.
- Ø Όταν η επεξεργασία γίνεται από ιατρούς ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας και αφορά ιατρικά δεδομένα, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο ή άλλο απόρρητο που προβλέπει νόμος ή κώδικας δεοντολογίας και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν εμπίπτουν στην απαλλαγή της παρούσας διάταξης τα νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης, ασφαλιστικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής ή παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω δικτύου.
- Ø Όταν η επεξεργασία γίνεται από δικηγόρους, συμβολαιογράφους, άμισθους υποθηκοφύλακες και δικαστικούς επιμελητές και αφορά την παροχή νομικών υπηρεσιών προς πελάτες τους, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από υποχρέωση απορρήτου που προβλέπει νόμος και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους, εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο και συνδέεται άμεσα με την εκπλήρωση εντολής του πελάτη.

3.3 Ειδικές μορφές επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων

Ο νόμος 2472/97 προβλέπει ειδική ρύθμιση για δύο ειδικές μορφές επεξεργασίας, τη διασύνδεση αρχείων και τη διασυννοριακή ροή δεδομένων.

Η διασύνδεση αρχείων αποτελεί μια εξειδικευμένη μορφή επεξεργασίας δεδομένων και υπάγεται σε ειδικές ρυθμίσεις, στις ρυθμίσεις του άρθρου 8. Το άρθρο 8 καθορίζει τους όρους με τους οποίους επιτρέπεται από την Αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων να γίνεται διασύνδεση δύο ή περισσότερων αρχείων από τα οποία τουλάχιστον το ένα περιέχει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Τα κύρια σημεία της ρύθμισης του άρθρου είναι, κατά πρώτον ότι καθίσταται απαραίτητη η γνωστοποίηση της διασύνδεσης στην Αρχή και, κατά δεύτερον ότι στην περίπτωση που τα αρχεία τα οποία πρόκειται να διασυνδεθούν, περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα ή εάν η διασύνδεση έχει ως συνέπεια την αποκάλυψη ευαίσθητων δεδομένων ή πρόκειται να γίνει χρήση ενιαίου κωδικού αριθμού, επιτρέπεται μόνο ύστερα από άδεια της Αρχής.

Επομένως σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 κάθε διασύνδεση αρχείων γνωστοποιείται στην Αρχή με δήλωση την οποία υποβάλλουν από κοινού οι υπεύθυνοι ή ο υπεύθυνος επεξεργασίας που διασυνδέει δύο ή περισσότερα αρχεία.

Εάν ένα τουλάχιστον από τα αρχεία που πρόκειται να διασυνδεθούν περιέχει ευαίσθητα δεδομένα ή εάν η διασύνδεση έχει ως συνέπεια την αποκάλυψη ευαίσθητων δεδομένων ή εάν για την πραγματοποίηση της διασύνδεσης, πρόκειται να γίνει χρήση ενιαίου κωδικού αριθμού, η διασύνδεση επιτρέπεται μόνον με προηγούμενη άδεια της Αρχής.

Η άδεια διασύνδεσης χορηγείται ύστερα από ακρόαση των υπεύθυνων επεξεργασίας των αρχείων και πρέπει να περιέχει απαραίτητως:

- ü Τον σκοπό για τον οποίο η διασύνδεση θεωρείται αναγκαία.
- ü Το είδος των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορά η διασύνδεση.
- ü Το χρονικό διάστημα που επιτρέπεται η διασύνδεση.
- ü Τους τυχόν όρους και προϋποθέσεις για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών και ιδίως του δικαιώματος της ιδιωτικής ζωής των υποκειμένων ή τρίτων.

Η άδεια διασύνδεσης μπορεί να ανανεωθεί ύστερα από αίτηση των υπεύθυνων επεξεργασίας.

Όσον αφορά τη διασυνοριακή ροή δεδομένων η επιδίωξη του νομοθέτη με τη γενική διατύπωση του άρθρου 9 είναι η εξασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν γίνεται η διαβίβασή τους από την χώρα μας στο εξωτερικό. Αφού ο νόμος 2472/97 υλοποιεί την επιταγή της ευρωπαϊκής Οδηγίας 95/46 που ορίζει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Για αυτό τον λόγο ορίζεται ότι η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ελεύθερη.

Στην περίπτωση που η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς χώρα που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση τότε η διαβίβαση είναι δυνατή μόνο ύστερα από άδεια της Αρχής. Η Αρχή χορηγεί την άδεια μόνο εάν κρίνει ότι η εν λόγω χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας με κάποιες εξαιρέσεις που αναφέρονται στην δεύτερη παράγραφο. Συγκεκριμένα:

1) Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ελεύθερη. Η διαβίβαση προς χώρα που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν υποστεί ή πρόκειται να υποστούν επεξεργασία μετά τη διαβίβασή τους, επιτρέπεται ύστερα από άδεια της Αρχής. Η Αρχή παρέχει την άδεια μόνο εάν κρίνει ότι η εν λόγω χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας. Προς τούτο, λαμβάνει υπόψη ιδίως τη φύση των δεδομένων, τους σκοπούς και τη διάρκεια της επεξεργασίας, τους σχετικούς γενικούς και ειδικούς κανόνες δικαίου, τους κώδικες δεοντολογίας, τα μέτρα ασφαλείας για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το επίπεδο προστασίας των χωρών προέλευσης, διέλευσης και τελικού προορισμού των δεδομένων.

2) Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς χώρα που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η οποία δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, με άδεια της Αρχής, εφ' όσον συντρέχει μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω προϋποθέσεις:

α) Το υποκείμενο των δεδομένων έδωσε τη συγκατάθεσή του για τη διαβίβαση, εκτός εάν η συγκατάθεση έχει αποσπασθεί με τρόπο που να αντίκειται στο νόμο ή τα χρηστά ήθη.

β) Η διαβίβαση είναι απαραίτητη:

ü για τη διασφάλιση ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων, εφ' όσον αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του

ü για τη συνολολόγηση και εκτέλεση σύμβασης μεταξύ αυτού και του υπεύθυνου επεξεργασίας ή μεταξύ του υπεύθυνου επεξεργασίας και τρίτου προς το συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων, εφ' όσον το υποκείμενο τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του

ü για την εκτέλεση προσυμβατικών μέτρων που έχουν ληφθεί κατά αίτηση του υποκειμένου των δεδομένων.

γ) Η διαβίβαση είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση εξαιρετικής ανάγκης και τη διαφύλαξη υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, ιδίως για την εκτέλεση συμβάσεων συνεργασίας με δημόσιες αρχές της άλλης χώρας, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των θεμελιωδών ελευθεριών και την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων.

δ) Η διαβίβαση είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον του δικαστηρίου.

ε) Η μετάδοση πραγματοποιείται από δημόσιο μητρώο, το οποίο κατά το νόμο προορίζεται για την παροχή πληροφοριών στο κοινό και είναι προσιτό στο κοινό ή σε κάθε πρόσωπο που αποδεικνύει έννομο συμφέρον, εφόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις για την πρόσβαση στο μητρώο.

3) Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων η Αρχή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις αντίστοιχες Αρχές των άλλων κρατών μελών, όταν θεωρεί ότι μία χώρα δεν εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας.

3.4 Το απόρρητο και η ασφάλεια της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Ανάμεσα στις προϋποθέσεις για την νομιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων περιλαμβάνονται και οι υποχρεώσεις τήρησης του απορρήτου της επεξεργασίας και λήψης μέτρων ασφαλείας των πληροφοριών. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 10 στην παράγραφο αναφέρεται ότι η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι απόρρητη και διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπευθύνου της επεξεργασίας. Ενώ σύμφωνα με την δεύτερη παράγραφο ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να επιλέγει πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα που να παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικής γνώσεως και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορρήτου.

Επιπλέον ο υπεύθυνος επεξεργασίας σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων.

Συγκεκριμένα το άρθρο 10 αναφέρει:

- 1)** Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη. Διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία και μόνο κατ' εντολή του.
- 2)** Για τη διεξαγωγή της επεξεργασίας ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να επιλέγει πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικών γνώσεων και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορρήτου.
- 3)** Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας. Αυτά τα μέτρα πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τους κινδύνους που συνεπάγεται η επεξεργασία και η φύση των δεδομένων που είναι αντικείμενο της επεξεργασίας. Η Αρχή παρέχει εκάστοτε οδηγίες για τον βαθμό ασφαλείας των δεδομένων καθώς και

για τα μέτρα προστασίας που είναι αναγκαίο να λαμβάνονται για κάθε κατηγορία δεδομένων, εν' όψει και των τεχνολογικών εξελίξεων.

4) Αν η επεξεργασία διεξάγεται για λογαριασμό του υπεύθυνου από πρόσωπο μη εξαρτώμενο από αυτόν, η σχετική ανάθεση γίνεται υποχρεωτικά εγγράφως. Η ανάθεση προβλέπει υποχρεωτικά ότι ο ενεργών την επεξεργασία την διεξάγει μόνο κατ' εντολή του υπεύθυνου και ότι οι λοιπές υποχρεώσεις του παρόντος άρθρου βαρύνουν αναλόγως και αυτόν.

3.5 Τα Δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων σύμφωνα με τον νόμο 2472/97

Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο και οι διατάξεις του νόμου 2472/97 αναγνωρίζουν, προστατεύουν και κατοχυρώνουν τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων από την τυχόν αυθαιρεσία του υπευθύνου επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Ο σεβασμός προς το υποκείμενο των δεδομένων καθορίζει την ανάγκη θέσπισης άρθρων που αναγνωρίζουν α) το δικαίωμα ενημέρωσης, β) το δικαίωμα πρόσβασης, γ) το δικαίωμα αντίρρησης και δ) το δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας.

Τα δικαιώματα αυτά είναι εκδηλώσεις της ελεύθερης βούλησης του ατόμου διότι μπορεί να προσδιορίζει το ίδιο ποιες πληροφορίες που το αφορούν θα γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας, και να έχει στοιχειώδη γνώση σχετικά με την επεξεργασία και πρόσβαση σε αυτήν.

Επιπλέον τα δικαιώματα αυτά θεσπίζονται όχι μόνο για το συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων αλλά και με στόχο την εξασφάλιση του πληρέστερου ελέγχου, της διαφάνειας και της νομιμότητας της επεξεργασίας των δεδομένων. Επομένως αυτά τα δικαιώματα συνιστούν και θεσμικές εγγυήσεις

3.5.1 Δικαίωμα ενημέρωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 11 το δικαίωμα ενημέρωσης έχει ως αποδέκτη τον υπεύθυνο επεξεργασίας ο οποίος οφείλει κατά το στάδιο της συλλογής των δεδομένων να ενημερώνει κατά τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για βασικά στοιχεία και τον σκοπό της επεξεργασίας. Την ίδια υποχρέωση έχει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας και όταν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους.

Ειδικότερα:

1) Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία:

- ü Την ταυτότητά του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του.
- ü Τον σκοπό της επεξεργασίας.
- ü Του αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων.
- ü Την ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης.

2) Εάν για τη συλλογή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί την συνδρομή του υποκείμενου, οφείλει να το ενημερώνει ειδικώς και εγγράφως για τα στοιχεία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου καθώς και για τα δικαιώματά του, σύμφωνα με τα άρθρα 11 έως και 13 του νόμου. Με την αυτή ενημέρωση ο υπεύθυνος επεξεργασίας γνωστοποιεί στο υποκείμενο εάν υποχρεούται ή όχι να παράσχει τη συνδρομή του, με βάση ποιες διατάξεις, καθώς και για τις τυχόν συνέπειες της αρνήσεώς του.

3) Εάν τα δεδομένα ανακοινώνονται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακοίνωση πριν από αυτούς.

4) Με απόφαση της Αρχής, μπορεί να αρθεί εν όλω ή εν μέρει η υποχρέωση ενημέρωσης σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3, εφόσον η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

3) Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων εκ των άρθρων 12 και 13, η υποχρέωση ενημέρωσης δεν υφίσταται όταν η συλλογή γίνεται αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς και αφορά δημόσια πρόσωπα.

3.5.2 Δικαίωμα πρόσβασης

Σύμφωνα με το άρθρο 12 το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες που αφορούν δικά του προσωπικά δεδομένα που αποτελούν ή αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας. Όπως ποια δεδομένα βρίσκονται στην κατοχή του υπευθύνου επεξεργασίας, τους σκοπούς της επεξεργασίας, την εξέλιξη της επεξεργασίας, την προέλευσή τους καθώς και τη λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.

Τα παραπάνω δικαιώματα μπορούν να περιοριστούν, εφόσον η επεξεργασία γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για την διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

Συγκεκριμένα:

1) Καθένας έχει δικαίωμα να γνωρίζει εάν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν αποτελούν ή αποτέλεσαν αντικείμενο επεξεργασίας. Προς τούτο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, έχει υποχρέωση να του απαντήσει εγγράφως.

2) Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ζητεί και να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, χωρίς καθυστέρηση και κατά τρόπο εύληπτο και σαφή, τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) Όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν καθώς και την προέλευσή τους.

β) Τους σκοπούς της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών.

γ) Την εξέλιξη της επεξεργασίας για το χρονικό διάστημα από την προηγούμενη ενημέρωση ή πληροφόρησή του.

δ) Τη λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.

Το δικαίωμα πρόσβασης μπορεί να ασκείται από το υποκείμενο των δεδομένων και με τη συνδρομή ειδικού.

3) Το δικαίωμα της προηγούμενης παραγράφου και τα δικαιώματα του άρθρου 13 ασκούνται με την υποβολή της σχετικής αίτησης στον υπεύθυνο της επεξεργασίας και ταυτόχρονη καταβολή χρηματικού ποσού, το ύψος του οποίου, ο τρόπος καταβολής του και κάθε άλλο συναφές ζήτημα ρυθμίζονται με απόφαση της Αρχής. Το ποσό αυτό επιστρέφεται στον αιτούντα εάν το αίτημα διόρθωσης ή διαγραφής των δεδομένων κριθεί βάσιμο είτε από τον

υπεύθυνο της επεξεργασίας είτε από την Αρχή, σε περίπτωση προσφυγής του σ' αυτήν. Ο υπεύθυνος έχει υποχρέωση στην περίπτωση αυτή να χορηγήσει στον αιτούντα, χωρίς καθυστέρηση δωρεάν και σε γλώσσα κατανοητή, αντίγραφο του διορθωμένου μέρους της επεξεργασίας που τον αφορά.

4) Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν απαντήσει εντός δεκαπέντε ημερών ή εάν η απάντησή του δεν είναι ικανοποιητική, το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή. Στην περίπτωση κατά την οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας αρνηθεί να ικανοποιήσει το αίτημα του ενδιαφερόμενου, κοινοποιεί την απάντησή του στην Αρχή και ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο ότι μπορεί να προσφύγει σε αυτήν.

5) Με απόφαση της Αρχής, ύστερα από αίτηση του υπεύθυνου επεξεργασίας, η υποχρέωση πληροφόρησης, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, μπορεί να αρθεί, εν όλω ή εν μέρει, εφ' όσον η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γίνεται για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Στην περίπτωση αυτή ο Πρόεδρος της Αρχής ή ο αναπληρωτής του προβαίνει σε όλες τις αναγκαίες ενέργειες και έχει ελεύθερη πρόσβαση στο αρχείο.

6) Δεδομένα που αφορούν την υγεία γνωστοποιούνται στο υποκείμενο μέσω ιατρού.

3.5.3 Δικαίωμα αντίρρησης

Το άρθρο 13 προβλέπει το δικαίωμα της αντίρρησης του υποκείμενου των δεδομένων προς τον υπεύθυνο της επεξεργασίας ως προς την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που το αφορούν.

Συγκεκριμένα μπορεί να ζητήσει απευθυνόμενο εγγράφως προς τον υπεύθυνο επεξεργασίας την διόρθωση, προσωρινή μη χρησιμοποίηση, δέσμευση, μη διαβίβαση ή διαγραφή των δεδομένων. Προϋπόθεση, βεβαίως για να γίνει δεκτό το αίτημα του ενδιαφερόμενου προσώπου είναι να είναι βάσιμοι οι λόγοι οι οποίοι θεμελιώνουν το συγκεκριμένο αίτημα. Στην περίπτωση μη εμπρόθεσμης απάντησης ή μη ικανοποίησης του δικαιώματος του υποκειμένου παρεμβαίνει η Αρχή, η οποία εάν πιθανολογεί ότι οι

αντιρρήσεις του είναι εύλογες, μπορεί να επιβάλλει προσωρινή αναστολή της επεξεργασίας μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί των αντιρρήσεων.

Πιο αναλυτικά το άρθρο 13 αναφέρει:

1) Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προβάλλει οποτεδήποτε αντιρρήσεις για την επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν. Οι αντιρρήσεις απευθύνονται εγγράφως στον υπεύθυνο επεξεργασίας και πρέπει να περιέχουν αίτημα για συγκεκριμένη ενέργεια, όπως διόρθωση, προσωρινή μη χρησιμοποίηση, δέσμευση, μη διαβίβαση ή διαγραφή. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να απαντήσει εγγράφως επί των αντιρρήσεων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε ημερών. Στην απάντησή του οφείλει να ενημερώσει το υποκείμενο για τις ενέργειες στις οποίες προέβη ή ενδεχομένως για τους λόγους που δεν ικανοποίησε το αίτημα. Η απάντηση σε περίπτωση απόρριψης των αντιρρήσεων πρέπει να κοινοποιείται και στην Αρχή.

2) Εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν απαντήσει εμπροθέσμως ή η απάντησή του δεν είναι ικανοποιητική, το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή και να ζητήσει την εξέταση των αντιρρήσεών του. Εάν η Αρχή πιθανολογήσει ότι οι αντιρρήσεις είναι εύλογες και ότι συντρέχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης του υποκειμένου από την συνέχιση της επεξεργασίας, μπορεί να επιβάλλει την άμεση αναστολή της επεξεργασίας μέχρι να εκδώσει οριστική απόφαση επί των αντιρρήσεων.

3) Καθένας έχει δικαίωμα να δηλώσει στην Αρχή ότι δεδομένα που τον αφορούν δεν επιθυμεί να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από οποιονδήποτε, για λόγους προώθησης πωλήσεως αγαθών ή παροχής υπηρεσιών εξ αποστάσεως. Η Αρχή τηρεί μητρώο με τα στοιχεία ταυτότητας των ανωτέρω. Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας των σχετικών αρχείων έχουν την υποχρέωση να συμβουλευούνται πριν από κάθε επεξεργασία το εν λόγω μητρώο και να διαγράφουν από το αρχείο τους τα πρόσωπα της παραγράφου αυτής.

3.5.4 Δικαίωμα προσωρινής δικαστικής προστασίας

Ο έλληνας νομοθέτης με το άρθρο 14 του νόμου 2472/97 παρέχει το δικαίωμα στο υποκείμενο των δεδομένων να προστατευτεί από μία απόφαση που θίγει την προσωπικότητά του, εφόσον αυτή προέρχεται από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ακολουθήσει την δικαστική οδό ώστε να προστατευτεί.

Πάντως ο τίτλος του άρθρου είναι παραπλανητικός σε ότι αφορά την προσωρινή προστασία αφού με την άμεση αναστολή ή τη μη εφαρμογή της πράξης στην οποία αναφέρεται η διάταξη ικανοποιείται το δικαίωμα του ενδιαφερόμενου προσώπου.

Αναλυτικά το άρθρο 14 αναφέρει:

- 1) Καθένας έχει δικαίωμα να ζητήσει από το αρμόδιο κάθε φορά δικαστήριο την άμεση αναστολή ή μη εφαρμογή πράξης ή απόφασης που τον θίγει, την οποία έχει λάβει διοικητική αρχή, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου ή ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο αποκλειστικά με αυτοματοποιημένη επεξεργασία στοιχείων, εφόσον η επεξεργασία αυτή αποβλέπει στην αξιολόγηση της προσωπικότητάς του και ιδίως της αποδοτικότητάς του στην εργασία, της οικονομικής φερεγγυότητάς του, της αξιοπιστίας του και της εν γένει συμπεριφοράς του.
- 2) Το δικαίωμα του παρόντος άρθρου μπορεί να ικανοποιηθεί και όταν δεν συντρέχουν οι λοιπές ουσιαστικές προϋποθέσεις της προσωρινής δικαστικής προστασίας, όπως προβλέπονται κάθε φορά.

3.6 Οι κυρώσεις του νόμου 2472/97

Οι ρυθμίσεις του νόμου 2472/97 ολοκληρώνονται με μια σειρά διατάξεων και συγκεκριμένα τα άρθρα 21 μέχρι και 23 που αναφέρονται στην πρόβλεψη των διοικητικών και ποινικών κυρώσεων οι οποίες επιβάλλονται στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή στους τυχόν εκπροσώπους τους σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων τους απέναντι στις διατάξεις του νόμου 2472/97, καθώς και σχετικά με την αστική ευθύνη του υπαίτιου για κάθε ζημία, περιουσιακής ή μη περιουσιακής φύσεως.

Επιδίωξη του νομοθέτη είναι η θέσπιση της υποχρέωσης της δικαιοσύνης και της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα να παρακολουθεί τις εξελίξεις ώστε να είναι εφικτή η αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων. Με τις ρυθμίσεις αυτές ο Έλληνας νομοθέτης εκπλήρωσε την υποχρέωση του απέναντι στα άρθρα 23 και 24 της Οδηγίας 95/46/EK, από την σύμβαση με αριθμό 108/1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται με όλα τα νόμιμα μέσα για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου όπως προβλέπεται από το νόμο. Εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν σέβεται αυτούς τους κανόνες τότε σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου υπόκειται σε κυρώσεις. Ουσιαστικά οι κυρώσεις υπό την ευρύτερη έννοια είναι τα μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου και τα μέσα προστασίας των υποκειμένων των δεδομένων. Συγκεκριμένα, οι κυρώσεις αυτές περιλαμβάνουν διοικητικές και ποινικές κυρώσεις αλλά και διατάξεις σχετικά με την αστική ευθύνη.

3.6.1 Διοικητικές κυρώσεις

Στο άρθρο 21 προβλέπονται διοικητικές κυρώσεις οι οποίες επιβάλλονται στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή στους τυχόν εκπροσώπους τους σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεών τους. Οι διοικητικές κυρώσεις εκτείνονται από προειδοποίηση με προθεσμία άρσης της παράβασης, χρηματικό πρόστιμο έως και οριστική ανάκληση άδειας και καταστροφή αρχείου ή διακοπή επεξεργασίας.

Συγκεκριμένα:

1) Η Αρχή επιβάλλει στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή στους τυχόν εκπροσώπους τους τις ακόλουθες διοικητικές κυρώσεις, για παράβαση των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τον παρόντα νόμο και από κάθε άλλη ρύθμιση που αφορά την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα :

α) Προειδοποίηση, με αποκλειστική προθεσμία για άρση της παράβασης.

β) Πρόστιμο ποσού από τριακόσιες χιλιάδες (300.000) έως πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές.

γ) Προσωρινή ανάκληση άδειας.

δ) Οριστική ανάκληση άδειας.

ε) Καταστροφή αρχείου ή διακοπή επεξεργασίας και καταστροφή των σχετικών δεδομένων.

2) Οι υπό στοιχεία β, γ, δ και ε διοικητικές κυρώσεις της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται πάντοτε ύστερα από ακρόαση του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκπροσώπου του. Είναι ανάλογες προς τη βαρύτητα της παράβασης που καταλογίζεται. Οι υπό στοιχεία γ, δ και ε διοικητικές κυρώσεις επιβάλλονται σε περιπτώσεις ιδιαίτερα σοβαρής ή καθ' υποτροπή παράβασης. Πρόστιμο μπορεί να επιβληθεί σωρευτικά και με τις υπό στοιχεία γ, δ και ε κυρώσεις. Εάν επιβληθεί η κύρωση της καταστροφής αρχείου, για την καταστροφή ευθύνεται ο υπεύθυνος επεξεργασίας αρχείου, στον οποίο μπορεί να επιβληθεί και πρόστιμο για μη συμμόρφωση.

3) Τα ποσά των προστίμων της παρ. 1 μπορεί να αναπροσαρμόζονται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόταση της Αρχής.

3.6.2 Ποινικές κυρώσεις

Στο άρθρο 22 προβλέπονται ποινικές κυρώσεις σε βάρος των παραβατών του νόμου 2472/97 πράγμα που ενισχύει σημαντικά το πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Οι ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται αφορούν ουσιαστικά δύο κατηγορίες, η πρώτη για την περίπτωση της μη ενημέρωσης της Αρχής όπως για παράδειγμα η μη γνωστοποίηση λειτουργίας αρχείου με ευαίσθητα δεδομένα και η δεύτερη για τη μη συμμόρφωση με τις αποφάσεις της Αρχής. Και αυτές κυμαίνονται από χρηματική ποινή μέχρι και φυλάκιση έως τριών ετών.

Συγκεκριμένα:

- 1)** Όποιος παραλείπει να γνωστοποιήσει στην Αρχή, κατά το άρθρο 6 του νόμου τη σύσταση και λειτουργία αρχείου ή οποιαδήποτε μεταβολή στους όρους και τις προϋποθέσεις χορηγήσεως της άδειας που προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 7 του νόμου, τιμωρείται με φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών.
- 2)** Όποιος κατά παράβαση του άρθρου 7 του νόμου διατηρεί αρχείο χωρίς άδεια ή κατά παράβαση των όρων και προϋποθέσεων της άδειας της Αρχής, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών.
- 3)** Όποιος κατά παράβαση του άρθρου 8 του νόμου προβαίνει σε διασύνδεση αρχείων χωρίς να την γνωστοποιήσει στην Αρχή, τιμωρείται με φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Όποιος προβαίνει σε διασύνδεση αρχείων χωρίς την άδεια της Αρχής, όπου αυτή απαιτείται ή κατά παράβαση των όρων της άδειας που του έχει χορηγηθεί, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών.
- 4)** Όποιος χωρίς δικαίωμα επεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο σε αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή λαμβάνει γνώση των δεδομένων αυτών ή τα αφαιρεί, αλλοιώνει, βλάπτει, καταστρέφει, επεξεργάζεται, μεταδίδει,

ανακοινώνει, τα καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα ή επιτρέπει στα πρόσωπα αυτά να λάβουν γνώση των εν λόγω δεδομένων ή τα εκμεταλλεύεται με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή και αν πρόκειται για ευαίσθητα δεδομένα με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλες διατάξεις.

5) Υπεύθυνος επεξεργασίας που δεν συμμορφώνεται με τις αποφάσεις της Αρχής που εκδίδονται για την ικανοποίηση του δικαιώματος πρόσβασης, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 12, για την ικανοποίηση του δικαιώματος αντίρρησης, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 13, καθώς και με πράξεις επιβολής των διοικητικών κυρώσεων των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 21 τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών. Με τις ποινές του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται ο υπεύθυνος επεξεργασίας που διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά παράβαση του άρθρου 9 καθώς και εκείνος που δεν συμμορφώνεται προς την δικαστική απόφαση του άρθρου 14 του νόμου.

6) Αν ο υπαίτιος των πράξεων των παρ. 1 έως 5 του προαναφερθέντος άρθρου είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να βλάψει τρίτον, επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή τουλάχιστον δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών.

7) Αν από τις πράξεις των παρ. 1 έως και 5 του προαναφερθέντος άρθρου προκλήθηκε κίνδυνος για την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος ή για την εθνική ασφάλεια, επιβάλλεται κάθειρξη και χρηματική ποινή τουλάχιστον πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) δραχμών έως δέκα εκατομμυρίων (10.000.000) δραχμών.

8) Αν οι πράξεις των παρ. 1 έως 5 του προαναφερθέντος άρθρου τελέσθηκαν από αμέλεια, επιβάλλεται φυλάκιση έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή.

9) Για την εφαρμογή των διατάξεων του προαναφερθέντος άρθρου, αν υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι φυσικό πρόσωπο, ευθύνεται ο

εκπρόσωπος του νομικού προσώπου ή ο επικεφαλής της δημόσιας αρχής ή υπηρεσίας ή οργανισμού αν ασκεί και ουσιαστικά τη διοίκηση ή διεύθυνση αυτών.

10) Για τα εγκλήματα του προαναφερθέντος άρθρου ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής καθώς και οι προς τούτο ειδικά εντεταλμένοι υπάλληλοι του τμήματος ελεγκτών της Γραμματείας, είναι ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι και έχουν όλα τα δικαιώματα που προβλέπει σχετικά ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Μπορούν να διενεργούν προανάκριση και χωρίς εισαγγελική παραγγελία, όταν πρόκειται για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα ή υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή.

11) Για τα εγκλήματα της παρ. 5 του προαναφερθέντος άρθρου καθώς επίσης και σε κάθε άλλη περίπτωση όπου προηγήθηκε διοικητικός έλεγχος από την Αρχή, ο Πρόεδρος αυτής ανακοινώνει γραπτώς στον αρμόδιο εισαγγελέα οτιδήποτε αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας από την Αρχή και διαβιβάζει σε αυτόν όλα τα στοιχεία και τις αποδείξεις.

12) Η προανάκριση για τα εγκλήματα του προαναφερθέντος άρθρου περατώνεται μέσα σε δύο (2) το πολύ μήνες από την άσκηση της ποινικής δίωξης και εφόσον υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου σε δίκη, η δικάσιμος ορίζεται σε ημέρα που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) μήνες από το πέρας της προανάκρισης ή αν η παραπομπή έγινε με βούλευμα δύο (2) μήνες από τότε που αυτό έγινε αμετάκλητο. Σε περίπτωση εισαγωγής της υπόθεσης με απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο δεν επιτρέπεται η προσφυγή κατά του κλητήριου θεσπίσματος.

13) Δεν επιτρέπεται αναβολή της δίκης για τα εγκλήματα του προαναφερθέντος άρθρου παρά μόνον μία φορά για εξαιρετικά σοβαρό λόγο. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται ρητή δικάσιμος, που δεν απέχει περισσότερο από δύο (2) μήνες και η υπόθεση εκδικάζεται κατ' εξαίρεση πρώτη.

14) Τα κακούργηματα που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο υπάγονται στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου των εφετών.

3.6.3 Αστική ευθύνη

Στο άρθρο 23 προβλέπεται η αστική ευθύνη που έχει ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου εάν προκαλέσει ηθική ή περιουσιακή βλάβη.

Ειδικότερα:

1) Φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, που κατά παράβαση του νόμου, προκαλεί περιουσιακή βλάβη, υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν προκάλεσε ηθική βλάβη, υποχρεούται σε χρηματική ικανοποίηση. Η ευθύνη υπάρχει και όταν ο υπόχρεος όφειλε να γνωρίζει την πιθανότητα να επέλθει βλάβη σε άλλον.

2) Η κατά το άρθρο 932 ΑΚ χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του νόμου ορίζεται κατ' ελάχιστο στο ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών, εκτός αν ζητήθηκε από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό ή η παράβαση οφείλεται σε αμέλεια. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξαρτήτως από την αιτούμενη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη.

3) Οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου εκδικάζονται κατά τα άρθρα 664 - 676 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ανεξάρτητα από την τυχόν έκδοση ή μη απόφασης της Αρχής ή την τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης, καθώς και από την αναστολή ή αναβολή της για οποιοδήποτε λόγο. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο.

3.7 Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα σύμφωνα με τον νόμο 2774/1999.

Οι νέες ψηφιακές τεχνολογίες και η εφαρμογή τους στα δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα δημιουργούν ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής του χρήστη. Για τον λόγο αυτό κρίθηκε αναγκαία η θέσπιση ειδικών νομοθετικών, κανονιστικών και τεχνικών διατάξεων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε στις 15-12-1997 την Οδηγία 97/66/EK περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα

Η Οδηγία αυτή συμπληρώνει την Οδηγία 95/46/EK και εφαρμόζεται και στο Διαδίκτυο στο βαθμό που η παροχή πρόσβασης συνιστά τηλεπικοινωνιακή υπηρεσία. Για την προσαρμογή του ελληνικού δικαίου στην Οδηγία 97/66/EK ψηφίστηκε ο Νόμος 2774/1999 της 21/22-12-1999 για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα.

Το άρθρο 1 ορίζει το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής του νόμου : *Ο νόμος 2472/97 και οι κανόνες για την προστασία του απορρήτου που περιλαμβάνονται στο Σύνταγμα, τον Ποινικό Κώδικα και το νόμο 2225/94 εξακολουθούν να ισχύουν.*

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής και η θέσπιση των προϋποθέσεων για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Παράλληλα ο νόμος 2472/97 εφαρμόζεται για κάθε ζήτημα σχετικό με την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών που δεν ρυθμίζεται ειδικότερα από τον παρόντα νόμο.

Οι διατάξεις στο άρθρο 2 περιλαμβάνουν τους ειδικούς ορισμούς που προσδιορίζουν τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου. Εκτός των ορισμών που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2 του νόμου 2472/97 για τους σκοπούς του νόμου αυτού νοούνται ως:

∅ “συνδρομητής”, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει συνάψει σύμβαση με φορέα παροχής διαθέσιμων στο κοινό τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών για την παροχή των υπηρεσιών αυτών.

- Ø “χρήστης”, κάθε φυσικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί διαθέσιμη στο κοινό τηλεπικοινωνιακή υπηρεσία για προσωπικούς ή επαγγελματικούς σκοπούς, χωρίς να είναι απαραίτητα συνδρομητής της.
- Ø “δημόσιο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο” τα συστήματα μετάδοσης, ο εξοπλισμός μεταγωγής και τα λοιπά μέσα που επιτρέπουν την μεταφορά σημάτων μεταξύ συγκεκριμένων τερματικών σημείων με τη χρήση καλωδίου, ραδιοκυμάτων ή άλλων ηλεκτρομαγνητικών μέσων, τα οποία χρησιμοποιούνται, για την παροχή διαθέσιμων στο κοινό τηλεπικοινωνιών υπηρεσιών.
- Ø “τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες” οι υπηρεσίες των οποίων η παροχή συνίσταται στη μετάδοση και περαιτέρω διαβίβαση σημάτων μέσω τηλεπικοινωνιακών δικτύων με εξαίρεση των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών.

Το άρθρο 3 περιλαμβάνει τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου 2774/99. Αυτές είναι η συμβατική και η κινητή τηλεφωνία όπως και οι υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του Διαδικτύου. Τέλος ορίζεται ότι για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο μη διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών εφαρμόζεται ο νόμος 2472/97.

Με το άρθρο 4 διατυπώνονται οι γενικές κατευθυντήριες και ερμηνευτικές αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Το απόρρητο των επικοινωνιών επεκτείνεται και στις νέες μορφές τηλεπικοινωνίας όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Στο ίδιο άρθρο ορίζονται οι προϋποθέσεις επιτρεπτής επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων. Ειδικές προϋποθέσεις τίθενται για τις περιπτώσεις έρευνας αγοράς και διαφήμισης. Ουσιαστικά απαγορεύεται η χρήση των “cookies” αφού σε κάθε περίπτωση η επεξεργασία εξαρτάται από την συγκατάθεση του υποκειμένου.

Οποιαδήποτε χρήση των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών όπως ορίζονται στο νόμο αυτό προστατεύεται από τις ρυθμίσεις για το απόρρητο των επικοινωνιών. Η άρση του απορρήτου σε δημόσιες αρχές είναι επιτρεπτή μόνο για τους λόγους και υπό τους όρους και διαδικασίες που ορίζει ο νόμος 2225/94.

Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνο σε δύο περιπτώσεις οι οποίες είναι όταν :

ü ο συνδρομητής ή ο χρήστης έχει δώσει τη συγκατάθεσή του μετά από ενημέρωση για το είδος των δεδομένων, τον σκοπό και την έκταση της επεξεργασίας αλλά και τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες των αποδεκτών

ü η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης στην οποία ο συνδρομητής ή ο χρήστης είναι συμβαλλόμενο μέρος ή για τη λήψη μέτρων κατά το προσυμβατικό στάδιο μετά από αίτηση του συνδρομητή.

Ο φορέας παροχής δημόσιου τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιεί τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή να τα διαβιβάζει σε τρίτους για άλλους σκοπούς. Ιδίως για σκοπούς διαφήμισης ή εμπορικής έρευνας αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών εκτός εάν ο συνδρομητής ή ο χρήστης έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Η συγκατάθεση απαιτείται να είναι έγγραφη εφόσον τα δεδομένα διαβιβάζονται σε τρίτους. Ο συνδρομητής ή ο χρήστης έχει το δικαίωμα σε κάθε περίπτωση να άρει την συγκατάθεσή του οποιαδήποτε στιγμή χωρίς αναδρομικό αποτέλεσμα. Σε περίπτωση άρσης της συγκατάθεσης και εφόσον τα δεδομένα έχουν ήδη ανακοινωθεί σε τρίτους η ανάκληση ανακοινώνεται σε αυτούς με φροντίδα του υπεύθυνου επεξεργασίας.

Επιπλέον ο φορέας τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών οφείλει σύμφωνα με το παρών άρθρο να επιτρέπει την χρήση και πληρωμή των υπηρεσιών του ανωνύμως ή με ψευδώνυμο, στο βαθμό που αυτό είναι τεχνικά εφικτό.

Οι διατάξεις του άρθρου 5 καθορίζουν την επεξεργασία δεδομένων κίνησης και χρέωσης :

1) Τα δεδομένα κίνησης που αφορούν συνδρομητές και χρήστες, και τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία για την πραγματοποίηση κλήσεων και αποθηκεύονται από το φορέα παροχής τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας πρέπει να απαλείφονται ή να καθίστανται ανώνυμα κατά τη λήξη της κλήσης, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

2) Για τη χρέωση των συνδρομητών και την πληρωμή των διασυνδέσεων, εφόσον είναι αναγκαίο επιτρέπεται να υποβάλλονται σε επεξεργασία τα δεδομένα που αφορούν τον αριθμό της συσκευής του συνδρομητή, τη

διεύθυνση του συνδρομητή, τον συνολικό αριθμό των προς χρέωση μονάδων για τη λογιστική περίοδο, τον αριθμό του καλούμενου συνδρομητή, τον τύπο, το χρόνο έναρξης και τη διάρκεια των κλήσεων που πραγματοποιήθηκαν, την ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα η κλήση, άλλες πληροφορίες που αφορούν τον τρόπο και τη διαδικασία πληρωμής όπως προκαταβολές ή πληρωμές με δόσεις, αποσύνδεση, υπομνηστική επιστολή. Η επεξεργασία αυτή επιτρέπεται μόνο έως το τέλος της περιόδου εντός της οποίας μπορεί να αμφισβητηθεί νομίμως ο λογαριασμός ή να γίνει η πληρωμή του.

3) Εφόσον το ζητήσει ο συνδρομητής ή ο χρήστης, ο φορέας παροχής τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας οφείλει να διαγράψει τα τρία τελευταία ψηφία των κληθέντων αριθμών. Ο φορέας παροχής τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή και διαθέσιμης στο κοινό τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας υποχρεούται σε πλήρη διαγραφή των κληθέντων αριθμών, αμέσως μετά την αποστολή του λογαριασμού.

4) Η επεξεργασία των δεδομένων κίνησης και χρέωσης πρέπει να ανατίθεται σε πρόσωπα τα οποία ενεργούν υπό την εποπτεία των φορέων παροχής των δημοσίων τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή και των διαθέσιμων στο κοινό τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και τα οποία ασχολούνται με τη διαχείριση των χρεώσεων ή της κίνησης, τις απαντήσεις σε ερωτήσεις πελατών, την ανίχνευση απάτης και με την εμπορική προώθηση των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών του φορέα.

Οι συνδρομητές έχουν το δικαίωμα να ζητούν την έκδοση και λήψη μη αναλυτικών λογαριασμών. Σε περίπτωση συσκευής σε χώρο με πολλούς διαμένοντες ή σε επαγγελματικό χώρο με πολλούς χρήστες για την αποστολή αναλυτικού λογαριασμού χρειάζεται έγγραφη βεβαίωση του συνδρομητή ότι οι χρήστες έχουν ενημερωθεί ή ότι θα ενημερωθούν με τον κατά περίπτωση πιο πρόσφορο τρόπο για την αποστολή αναλυτικών λογαριασμών στον συνδρομητή.

Στο άρθρο 6 ορίζονται οι περιπτώσεις που αφορούν την ένδειξη της ταυτότητας και τον περιορισμό αναγνώρισης καλούσας και συνδεδεμένης γραμμής.

1) Σε περίπτωση που παρέχεται η ένδειξη της ταυτότητας καλούσας γραμμής, ο καλών χρήστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και

ατελώς, να εμποδίζει αυτή τη λειτουργία ανά κλήση. Ο καλών συνδρομητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα αυτή ανά γραμμή.

2) Σε περίπτωση που παρέχεται ένδειξη της ταυτότητας καλούσας γραμμής, ο καλούμενος συνδρομητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς να μην επιτρέπει την ένδειξη της ταυτότητας της καλούσας γραμμής για τις εισερχόμενες κλήσεις.

3) Σε περίπτωση που παρέχεται ένδειξη της ταυτότητας καλούσας γραμμής και η ένδειξη αυτή γίνεται πριν γίνει οριστικά η κλήση ο καλούμενος συνδρομητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα με απλά μέσα, να μη δέχεται την εισερχόμενη κλήση όταν ο καλών χρήστης ή συνδρομητής δεν έχει επιτρέψει την ένδειξη της ταυτότητας της καλούσας γραμμής.

4) Σε περίπτωση που παρέχεται ένδειξη της ταυτότητας της συνδεδεμένης γραμμής, ο καλούμενος συνδρομητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να απαλείφει, με απλά μέσα και ατελώς, την ένδειξη της ταυτότητας της συνδεδεμένης γραμμής στον καλούντα χρήστη.

5) Ο φορέας παροχής δημοσίου τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή και διαθέσιμης στο κοινό τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας οφείλει να διαθέτει μέσα εξουδετέρωσης της δυνατότητας μη αναγραφής της καλούσας γραμμής:

ü Για περιορισμένο χρονικό διάστημα, μετά από αίτηση του συνδρομητή που ζητεί τον εντοπισμό κακοβούλων ή ενοχλητικών κλήσεων. Τα δεδομένα που περιέχουν την αναγνώριση της ταυτότητας του καλούντος συνδρομητή αποθηκεύονται και είναι διαθέσιμα μόνο έναντι του συνδρομητή ή χρήστη που ζητεί τον εντοπισμό και μετά διαγράφονται.

ü Επί τη βάση της ανά γραμμή απάλειψης για δημόσιες υπηρεσίες που ασχολούνται με τις κλήσεις άμεσης επέμβασης ή ιδιωτικούς φορείς άμεσης επέμβασης αναγνωρισμένους από το κράτος ώστε να δίδεται απάντηση στις κλήσεις αυτές. Τα δεδομένα που περιέχουν την αναγνώριση της ταυτότητας του καλούντος αποθηκεύονται και είναι διαθέσιμα από την υπηρεσία ή τον ιδιωτικό φορέα άμεσης επέμβασης μόνο για το σκοπό της άμεσης απάντησης και επέμβασης και για το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την ολοκλήρωση του σκοπού και μετά διαγράφονται.

Το άρθρο 7 ορίζει το δικαίωμα του συνδρομητή να εμποδίζει την αυτόματη προώθηση κλήσεων από τρίτους στην τερματική του συσκευή.

Υποχρέωση του φορέα παροχής τηλεπικοινωνιακού δικτύου είναι να παρέχει ατελώς την αντίστοιχη τεχνική δυνατότητα.

Στο άρθρο 8 γίνεται αναφορά στους καταλόγους συνδρομητών και στους καταλόγους ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και περιορίζει τα δημοσιεύσιμα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στα απαραίτητα για των εντοπισμό του χρήστη.

1) Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στους έντυπους ή ηλεκτρονικούς καταλόγους συνδρομητών, τα οποία βρίσκονται στη διάθεση του κοινού ή μπορούν να ληφθούν μέσω των υπηρεσιών πληροφοριών καταλόγου, πρέπει να περιορίζονται στα απαραίτητα για την αναγνώριση της ταυτότητας συγκεκριμένου συνδρομητή (όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο, διεύθυνση) εκτός εάν ο συνδρομητής έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του για τη δημοσίευση συμπληρωματικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2) Ο συνδρομητής δικαιούται, εφόσον το ζητεί, να μην συμπεριλαμβάνεται σε έντυπο ή ηλεκτρονικό κατάλογο. Επίσης δικαιούται να δηλώσει ότι δεν επιτρέπει τη χρησιμοποίηση των προσωπικών του στοιχείων για απευθείας εμπορική προώθηση, να ζητά να παραλείπεται η διεύθυνσή του εν μέρει και να μην επιτρέπει να υπάρχει αναφορά που να αποκαλύπτει το φύλο του, εφόσον τούτο είναι γλωσσικά εφικτό. Ο φορέας παροχής της υπηρεσίας μπορεί να χρεώνει τον συνδρομητή που επιθυμεί να μην αναφέρονται τα στοιχεία του στον κατάλογο, υπό τον όρο ότι η χρέωση, περιορίζεται στο πραγματικό κόστος του φορέα παροχής της υπηρεσίας για την προσαρμογή και ενημέρωση της καταστάσεως των συνδρομητών των οποίων τα στοιχεία δεν θα εγγραφούν στο δημόσιο κατάλογο. Το ύψος και ο τρόπος καταβολής του ποσού καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ορίζονται με απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ.

3) Τα δικαιώματα που παρέχονται σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 ισχύουν για τους συνδρομητές που είναι φυσικά πρόσωπα. Όταν οι συνδρομητές είναι νομικά πρόσωπα τα στοιχεία που δημοσιεύονται σε τηλεφωνικούς καταλόγους περιορίζονται στα απαραίτητα για την αναγνώριση της ταυτότητας του νομικού προσώπου (επωνυμία ή διακριτικός τίτλος, έδρα, νομική μορφή, κύριο αντικείμενο δραστηριότητας, διεύθυνση) εκτός εάν ο

νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του για τη δημοσίευση συμπληρωματικών στοιχείων.

Το άρθρο 9 του νόμου αναφέρεται στην περίπτωση μη ζητηθέντων κλήσεων καθώς και στην περίπτωση ανεπιθύμητων διαφημίσεων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Η χρησιμοποίηση αυτόματων συστημάτων κλήσης χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση ιδίως με χρήση αυτόματων συσκευών κλήσεως ή συσκευών τηλεομοιοτυπίας ή η πραγματοποίηση μη ζητηθεισών κλήσεων γενικώς με οποιοδήποτε τηλεπικοινωνιακό μέσο με ή χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση συνδρομητών, οι οποίοι έχουν δώσει εκ των προτέρων τη ρητή συγκατάθεσή τους.

Οι ανωτέρω ρυθμίσεις δεν ισχύουν για τους συνδρομητές που είναι νομικά πρόσωπα εκτός εάν ο νόμιμος εκπρόσωπος δηλώσει στο φορέα παροχής δημοσίου τηλεπικοινωνιακού δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό τηλεπικοινωνιακής υπηρεσίας ότι δεν επιθυμεί τη λήψη μη ζητηθέντων κλήσεων που γίνονται για τους παραπάνω σκοπούς.

Οι διατάξεις του άρθρου 10 καθορίζουν την υποχρέωση του φορέα παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων των χρηστών. Συγκεκριμένα στο άρθρο 10 αναφέρεται ότι:

1) Ο φορέας παροχής προς το κοινό τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να προστατεύεται η ασφάλεια των υπηρεσιών του. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν επίπεδο ασφαλείας ανάλογο προς τον υπάρχοντα κίνδυνο.

2) Σε περίπτωση που υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος παραβίασης της ασφαλείας του δημόσιου τηλεπικοινωνιακού δικτύου, ο φορέας του τηλεπικοινωνιακού δικτύου οφείλει να ενημερώσει τους συνδρομητές για τον κίνδυνο αλλά και για τις τυχόν δυνατότητες αποτροπής του κινδύνου, καθώς και το σχετικό κόστος των απαιτούμενων ενεργειών. Η ενημέρωση αυτή δεν απαλλάσσει τον φορέα από τις υποχρεώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 1.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 η Αρχή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθίσταται αρμόδια για την τήρηση του νόμου και παρουσιάζονται οι αρμοδιότητες που έχει βάση του παρόντος νόμου.

Εκτός των αρμοδιοτήτων που της έχουν ανατεθεί από το νόμο 2472/97 και άλλες ρυθμίσεις που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με τις διατάξεις του παρόντος η Αρχή είναι αρμόδια να:

Û καταγγέλλει τις παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές

Û εκδίδει κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων στα οποία αναφέρεται ο παρόν νόμος.

Στις περιπτώσεις όπου απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση της Ε.Ε.Τ.Τ. η πράξη της Αρχής εκδίδεται μετά από κοινοποίηση της σχετικής απόφασης της Ε.Ε.Τ.Τ.

Το άρθρο 12 ρυθμίζει τα ζητήματα της αστικής ευθύνης. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατά παράβαση του νόμου 2774/99 προκαλέσει περιουσιακή βλάβη υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν προκάλεσε ηθική βλάβη υποχρεούται σε χρηματική αποζημίωση. Ο υπόχρεος απαλλάσσεται από την ευθύνη αν αποδείξει ότι δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει την πιθανότητα να επέλθει βλάβη σε άλλον.

Η χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του νόμου ορίζεται ως ελάχιστο στο ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών, εκτός αν ζητηθεί από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξαρτήτως από την αιτούμενη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη.

Οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου εκδικάζονται κατά τα άρθρα 664-676 του Κώδικα πολιτικής Δικονομίας, ανεξάρτητα από την τυχόν έκδοση ή μη απόφασης της Αρχής προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή την τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται το αργότερο μέσα σε δύο μήνες από την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο.

Τέλος, με το άρθρο 13 ρυθμίζονται τα ζητήματα ποινικής ευθύνης. Σύμφωνα με το άρθρο 13 του νόμου 2774/99 *όποιος κατά παράβαση του παρόντος νόμου χρησιμοποιεί, επεξεργάζεται, μεταδίδει, ανακοινώνει ή δημοσιοποιεί δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα συνδρομητών ή χρηστών, τα*

καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα ή επιτρέπει στα πρόσωπα αυτά να λάβουν γνώση των εν λόγω δεδομένων ή τα εκμεταλλεύεται με οποιονδήποτε τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου έως δέκα εκατομμυρίων δραχμών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλες διατάξεις.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας που δεν συμμορφώνεται με τις πράξεις της Αρχής που επιβάλλουν τις διοικητικές κυρώσεις των περιπτώσεων γ, δ και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του νόμου 2472/97, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου δραχμών έως πέντε εκατομμυρίων δραχμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4°

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

4.1 Το πεδίο εφαρμογής του ευρωπαϊκού κανονισμού 45/2001

Με την συνθήκη του Άμστερνταμ τροποποιήθηκε η Συνθήκη ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και εισήχθη η διάταξη του άρθρου 286 (πρώην άρθρο 213B), η οποία ορίζει ότι *οι κοινοτικές πράξεις για την προστασία του ατόμου για ότι αφορά την επεξεργασία και την ελεύθερη κυκλοφορία προσωπικών δεδομένων εφαρμόζονται στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας που έχουν ιδρυθεί από την παρούσα Συνθήκη ή βάση αυτής*. Επίσης ορίζεται ότι συνίσταται ένα ανεξάρτητο εποπτικό όργανο υπεύθυνο για την παρακολούθηση της εφαρμογής αυτών των κοινοτικών πράξεων στα όργανα και στους οργανισμούς της Κοινότητας και θεσπίζει όποιες άλλες κατάλληλες σχετικές διατάξεις.

Στις 18-12-2000 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εξέδωσε τον Κανονισμό 45/2001/ΕΚ. Με τον Κανονισμό επιδιώκεται να διασφαλιστεί η συνεκτική και ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων προστασίας δεδομένων στο σύνολο της Κοινότητας, όπως και η ελεύθερη κυκλοφορία προσωπικών δεδομένων μεταξύ κρατών μελών και των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας ή μεταξύ των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας. Όσον αφορά ειδικώς την προστασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων ο κοινοτικός νομοθέτης θέσπισε κοινές ρυθμίσεις με αυτές των παλαιότερων Κοινοτικών Οδηγιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 ο Κανονισμός 45/2001 εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από όλα τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας εφ' όσον η επεξεργασία αυτή πραγματοποιείται στα πλαίσια της άσκησης δραστηριοτήτων που εμπίπτουν συνολικά ή εν μέρει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

Επιπλέον εφαρμόζεται στην ολόκληρη ή εν μέρει αυτοματοποιημένη ή μη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο.

4.2 Κανόνες θεμιτής επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Για την προστασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων ο κοινοτικός νομοθέτης θέσπισε κοινές ρυθμίσεις με αυτές των παλαιότερων Κοινοτικών Οδηγιών. Κατ' αρχήν θεσπίζεται η απαγόρευση της επεξεργασίας των ειδικών κατηγοριών δεδομένων. Ενώ, στην συνέχεια αναφέρονται οι εξαιρέσεις οι οποίες καθιστούν νόμιμη την επεξεργασία αυτή. Όπως και στην Οδηγία 95/46/ΕΚ δεν προβλέπεται στη διάταξη που αφορά τα ευαίσθητα δεδομένα κάποια διαδικασία προηγούμενου ελέγχου, ανάλογη με αυτή του νόμου 2472/97. Ο Κανονισμός προβλέπει διαδικασία προκαταρκτικού ελέγχου εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Επόπτη προστασίας δεδομένων, αναφορικά με τις επεξεργασίες που ενδέχεται να παρουσιάσουν ιδιαίτερους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται όμως συλλήβδην τα ευαίσθητα δεδομένα.

4.2.1 Αρχές σχετικές με την νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Το άρθρο 4 του ευρωπαϊκού Κανονισμού 45/2001 καθορίζει την ποιότητα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ώστε να επιτρέπεται η επεξεργασία τους. Την τήρηση του παρόντος άρθρου και για την νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων διασφαλίζει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας.

Συγκεκριμένα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει:

- ü Να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία.
- ü Να συλλέγονται για καθορισμένους σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η περαιτέρω επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς. Επιτρέπεται η περαιτέρω επεξεργασία για ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς σκοπούς υπό την προϋπόθεση ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας προβλέπει κατάλληλες εγγυήσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι η επεξεργασία των δεδομένων δεν πραγματοποιείται για άλλους σκοπούς

και ότι τα δεδομένα δεν θα χρησιμοποιηθούν προς υποστήριξη μέτρων ή αποφάσεων προς ένα συγκεκριμένο πρόσωπο.

Û Να είναι συναφή προς το θέμα και τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία.

Û Να είναι ακριβή και εφόσον χρειάζεται, δεδομένα ανακριβή ή ελλιπή σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεγεί να διαγράφονται.

Û Να διατηρούνται υπό μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο την περίοδο επεξεργασίας τους. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που πρέπει να αποθηκευθούν πέρα από αυτή την περίοδο, αποκλειστικά και μόνο για ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς σκοπούς, να διατηρούνται μόνο υπό μορφή η οποία τα καθιστά ανώνυμα. Εάν αυτό είναι αδύνατο να αποθηκεύονται μόνο εφόσον η ταυτότητα του υποκειμένου τους τελεί υπό κρυπτογραφική μορφή.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού 45/2001 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πραγματοποιείται μόνο εφόσον συντρέχουν οι εξής λόγοι:

- Ø Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος ή για την εκπλήρωση καθήκοντος που ανάγεται στη νόμιμη άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στο όργανο ή στον οργανισμό της Κοινότητας ή σε τρίτον στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα.
- Ø Όταν είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση νόμιμης υποχρέωσης την οποία έχει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας.
- Ø Όταν είναι απαραίτητη για την εκτέλεση συμβάσεως στην οποία συμμετέχει το υποκείμενο των δεδομένων ή για την εφαρμογή προσυμβατικών μέτρων που λαμβάνονται κατόπιν αιτήσεώς του.
- Ø Όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει την συγκατάθεσή του.
- Ø Όταν είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για άλλους σκοπούς εκτός από εκείνους για τους οποίους έχουν συλλεγεί, γίνεται μόνο εφόσον η

μεταβολή του σκοπού επιτρέπεται ρητώς από τον εσωτερικό κανονισμό του οργάνου ή του οργανισμού της Κοινότητας.

Επιπλέον διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται με αποκλειστικό σκοπό την κατοχύρωση της ασφάλειας ή του ελέγχου των συστημάτων ή των εργασιών επεξεργασίας, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται για κανέναν άλλο σκοπό με εξαίρεση την πρόληψη, τη διερεύνηση, τη διακρίβωση και τη δίωξη σοβαρών αξιόποινων πράξεων.

4.2.2 Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Τα άρθρα 7,8 και 9 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναφέρονται στη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Το άρθρο 7 αναφέρεται στη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο εσωτερικό ή μεταξύ οργάνων ή οργανισμών της Κοινότητας συγκεκριμένα:

- ∅ Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο εσωτερικό ή μεταξύ οργάνων ή οργανισμών της Κοινότητας επιτρέπεται, μόνο εφόσον τα δεδομένα είναι αναγκαία για τη νόμιμη εκτέλεση καθήκοντος που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του αποδέκτη.
- ∅ Όταν τα δεδομένα διαβιβάζονται κατόπιν αιτήσεως του αποδέκτη, υπεύθυνοι για το σύννομο χαρακτήρα της διαβίβασης είναι τόσο ο υπεύθυνος της επεξεργασίας όσο και ο αποδέκτης. Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας υποχρεούται να ελέγχει την αρμοδιότητα του αποδέκτη και να αξιολογεί προσωρινά την αναγκαιότητα διαβίβασης των δεδομένων.

Εάν ανακύπτουν αμφιβολίες ως προς την αναγκαιότητα της διαβίβασης, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ζητά περαιτέρω διευκρινίσεις από τον αποδέκτη. Ο αποδέκτης μεριμνά ώστε η αναγκαιότητα της διαβίβασης των δεδομένων να μπορεί να επαληθεύεται μεταγενέστερα. Ο αποδέκτης επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μόνο για τους σκοπούς οι οποίοι αιτιολογούν τη διαβίβασή τους.

Οι διατάξεις του άρθρου 8 του Κανονισμού 45/2001 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθορίζουν τους όρους για την νόμιμη διαβίβαση δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα προς αποδέκτες που δεν είναι όργανα ή οργανισμοί της Κοινότητας, και οι οποίοι εμπίπτουν στην εθνική νομοθεσία που θεσπίζεται κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/EK.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται σε αποδέκτες οι οποίοι εμπίπτουν στην εθνική νομοθεσία μόνο εφόσον :

ü Ο αποδέκτης αποδεικνύει την αναγκαιότητα των δεδομένων για την εκπλήρωση καθήκοντος προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος ή την εκπλήρωση καθήκοντος που ανάγεται στην άσκηση δημόσιας εξουσίας.

ü Εάν ο αποδέκτης μπορεί να αποδείξει την αναγκαιότητα της διαβίβασης των δεδομένων, και δεν υφίστανται λόγοι να υποθεθεί ότι η διαβίβαση μπορεί να θίξει τα νόμιμα συμφέροντα του υποκειμένου των δεδομένων.

Το άρθρο 9 του Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναφέρεται στη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς αποδέκτες που δεν είναι όργανα ή οργανισμοί της Κοινότητας και οι οποίοι δεν υπόκεινται στην Οδηγία 95/46/EK.

1) Η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς αποδέκτες άλλους, εκτός από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας οι οποίοι δεν υπόκεινται στην εθνική νομοθεσία που θεσπίζεται με την εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/EK, επιτρέπεται μόνο εφόσον διασφαλίζεται επαρκής βαθμός προστασίας στη χώρα του αποδέκτη ή στο πλαίσιο του αποδέκτη διεθνούς οργανισμού και εφόσον η διαβίβαση αποβλέπει αποκλειστικά στο να διευκολύνει την εκτέλεση καθήκοντος που εμπίπτει στην αρμοδιότητα του υπεύθυνου της επεξεργασίας.

2) Η επάρκεια του βαθμού προστασίας που παρέχει η εκάστοτε τρίτη χώρα ή ο συγκεκριμένος διεθνής οργανισμός αξιολογείται με γνώμονα το σύνολο των περιστάσεων που περιβάλλουν την εργασία ή το σύνολο εργασιών της διαβίβασης δεδομένων. Ιδιαίτερως λαμβάνεται υπόψη το είδος των δεδομένων, ο σκοπός και η διάρκεια της προτεινόμενης επεξεργασίας ή των προτεινόμενων επεξεργασιών, τρίτη χώρα ή ο αποδέκτης διεθνής οργανισμός, η νομοθεσία, τόσο γενική όσο και ειδική η οποία ισχύει στη συγκεκριμένη τρίτη χώρα ή εφαρμόζεται έναντι του συγκεκριμένου διεθνούς οργανισμού καθώς και οι κανόνες δεοντολογίας και τα μέτρα ασφαλείας που

εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη τρίτη χώρα ή στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διεθνούς οργανισμού.

3) Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας ενημερώνουν την Επιτροπή και τον Ευρωπαϊκό Επόπτη προστασίας δεδομένων σε περίπτωση που κρίνουν ότι η τρίτη χώρα ή ο συγκεκριμένος διεθνής οργανισμός δεν διασφαλίζουν επαρκή βαθμό προστασίας σύμφωνα με τη παράγραφο 2.

4) Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 3.

5) Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας λαμβάνουν τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να συμμορφωθούν με τις αποφάσεις που λαμβάνει η Επιτροπή όταν διαπιστώνει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 25, παράγραφοι 4 και 6 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, εάν τρίτη χώρα ή διεθνής οργανισμός διασφαλίζει ή όχι επαρκή βαθμό προστασίας.

6) Κατά παρέκκλιση από τις δύο πρώτες παραγράφους, το όργανο ή ο οργανισμός της Κοινότητας δύναται να διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για τους εξής λόγους:

ü Το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει την αναμφισβήτητη συγκατάθεσή του για την προτεινόμενη διαβίβαση.

ü Η διαβίβαση είναι αναγκαία για την εκτέλεση συμβάσεως μεταξύ του υποκειμένου των δεδομένων και του υπευθύνου της επεξεργασίας ή για την εφαρμογή προσυμβατικών μέτρων που λαμβάνονται κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου των δεδομένων.

ü Η διαβίβαση είναι αναγκαία για τη σύναψη ή την εκτέλεση συμβάσεως προς το συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων, μεταξύ του υπευθύνου της επεξεργασίας και τρίτου.

ü Η διαβίβαση είναι αναγκαία ή επιβάλλεται εκ του νόμου για σημαντικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος ή για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.

ü Η διαβίβαση είναι αναγκαία για τη διασφάλιση ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.

ü Η διαβίβαση πραγματοποιείται από αρχείο το οποίο, κατά το κοινοτικό δίκαιο, χρησιμεύει για την ενημέρωση του κοινού και το οποίο μπορεί να συμβουλευθεί το κοινό εν γένει ή κάθε πρόσωπο που αποδεικνύει ότι έχει έννομο συμφέρον. Εφόσον πληρούνται στη συγκεκριμένη περίπτωση οι

προϋποθέσεις του κοινοτικού δικαίου που διέπουν την αναζήτηση πληροφοριών.

7) Με την επιφύλαξη της παραγράφου 6, ο Ευρωπαϊός Επόπτης προστασίας δεδομένων μπορεί να επιτρέψει διαβίβαση ή σύνολο διαβιβάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς μια τρίτη χώρα ή ένα διεθνή οργανισμό που δεν παρέχει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας κατά την έννοια των παραγράφων 1 και 2, όταν ο υπεύθυνος της επεξεργασίας παρέχει επαρκείς εγγυήσεις όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των προσώπων, καθώς και όσον αφορά την άσκηση των αντιστοίχων δικαιωμάτων οι εγγυήσεις αυτές μπορούν ιδίως να απορρέουν από κατάλληλες συμβατικές ρήτρες.

8) Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας γνωστοποιούν στον Ευρωπαϊό Επόπτη προστασίας δεδομένων κατηγορίες περιπτώσεων στις οποίες εφάρμοσαν τις παραγράφους 6 και 7.

4.2.3 Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων

Με το άρθρο 10 του ευρωπαϊκού Κανονισμού 45/2001 απαγορεύεται η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αναφέρονται στην εθνική ή φυλετική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις και τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και δεδομένα που αφορούν την υγεία και την σεξουαλική ζωή του υποκειμένου των δεδομένων. Οι κατηγορίες αυτών των δεδομένων απαγορεύεται να επεξεργάζονται εκτός και αν συντρέχουν συγκεκριμένοι λόγοι και κατάλληλες εγγυήσεις ώστε να επιτρέπεται η άρση της απαγόρευσης.

Συγκεκριμένα:

1) Απαγορεύεται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που δηλώνουν τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις και τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις καθώς και η επεξεργασία δεδομένων που αναφέρονται στην υγεία και τη σεξουαλική ζωή.

2) Η απαγόρευση δεν εφαρμόζεται και η επεξεργασία είναι απαραίτητη στις παρακάτω πέντε περιπτώσεις:

Û Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει ρητά τη συγκατάθεσή του για την επεξεργασία τους, εκτός εάν ο εσωτερικός κανονισμός του οικείου οργάνου ή οργανισμού της Κοινότητας ορίζει ότι η απαγόρευση δεν μπορεί να αρθεί με την παροχή της συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων.

Û Η επεξεργασία είναι απαραίτητη προκειμένου να γίνουν σεβαστές οι υποχρεώσεις και τα ειδικά δικαιώματα του υπευθύνου της επεξεργασίας σε θέματα εργατικού δικαίου, εφόσον αυτό επιτρέπεται από τις συνθήκες για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή άλλες νομοθετικές πράξεις θεσπιζόμενες βάσει των συνθηκών αυτών ή εάν αυτό παρίσταται αναγκαίο εφόσον η επεξεργασία έχει γίνει δεκτή από τον ευρωπαϊκό επόπτη προστασίας δεδομένων μέσω επαρκών εγγυήσεων.

Û Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου προσώπου, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δηλώσει τη συγκατάθεσή του.

Û Η επεξεργασία αφορά δεδομένα τα οποία προδήλως έχει δημοσιοποιήσει το υποκείμενο των δεδομένων ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, την άσκηση ή την υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.

Û Η επεξεργασία εκτελείται, στο πλαίσιο των νόμιμων δραστηριοτήτων του και με επαρκείς εγγυήσεις, από φορέα ο οποίος δεν έχει κερδοσκοπικό σκοπό, συνιστά μονάδα ενσωματωμένη σε όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας, δεν υπόκειται στην εθνική νομοθεσία περί προστασίας των δεδομένων η οποία εφαρμόζεται δυνάμει του άρθρου 4 της Οδηγίας 95/46/EK και επιδιώκει πολιτικούς, φιλοσοφικούς, θρησκευτικούς ή συνδικαλιστικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι η εν λόγω επεξεργασία αφορά μόνον τα μέλη του ή τα πρόσωπα με τα οποία ο φορέας διατηρεί, ως εκ του σκοπού του, τακτικές επαφές και τα δεδομένα κοινολογούνται σε τρίτους μόνο με τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων.

3) Η απαγόρευση δεν εφαρμόζεται εφόσον η επεξεργασία των δεδομένων είναι αναγκαία για λόγους προληπτικής ιατρικής, ιατρικής διάγνωσης, για την

παροχή ιατροφαρμακευτικής νοσηλείας ή θεραπείας ή για τη διαχείριση υπηρεσιών υγείας, η δε επεξεργασία των δεδομένων αυτών εκτελείται από πρόσωπο που ασχολείται κατ' επάγγελμα με τη θεραπεία της υγείας, υποκείμενο στην υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου ή από άλλο πρόσωπο το οποίο ομοίως υπέχει αντίστοιχη υποχρέωση τήρησης απορρήτου.

4) Εφόσον παρέχονται οι δέουσες εγγυήσεις, και για λόγους σοβαρού δημόσιου συμφέροντος, μπορούν να θεσπίζονται και άλλες παρεκκλίσεις, εκτός από τις προβλεπόμενες στην παράγραφο 2, από τις συνθήκες για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή άλλες νομοθετικές πράξεις θεσπιζόμενες βάσει των συνθηκών αυτών ή εφόσον αυτό παρίσταται αναγκαίο με απόφαση του ευρωπαϊκού επόπτη προστασίας δεδομένων.

5) Η επεξεργασία δεδομένων σχετικών με αδικήματα, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας μπορεί να πραγματοποιείται μόνο εάν επιτρέπεται από τις συνθήκες για την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή άλλες νομοθετικές πράξεις θεσπιζόμενες βάσει των συνθηκών αυτών ή εφόσον αυτό παρίσταται αναγκαίο, από τον ευρωπαϊκό επόπτη προστασίας των δεδομένων υπό την επιφύλαξη ειδικών και κατάλληλων εγγυήσεων.

6) Ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων καθορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπεται η επεξεργασία, από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας προσωπικού κωδικού αριθμού ή κάθε άλλου αναγνωριστικού στοιχείου το οποίο τυγχάνει γενικής εφαρμογής.

4.2.4 **Εξαιρέσεις και περιορισμοί**

Το άρθρο 20 του ευρωπαϊκού Κανονισμού καθορίζει τις εξαιρέσεις και τους περιορισμούς στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα ή τους οργανισμούς της Κοινότητας .

Συγκεκριμένα :

1) Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας δύνανται να θέτουν περιορισμούς στην εφαρμογή του άρθρου 4 παράγραφος 1, του άρθρου 11, του άρθρου 12 παράγραφος 1, των άρθρων 13 έως 17 και του άρθρου 37 παράγραφος 1, εφόσον ο εκάστοτε περιορισμός αποτελεί αναγκαίο μέτρο για:

ü Τη διασφάλιση της πρόληψης, διερεύνησης, διακρίβωσης και δίωξης αξιόποινων πράξεων.

ü Τη διασφάλιση σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος ενός κράτους μέλους ή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μεταξύ άλλων στο νομισματικό, δημοσιονομικό και φορολογικό τομέα.

ü Την εξασφάλιση της προστασίας του υποκειμένου των δεδομένων ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων προσώπων.

ü Τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας και της άμυνας των κρατών μελών.

ü Την εξασφάλιση ελέγχου, επιθεώρησης ή κανονιστικής λειτουργίας που συνδέεται έστω και περιστασιακά με την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

2) Τα άρθρα 13 έως 16 δεν εφαρμόζονται όταν η επεξεργασία των δεδομένων γίνεται με αποκλειστικό σκοπό την επιστημονική έρευνα ή τα δεδομένα αποθηκεύονται υπό μορφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την απλή κατάρτιση στατιστικών, υπό την επιφύλαξη ότι είναι σαφές πως δεν υπάρχει κίνδυνος για παραβίαση της ιδιωτικής ζωής του υποκειμένου των δεδομένων και ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας παρέχει κατάλληλες νομικές εγγυήσεις οι οποίες αποκλείουν ιδίως τη δυνατότητα χρησιμοποίησης των δεδομένων για τη λήψη μέτρων ή αποφάσεων που αφορούν συγκεκριμένο πρόσωπο.

4.3 **Εμπιστευτικότητα και ασφάλεια της επεξεργασίας**

Οι διατάξεις των άρθρων 21, 22 και 23 του ευρωπαϊκού Κανονισμού αναφέρονται στους όρους που πρέπει να ισχύουν ώστε να υπάρχει εμπιστευτικότητα και ασφάλεια στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων από τα όργανα ή τους οργανισμούς της Κοινότητας ή τον υπεύθυνο της επεξεργασίας που ενεργεί κατ' εντολή της Κοινότητας.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 το πρόσωπο που απασχολείται από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας, καθώς και τα όργανα ή οργανισμοί της Κοινότητας που ενεργούν αυτά καθ' αυτά ως εκτελούντα την επεξεργασία και έχουν πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, μπορούν να τα επεξεργάζονται μόνον κατ' εντολή του υπεύθυνου της επεξεργασίας, εκτός εάν αυτό απαιτείται από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο.

Το άρθρο 22 του ευρωπαϊκού Κανονισμού καθορίζει τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται ώστε να γίνεται με ασφάλεια η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,.

Συγκεκριμένα:

1) Λαμβάνοντας υπόψη την πρόοδο της επιστήμης και το σχετικό κόστος εφαρμογής, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας εφαρμόζει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την κατοχύρωση κατάλληλου βαθμού ασφάλειας ενόψει των κινδύνων της επεξεργασίας και της φύσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πρέπει να προστατευθούν. Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται ιδίως για να αποτρέπεται οποιαδήποτε μη επιτρεπόμενη διαβίβαση ή πρόσβαση, τυχαία ή παράνομη καταστροφή ή τυχαία απώλεια ή αλλοίωση, καθώς και οποιαδήποτε άλλη μορφή παράνομης επεξεργασίας.

2) Όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, λαμβάνονται μέτρα, εφόσον απαιτούνται, ανάλογα με τον κίνδυνο, ιδίως με σκοπό:

ü Να μην αποκτά μη εξουσιοδοτημένο προς τούτο πρόσωπο πρόσβαση σε συστήματα πληροφορικής που χρησιμοποιούνται για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

ü Να αποτρέπεται κάθε ανάγνωση, αντιγραφή, αλλοίωση ή απομάκρυνση αποθεμάτων αποθήκευσης χωρίς εξουσιοδότηση.

ÿ Να αποτρέπεται κάθε εισαγωγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στη μνήμη χωρίς εξουσιοδότηση, καθώς και κάθε γνωστοποίηση, αλλοίωση ή διαγραφή αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς εξουσιοδότηση.

ÿ Να αποτρέπεται η χρήση συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων από μη εξουσιοδοτημένα προς τούτο πρόσωπα μέσω εγκαταστάσεων διαβίβασης δεδομένων.

ÿ Να εξασφαλίζεται ότι οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες συστήματος επεξεργασίας δεδομένων δεν διαθέτουν πρόσβαση σε άλλα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πλην εκείνων που καλύπτονται από το δικαίωμα πρόσβασης που τους παρέχεται.

ÿ Να καταγράφονται ίχνη των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν ανακοινωθεί, της χρονικής στιγμής της ανακοίνωσής τους και του αποδέκτη τους.

ÿ Να διασφαλίζεται ότι θα μπορεί να εξακριβώνεται εκ των υστέρων ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν υποστεί επεξεργασία, ποια χρονική στιγμή και από ποια πρόσωπα.

ÿ Να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για λογαριασμό τρίτων υφίστανται μόνο την επεξεργασία η οποία προβλέπεται από το αναθέτον όργανο ή οργανισμό.

ÿ Να εξασφαλίζεται ότι, κατά την ανακοίνωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και κατά τη διαβίβαση των υποθεμάτων της αποθήκευσης, δεν είναι δυνατή η ανάγνωση, αντιγραφή ή διαγραφή των δεδομένων, χωρίς εξουσιοδότηση.

ÿ Η εσωτερική οργανωτική δομή ενός οργάνου ή οργανισμού να σχεδιάζεται κατά τρόπο ώστε να πληρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων.

Το άρθρο 23 του ευρωπαϊκού Κανονισμού καθορίζει τους όρους επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπευθύνου της επεξεργασίας

1) Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας οφείλει, σε περίπτωση που η επεξεργασία πραγματοποιείται για λογαριασμό του, να επιλέγει ως εκτελούντα την επεξεργασία ένα πρόσωπο το οποίο να παρέχει επαρκείς εγγυήσεις όσον

αφορά τα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφάλειας που προβλέπονται από το άρθρο 22 και να μεριμνά για την τήρηση των μέτρων αυτών.

2) Η εκτέλεση επεξεργασιών μέσω ανάθεσης της εκτέλεσης της επεξεργασίας πρέπει να διέπεται από σύμβαση ή νομική πράξη η οποία να συνδέει τον εκτελούντα την επεξεργασία με τον υπεύθυνο της επεξεργασίας και να προβλέπει ιδίως:

Û ότι ο εκτελών την επεξεργασία ενεργεί μόνον κατ' εντολή του υπευθύνου της επεξεργασίας

Û ότι οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 21 και 22 βαρύνουν και τον εκτελούντα την επεξεργασία, εκτός εάν, δυνάμει του άρθρου 16 ή του άρθρου 17 παράγραφος 3, δεύτερη περίπτωση της Οδηγίας 95/46/EΚ, ο εκτελών την επεξεργασία υπόκειται ήδη σε υποχρεώσεις περί εμπιστευτικότητας και ασφαλείας που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία ενός κράτους μέλους.

3) Για τους σκοπούς της διατήρησης των αποδείξεων, τα τμήματα της σύμβασης ή της νομικής πράξης που αφορούν την προστασία των δεδομένων και τις προϋποθέσεις σχετικά με τα μέτρα που προβλέπονται στο άρθρο 22, καταρτίζονται εγγράφως ή υπό άλλη ισοδύναμη μορφή.

4.4 Διατάξεις που αφορούν το υποκείμενο των δεδομένων σύμφωνα με την ευρωπαϊκή οδηγία

4.4.1 Ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων

Η ευρωπαϊκή Οδηγία 45/2001 και ιδιαίτερα με τα άρθρα 11 και 12 επιχειρεί να προστατεύσει το δικαίωμα της ενημέρωσης στο υποκείμενο των δεδομένων. Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας οφείλει να ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων για τα δεδομένα που συλλέγει και το αφορούν άμεσα. Υπάρχουν δύο περιπτώσεις, η πρώτη όταν τα δεδομένα συλλέγονται με την παρουσία του υποκειμένου των δεδομένων και η δεύτερη όταν είναι απών.

4.4.1.1 Ενημέρωση σε περίπτωση που τα δεδομένα συλλέγονται παρά τω υποκειμένω των δεδομένων

Οι διατάξεις του άρθρου 11 του ευρωπαϊκού Κανονισμού καθορίζουν την ενημέρωση που πρέπει να κάνει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας στο υποκείμενο των δεδομένων. Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τουλάχιστον τις εξής πληροφορίες:

- Ø Την ταυτότητα του υπευθύνου της επεξεργασίας.
- Ø Τους σκοπούς της επεξεργασίας για τους οποίους προορίζονται τα δεδομένα.
- Ø Τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων.
- Ø Ένδειξη εάν η απάντηση των ερωτήσεων είναι υποχρεωτική ή προαιρετική καθώς και τις ενδεχόμενες συνέπειες παράλειψης απάντησης.
- Ø Την ύπαρξη δικαιώματος πρόσβασης στα δεδομένα που το αφορούν και δικαιώματος διόρθωσης των δεδομένων αυτών.
- Ø Οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία, όπως:
 - ÿ τη νομική βάση της επεξεργασίας για την οποία προορίζονται τα δεδομένα
 - ÿ τις προθεσμίες διατήρησης των δεδομένων

Û το δικαίωμα προσφυγής, ανά πάσα στιγμή, στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων, στο μέτρο που, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών συνθηκών υπό τις οποίες συλλέγονται τα δεδομένα, αυτές οι συμπληρωματικές πληροφορίες είναι αναγκαίες, για τη διασφάλιση της θεμιτής επεξεργασίας των δεδομένων έναντι του υποκειμένου των δεδομένων.

4.4.1.2 Ενημέρωση σε περίπτωση που τα δεδομένα δεν έχουν συλλεγεί παρά τω υποκειμένω των δεδομένων

Οι διατάξεις του άρθρου 12 του Κανονισμού 45/2001 ορίζουν ότι ο υπεύθυνος της επεξεργασίας υποχρεούται να κάνει ενημέρωση στο υποκείμενο των δεδομένων.

Συγκεκριμένα :

1) Όταν τα δεδομένα δεν έχουν συλλεγεί παρά τω υποκειμένω των δεδομένων, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας οφείλει, κατά την καταχώρηση των δεδομένων ή σε περίπτωση που προβλέπεται η ανακοίνωση των δεδομένων σε τρίτον και το αργότερο κατά την πρώτη ανακοίνωσή τους, να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τουλάχιστον τις κατωτέρω απαριθμούμενες πληροφορίες, εκτός εάν το υποκείμενο έχει ήδη ενημερωθεί:

- Ø Την ταυτότητα του υπευθύνου της επεξεργασίας.
- Ø Τους σκοπούς της επεξεργασίας.
- Ø Τις κατηγορίες των σχετικών δεδομένων.
- Ø Τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων.
- Ø Την ύπαρξη δικαιώματος πρόσβασης στα δεδομένα που το αφορούν και δικαιώματος διόρθωσης αυτών των δεδομένων.

Ø Οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία, όπως:

Û τη νομική βάση της επεξεργασίας για την οποία προορίζονται τα δεδομένα

Û τις προθεσμίες διατήρησης των δεδομένων

Û το δικαίωμα προσφυγής, ανά πάσα στιγμή, στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων

Ὡς την προέλευση των δεδομένων, εκτός εάν ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεν δύναται να αποκαλύψει το στοιχείο αυτό για λόγους επαγγελματικού απορρήτου, στο μέτρο που, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών συνθηκών υπό τις οποίες συλλέγονται τα δεδομένα, αυτές οι συμπληρωματικές πληροφορίες είναι αναγκαίες, για τη διασφάλιση της θεμιτής επεξεργασίας των δεδομένων έναντι του υποκειμένου των δεδομένων.

2) Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση της επεξεργασίας για σκοπούς στατιστικούς ή ιστορικής ή επιστημονικής έρευνας ή η ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων αποδεικνύεται αδύνατη ή προϋποθέτει δυσανάλογες προσπάθειες ή εάν η καταχώρηση ή η ανακοίνωση των δεδομένων προβλέπεται ρητώς από την κοινοτική νομοθεσία. Στις περιπτώσεις αυτές, το όργανο ή ο οργανισμός της Κοινότητας προβλέπει τις κατάλληλες εγγυήσεις αφού ζητήσει τη γνώμη του ευρωπαϊκού επόπτη προστασίας δεδομένων.

4.4.2 Τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων

Το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό Κανονισμό με αριθμό 45/2001 αναγνωρίζει και προστατεύει τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων από την τυχόν αυθαιρεσία του υπευθύνου επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Ο σεβασμός προς το υποκείμενο των δεδομένων καθορίζει την ανάγκη θέσπισης άρθρων που αναγνωρίζουν **α)** το δικαίωμα πρόσβασης στην επεξεργασία δεδομένων, **β)** το δικαίωμα διόρθωσης δεδομένων εάν είναι ανακριβή ή ελλιπή, **γ)** το δικαίωμα του κλειδώματος των δεδομένων, **δ)** το δικαίωμα διαγραφής δεδομένων εάν η επεξεργασία τους είναι παράνομη, **ε)** το δικαίωμα της κοινοποίησης σε τρίτους, **στ)** το δικαίωμα αντίταξης του υποκειμένου των δεδομένων και **ζ)** το δικαίωμα άρνησης στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του ευρωπαϊκού Κανονισμού το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα πρόσβασης δηλαδή να μπορεί να λαμβάνει ανεμπόδιστα και ατελώς από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας :

- ∅ Επιβεβαίωση για το εάν διενεργείται ή όχι επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν.
- ∅ Πληροφορίες τουλάχιστον σχετικά με τους σκοπούς της επεξεργασίας, τις κατηγορίες δεδομένων που αφορά και τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα.
- ∅ Ανακοίνωση, με εύληπτο τρόπο, των υπό επεξεργασία δεδομένων καθώς και κάθε διαθέσιμης πληροφορίας σχετικά με την προέλευσή τους.
- ∅ Ενημέρωση σχετικά με τη λογική στην οποία στηρίζεται η αυτοματοποιημένη επεξεργασία των δεδομένων που το αφορούν.

Το άρθρο 14 του ευρωπαϊκού Κανονισμού αναγνωρίζει ότι το δικαίωμα στο υποκείμενο των δεδομένων να λαμβάνει από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας τη διόρθωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που είναι ανακριβή ή ελλιπή.

Το άρθρο 15 του ευρωπαϊκού Κανονισμού ορίζει τις περιπτώσεις κλειδώματος των δεδομένων, δηλαδή της αποθήκευσης των δεδομένων με τέτοιο τρόπο ώστε να μην επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν, συγκεκριμένα:

- ∅ Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας το κλειδωμα των δεδομένων όταν:

Û Η ακρίβειά τους αμφισβητείται από το υποκείμενο των δεδομένων, κατά τη διάρκεια προθεσμίας που επιτρέπει στον υπεύθυνο της επεξεργασίας να εξακριβώσει το ακριβές των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της πληρότητας αυτών.

Û Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεν τα χρειάζεται πλέον για την εκτέλεση των καθηκόντων του, αλλά τα δεδομένα πρέπει να διατηρηθούν για αποδεικτικούς σκοπούς.

Û Η επεξεργασία των δεδομένων είναι παράνομη, και το υποκείμενο των δεδομένων αντιτάσσεται στη διαγραφή τους και ζητά αντί της διαγραφής κλείδωμα τους.

Ø Στην περίπτωση των αυτοματοποιημένων αρχείων, το κλείδωμα πραγματοποιείται κατ' αρχήν με τεχνικές μεθόδους. Το γεγονός ότι τα συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν κλειδωθεί αναγράφεται στο σύστημα κατά τρόπον ώστε να καθίσταται σαφές ότι τα δεδομένα αυτά δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν.

Ø Η επεξεργασία κλειδωμένων κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με εξαίρεση την αποθήκευσή τους επιτρέπεται μόνον για αποδεικτικούς σκοπούς ή με τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων ή για την προστασία δικαιωμάτων τρίτων.

Ø Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ενημερώνει το υποκείμενο των δεδομένων το οποίο ζήτησε και εξασφάλισε το κλείδωμα των δεδομένων που το αφορούν πριν από την άρση του κλειδώματος.

Το άρθρο 16 ορίζει ότι το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων εάν η επεξεργασία τους είναι παράνομη.

Σύμφωνα με το άρθρο 17 το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας, την κοινοποίηση στους τρίτους, στους οποίους έχουν γνωστοποιηθεί τα δεδομένα, κάθε διόρθωσης, διαγραφής, ή κλειδώματος τους.

Το άρθρο 18 του ευρωπαϊκού Κανονισμού νομοθετεί το δικαίωμα στο υποκείμενο των δεδομένων να έχει το δικαίωμα της άρνησης στην επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν.

Συγκεκριμένα:

- Ø Να αντιτάσσεται ανά πάσα στιγμή, για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική του κατάσταση, στην επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 5, στοιχεία β), γ) και δ). Σε περίπτωση αιτιολογημένης αντίταξης, η εν λόγω επεξεργασία δεν επιτρέπεται πλέον να αφορά τα εν λόγω δεδομένα
- Ø Να ενημερώνεται πριν διαβιβαστούν για πρώτη φορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτους ή γίνει χρήση για λογαριασμό τρίτων, για σκοπούς προώθησης προϊόντων και να του παρέχεται ρητά το δικαίωμα να αντιτάσσεται ατελώς στην ανακοίνωση ή τη χρησιμοποίηση αυτή.

Το άρθρο 19 αναγνωρίζει το δικαίωμα στο υποκείμενο των δεδομένων να αρνηθεί την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων με σκοπό την αξιολόγηση πτυχών της προσωπικότητάς του συγκεκριμένα:

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να μη συμμορφώνεται με απόφαση η οποία παράγει έναντι αυτού νομικά αποτελέσματα ή το θίγει σε σημαντικό βαθμό, και η οποία βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων με σκοπό την αξιολόγηση ορισμένων πτυχών της προσωπικότητάς του, όπως είναι η απόδοσή του στην εργασία, η αξιοπιστία ή η διαγωγή του, εκτός αν η απόφαση αυτή επιτρέπεται ρητά από το εθνικό ή κοινοτικό δίκαιο ή από τον ευρωπαϊκό επόπτη προστασίας δεδομένων, αν αυτό αποδεικνύεται αναγκαίο. Και στις δύο περιπτώσεις, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα που να εξασφαλίζουν τη διαφύλαξη των νόμιμων συμφερόντων του υποκείμενου των δεδομένων, όπως τα μέτρα που του επιτρέπουν να διατυπώνει την άποψή του.

4.5 Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων

4.5.1 Διορισμός και καθήκοντα του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων

Το άρθρο 24 του ευρωπαϊκού Κανονισμού με βάση την ανάγκη για τον έλεγχο της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων καθορίζει ότι κάθε όργανο και κάθε οργανισμός της Κοινότητας διορίζει ένα τουλάχιστον πρόσωπο, ως υπεύθυνο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επίσης το άρθρο 24 καθορίζει και τα καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων. Τα καθήκοντα του είναι τα εξής:

Û Φροντίζει ώστε οι υπεύθυνοι της επεξεργασίας και τα υποκείμενα των δεδομένων να ενημερώνονται όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, δυνάμει του παρόντος κανονισμού.

Û Ανταποκρίνεται στα αιτήματα του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων και στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του συνεργάζεται με τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων, είτε κατόπιν αιτήματος του τελευταίου, είτε με δική του πρωτοβουλία.

Û Διασφαλίζει, κατά τρόπο ανεξάρτητο, την εσωτερική εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κανονισμού.

Û Τηρεί μητρώο με τις επεξεργασίες που διενεργεί ο υπεύθυνος της επεξεργασίας, περιλαμβανομένων των πληροφοριακών στοιχείων που μνημονεύονται στο άρθρο 25 παράγραφος 2.

Û Κοινοποιεί στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων τις εργασίες επεξεργασίας οι οποίες ενδέχεται να παρουσιάζουν ιδιαίτερους κινδύνους κατά την έννοια του άρθρου 27. Με τον τρόπο αυτό, ο εν λόγω υπεύθυνος φροντίζει ώστε η επεξεργασία να μην μπορεί να θίξει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων.

Η επιλογή του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων γίνεται με κριτήριο τα προσωπικά και επαγγελματικά του προσόντα και, ιδίως, τις ειδικές του γνώσεις στον τομέα της προστασίας δεδομένων. Επίσης δεν πρέπει να έχει ως συνέπεια την σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ της ιδιότητάς του ως υπευθύνου και άλλων επισήμων καθηκόντων που μπορεί ενδεχομένως να

ασκεί, ειδικότερα στα πλαίσια της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος κανονισμού.

Η διάρκεια της θητείας του υπευθύνου προστασίας δεδομένων είναι από 2 έως 5 έτη. Η θητεία του μπορεί να ανανεώνεται, χωρίς όμως η συνολική διάρκεια της θητείας να μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα έτη. Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων είναι δυνατό να απαλλάσσεται από τα καθήκοντά του από το όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας που τον διόρισε μόνο με τη συγκατάθεση του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων, εφόσον έχει παύσει να πληροί τα προσόντα που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του.

Το όργανο ή ο οργανισμός της Κοινότητας που διορίζει τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, πρέπει να του παρέχει το αναγκαίο προσωπικό και πόρους για την εκτέλεση της αποστολής του.

Τέλος ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεν είναι δυνατό να λαμβάνει εντολές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

4.5.2 Κοινοποίηση στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 25 του ευρωπαϊκού Κανονισμού υποχρεούται να ενημερώνει πάντα τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων σχετικά με την διενέργεια οποιασδήποτε επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επίσης πρέπει να ενημερώνει τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων σχετικά με τον σκοπό της επεξεργασίας, την νομική βάση της επεξεργασίας και ποιος θα είναι ο αποδέκτης. Ειδικότερα το άρθρο 25 αναφέρει ότι:

- 1) Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ενημερώνει σχετικά τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, πριν από τη διενέργεια οποιασδήποτε επεξεργασίας ή σειράς επεξεργασιών, οι οποίες επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό ή συναφείς σκοπούς.
- 2) Τα παρεχόμενα πληροφοριακά στοιχεία περιλαμβάνουν :
 - ü Το όνομα και τη διεύθυνση του υπευθύνου της επεξεργασίας καθώς και μνεία των υπηρεσιών ενός οργάνου ή οργανισμού που είναι

επιφορτισμένο με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για έναν συγκεκριμένο σκοπό.

Û Τον σκοπό ή τους σκοπούς της επεξεργασίας.

Û Περιγραφή της κατηγορίας ή των κατηγοριών των υποκειμένων των δεδομένων και των δεδομένων ή κατηγοριών δεδομένων στα οποία αναφέρονται.

Û Τη νομική βάση της επεξεργασίας για την οποία προορίζονται τα δεδομένα.

Û Τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους ενδέχεται να ανακοινωθούν τα δεδομένα.

Û Μια γενική ένδειξη των καταληκτικών ημερομηνιών για το κλείδωμα και τη διαγραφή των διαφόρων κατηγοριών δεδομένων.

Û Τις προτεινόμενες διαβιβάσεις δεδομένων προς τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς.

Û Γενική περιγραφή που να επιτρέπει την προκαταρκτική αξιολόγηση σχετικά με την καταλληλότητα των μέτρων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 22 με σκοπό την κατοχύρωση της ασφάλειας της επεξεργασίας.

3) Οποιαδήποτε μεταβολή η οποία επηρεάζει τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 πληροφοριακά στοιχεία, γνωστοποιείται ταχέως στον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων τηρεί μητρώο των επεξεργασιών που του κοινοποιούνται. Τα μητρώα περιέχουν τουλάχιστον τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 25 παράγραφος 2 στα σημεία α) έως ζ). Οποιοσδήποτε μπορεί να συμβουλευτεί τα μητρώα με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, μέσω του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων.

4.5.3 Προκαταρκτικός έλεγχος εκ μέρους του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και υποχρέωση συνεργασίας

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων ασκεί προκαταρκτικούς ελέγχους σε επεξεργασίες δεδομένων που παρουσιάζουν ιδιαίτερους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Οι επεξεργασίες αυτές παρουσιάζουν κινδύνους λόγω της φύσης, της εμβέλειας ή των σκοπών τους και είναι για παράδειγμα επεξεργασίες δεδομένων σχετικά με την υγεία ή την αξιολόγηση της προσωπικότητας των ατόμων. Συγκεκριμένα:

1) Οι επεξεργασίες οι οποίες ενδέχεται να παρουσιάσουν ιδιαίτερους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων λόγω της φύσης, της εμβέλειας ή των σκοπών τους, υποβάλλονται σε προκαταρκτικό έλεγχο εκ μέρους του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων.

2) Οι επεξεργασίες που ενδέχεται να παρουσιάσουν τέτοιους κινδύνους είναι οι ακόλουθες:

ü Οι επεξεργασίες δεδομένων σχετικά με την υγεία και οι επεξεργασίες δεδομένων σχετικά με υποψία τέλεσης αδικήματος, αδίκημα, ποινική καταδίκη ή μέτρα ασφαλείας.

ü Οι επεξεργασίες που αποσκοπούν στην αξιολόγηση της προσωπικότητας των υποκειμένων των δεδομένων, όπως οι ικανότητές τους, η απόδοσή τους ή η συμπεριφορά τους.

ü Οι επεξεργασίες που επιτρέπουν διασυνδέσεις μεταξύ δεδομένων που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας για διαφορετικούς σκοπούς και οι οποίες δεν προβλέπονται από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο.

ü Οι επεξεργασίες που έχουν ως σκοπό τον αποκλεισμό ενός ατόμου από κάποιο δικαίωμα, παροχή ή σύμβαση.

3) Οι προκαταρκτικοί έλεγχοι διενεργούνται από τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων μετά τη λήψη της κοινοποίησης από τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, ο οποίος, σε περίπτωση αμφιβολίας όσον αφορά την ανάγκη προκαταρκτικού ελέγχου, συμβουλευέται τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων.

- 4) Ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων γνωμοδοτεί εντός δύο μηνών από τη λήψη της κοινοποίησης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να αναστέλλεται έως ότου λάβει τις ζητηθείσες συμπληρωματικές πληροφορίες ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων. Εφ' όσον το απαιτεί η πολυπλοκότητα του φακέλου, η προθεσμία αυτή μπορεί επίσης να παραταθεί για νέα περίοδο δύο μηνών κατόπιν απόφασης του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας των δεδομένων. Η εν λόγω απόφαση κοινοποιείται στον υπεύθυνο επεξεργασίας πριν από τη λήξη της αρχικής περιόδου των δύο μηνών. Εάν, στο πέρας της δίμηνης προθεσμίας, η οποία ενδεχομένως παρατείνεται, δεν υπάρχει γνωμοδότηση, τότε η γνώμη τεκμαίρεται θετική. Εάν ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων γνωμοδοτήσει ότι, η κοινοποιηθείσα επεξεργασία ενδέχεται να συνιστά παράβαση κάποιας διάταξης του παρόντος κανονισμού, τότε ο ευρωπαϊός επόπτης υποβάλλει, ανάλογα με την περίπτωση, προτάσεις για να αποφευχθεί μια τέτοια παράβαση. Εάν ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεν μεταβάλει αναλόγως την επεξεργασία, τότε ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων μπορεί να ασκήσει τις εξουσίες που του απονέμονται από το άρθρο 47 παράγραφος 1.
- 5) Ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων τηρεί μητρώο με όλες τις επεξεργασίες που του κοινοποιούνται δυνάμει της παραγράφου 2. Το μητρώο περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 25. Οποιοσδήποτε μπορεί να συμβουλευθεί το μητρώο.

4.5.3.1 Διαβούλευση με τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας ενημερώνουν τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων και εκπονούν διοικητικά μέτρα που σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην οποία μετέχει όργανο ή οργανισμός της Κοινότητας.

Η Επιτροπή εφόσον εγκρίνει νομοθετική πρόταση σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμβουλεύεται τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων.

4.5.3.2 Υποχρεώσεις

Τα άρθρα 29, 30 και 31 του ευρωπαϊκού Κανονισμού 45/2001 καθορίζουν τις υποχρεώσεις που έχουν απέναντι στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας αντίστοιχα.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας υποχρεούνται να ενημερώνουν τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων για τα μέτρα που λαμβάνουν κατόπιν αποφάσεως ή αδείας του τελευταίου που προβλέπεται στο άρθρο 46 του ίδιου Κανονισμού.

Το άρθρο 30 ορίζει ότι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας έχουν την υποχρέωση συνεργασίας με τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων εφόσον δεχτούν αίτηση του, οι υπεύθυνοι της επεξεργασίας υποχρεούνται να επικουρούν τον ευρωπαϊό επόπτη κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, παρέχοντάς του πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 47 του ίδιου Κανονισμού.

Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας σύμφωνα με το άρθρο 31 του ευρωπαϊκού Κανονισμού έχει την υποχρέωση να απαντήσει στις καταγγελίες παραβάσεων. Σε απάντηση της άσκησης των αρμοδιοτήτων του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων δυνάμει του άρθρου 47 ο υπεύθυνος της συγκεκριμένης επεξεργασίας τον ενημερώνει για την άποψή του, εντός ευλόγου προθεσμίας την οποία θέτει ο ευρωπαϊός επόπτης προστασίας δεδομένων. Η γνώμη αυτή περιλαμβάνει επίσης περιγραφή των μέτρων που έχουν ενδεχομένως ληφθεί, σε απάντηση των παρατηρήσεων του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων.

4.6 Τα ένδικα μέσα του ευρωπαϊκού Κανονισμού 45/2001

Ο ευρωπαϊκός Κανονισμός 45/2001 με τα άρθρα 32 και 33 καθορίζει ποια ένδικα μέσα υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα σχετικά με τις διατάξεις του Κανονισμού. Αν το υποκείμενο των δεδομένων θεωρεί ότι τα δικαιώματά του παραβιάστηκαν εξαιτίας της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, εκ μέρους ενός οργάνου ή οργανισμού της Κοινότητας τότε μπορεί να προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Όπως επίσης και να καταθέσει ένσταση στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων.

Το προσωπικό που απασχολείται από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας μπορεί να υποβάλλει ένσταση στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων εφόσον γίνεται παράβαση των διατάξεων του κανονισμού που διέπουν την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Το άρθρο 32 του ευρωπαϊκού Κανονισμού ορίζει τα ένδικα μέσα που μπορεί να χρησιμοποιήσει το υποκείμενο των δεδομένων :

- ∅ Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο για την εκδίκαση κάθε διαφοράς που σχετίζεται με τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, συμπεριλαμβανομένων των αιτήσεων αποζημίωσης.
- ∅ Με την επιφύλαξη δικαστικής προσφυγής κάθε υποκείμενο δεδομένων μπορεί να καταθέτει ένσταση στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων εφόσον θεωρεί ότι τα δικαιώματά του παρέχει το άρθρο 286 της συνθήκης παραβιάστηκαν εξαιτίας της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, εκ μέρους ενός οργάνου ή οργανισμού της Κοινότητας. Η έλλειψη απάντησης του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων εντός προθεσμίας έξι μηνών, ισοδυναμεί με απόφαση απόρριψης της ένστασης.
- ∅ Οι αποφάσεις του ευρωπαϊού επόπτη προστασίας δεδομένων, δύνανται να προσβάλλονται ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- ∅ Κάθε πρόσωπο που έχει υποστεί ζημία λόγω παράνομης επεξεργασίας ή λόγω οιασδήποτε ενέργειας ασυμβίβαστης με τον παρόντα κανονισμό, έχει

το δικαίωμα να απαιτήσει την επανόρθωση της ζημίας που υπέστη σύμφωνα με το άρθρο 288 της συνθήκης.

Το άρθρο 33 του ευρωπαϊκού Κανονισμού αναφέρεται στη δυνατότητα ένστασης που επιτρέπεται να έχει το προσωπικό το οποίο απασχολείται από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας.

Ειδικότερα:

Κάθε πρόσωπο το οποίο απασχολείται από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας δύναται να υποβάλλει ένσταση στον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων επικαλούμενο παράβαση των διατάξεων του παρόντος κανονισμού που διέπει την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, χωρίς να ακολουθηθεί η επίσημη οδός. Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί ζημία διότι έχει υποβάλλει ένσταση προς τον ευρωπαϊό επόπτη προστασίας δεδομένων, με την οποία επικαλείται παραβίαση των διατάξεων που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4.7 Η προστασία των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής στο εσωτερικό τηλεπικοινωνιακό δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ραγδαία πρόοδος της τεχνολογίας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών έχει προκαλέσει την διασύνδεση των συστημάτων πληροφορικής στο πλαίσιο παγκοσμίων δικτύων, τη διεύρυνση του ρόλου της πληροφορικής με την επέκταση της χρήσης της στον χώρο εργασίας και στον οικιακό χώρο, καθώς και την ανάπτυξη σύγχρονων συστημάτων και μεθόδων επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο χώρο των τηλεπικοινωνιών. Η εξέλιξη αυτή εγκυμονεί κινδύνους για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και της ιδιωτικής ζωής.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα με τον Κανονισμό 45/2001 και τα άρθρα από 34 μέχρι 40 θεσπίζει νομικές διατάξεις προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής μέσα στο πλαίσιο των εσωτερικών τηλεπικοινωνιακών δικτύων των οργάνων και οργανισμών της Κοινότητας.

Επιπλέον με βάση τις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού ψηφίσθηκε και η Οδηγία 58/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου για την διασφάλιση της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Με την Οδηγία 58/2002 εναρμονίζονται οι διατάξεις των κρατών μελών προκειμένου να διασφαλίζεται ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και να διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και των εξοπλισμών και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κοινότητα.

4.7.1 Πεδίο εφαρμογής

Σύμφωνα με το άρθρο 34 το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 34 μέχρι 40 εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία σχετίζεται με τη χρήση τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή τερματικών εξοπλισμών που λειτουργούν υπό τον έλεγχο οργάνου ή οργανισμού της Κοινότητας. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως “χρήστης” νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί ένα τηλεπικοινωνιακό δίκτυο ή έναν τερματικό εξοπλισμό που λειτουργούν υπό τον έλεγχο οργάνου ή οργανισμού της Κοινότητας.

4.7.2 Η ασφάλεια και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των επικοινωνιών

Το άρθρο 35 του ευρωπαϊκού Κανονισμού κατοχυρώνει την ανάγκη, οι οργανισμοί της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα με σκοπό την ασφαλή χρήση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων και του τερματικού εξοπλισμού.

Ειδικότερα:

- Ø Τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα με σκοπό την κατοχύρωση της ασφαλούς χρήσης των τηλεπικοινωνιακών δικτύων και του τερματικού εξοπλισμού, ενδεχομένως σε συνεννόηση με τους φορείς παροχής κοινόχρηστων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών ή τους φορείς παροχής δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Τα εν λόγω μέτρα είναι ικανά να κατοχυρώνουν ένα βαθμό ασφάλειας ανάλογο με το μέγεθος του κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη την πλέον πρόσφατη επιστημονική πρόοδο και το κόστος της εφαρμογής των εν λόγω μέτρων.
- Ø Όταν συντρέχει ιδιαίτερος κίνδυνος παραβίασης της ασφάλειας του δικτύου και του τερματικού εξοπλισμού, το οικείο όργανο ή οργανισμός της Κοινότητας ενημερώνει τους χρήστες του δικτύου για τον κίνδυνο καθώς και για τα μέτρα που είναι δυνατόν να άρουν τον κίνδυνο όπως τα εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Επίσης οι διατάξεις του άρθρου 36 καθορίζουν ότι τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας διασφαλίζουν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των επικοινωνιών μέσω τηλεπικοινωνιακών δικτύων και τερματικού εξοπλισμού, τηρουμένων πάντα των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου

4.7.3 **Δεδομένα κίνησης και χρέωσης**

Οι διατάξεις του άρθρου 37 καθορίζουν τις περιπτώσεις και τις προϋποθέσεις με τις οποίες επιτρέπεται η επεξεργασία των δεδομένων κίνησης και χρέωσης των κλήσεων.

Με την επιφύλαξη των παρακάτω παραγράφων τα αναφερόμενα στους χρήστες δεδομένα κινήσεως τα οποία υποβάλλονται σε επεξεργασία και εισάγονται στη μνήμη με σκοπό την καταγραφή των κλήσεων ή των λοιπών συνδέσεων μέσω του εκάστοτε τηλεπικοινωνιακού δικτύου, διαγράφονται ή καθίστανται ανώνυμα κατά το πέρας της συγκεκριμένης κλήσης ή άλλης σύνδεσης.

∅ Εάν απαιτείται, για τους σκοπούς της διαχείρισης του προϋπολογισμού των τηλεπικοινωνιακών δικτύων και της διαχείρισης της κίνησης, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της επιτρεπόμενης χρήσης του τηλεπικοινωνιακού συστήματος, επιτρέπεται η επεξεργασία των σχετικών με την κίνηση δεδομένων, όπως ορίζονται σε κατάλογο ο οποίος εγκρίνεται από τον ευρωπαϊκό επόπτη προστασίας δεδομένων. Αυτά τα δεδομένα διαγράφονται ή καθίστανται ανώνυμα το συντομότερο δυνατό, το αργότερο σε έξι μήνες μετά τη συλλογή τους, εκτός εάν η μεταγενέστερη διατήρησή τους είναι απαραίτητη για την αναγνώριση, την άσκηση ή την υπεράσπιση δικαιώματος στο πλαίσιο εκδίκαση αγωγής ενώπιον δικαστηρίου.

∅ Η επεξεργασία των δεδομένων κίνησης και χρέωσης γίνεται μόνο από πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση της χρέωσης, της κίνησης ή του προϋπολογισμού.

∅ Οι χρήστες τηλεπικοινωνιακών δικτύων έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν τιμολόγια ή μη αναλυτικούς λογαριασμούς των κλήσεων που πραγματοποιήθηκαν.

4.7.4 Κατάλογοι χρηστών

Στο άρθρο 38 καθορίζονται οι περιορισμοί πρόσβασης στους έντυπους ή ηλεκτρονικούς καταλόγους των χρηστών.

Ειδικότερα:

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται σε έντυπους ή ηλεκτρονικούς καταλόγους χρηστών και η πρόσβαση στους καταλόγους αυτούς, περιορίζονται στα απολύτως αναγκαία για τους ειδικούς σκοπούς του καταλόγου.

Επιπλέον τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιέχονται στους καταλόγους, να μην χρησιμοποιούνται για άμεση προώθηση προϊόντων, ανεξάρτητα από το εάν τα δεδομένα αυτά είναι ή όχι προσιτά στο κοινό.

4.7.5 Ένδειξη και περιορισμός της αναγνώρισης καλούσας και καλούμενης γραμμής

Το άρθρο 39 καθορίζει τις περιπτώσεις που υπάρχει ένδειξη και περιορισμός της αναγνώρισης καλούσας και καλούμενης γραμμής:

- Ø Όταν παρέχεται ένδειξη της αναγνώρισης της καλούσας γραμμής, ο καλών χρήστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς, να απαλείφει την ένδειξη της αναγνώρισης της καλούσας γραμμής.
- Ø Όταν παρέχεται ένδειξη της αναγνώρισης της καλούσας γραμμής, ο καλούμενος χρήστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς, να εμποδίζει την ένδειξη της αναγνώρισης της καλούσας γραμμής για τις εισερχόμενες κλήσεις.
- Ø Όταν παρέχεται ένδειξη της αναγνώρισης της καλούμενης γραμμής, ο καλούμενος χρήστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα, με απλά μέσα και ατελώς, να απαλείφει την ένδειξη της αναγνώρισης της καλούμενης γραμμής στον καλούντα χρήστη.
- Ø Όταν παρέχεται ένδειξη της αναγνώρισης της καλούσας ή καλούμενης γραμμής, τα όργανα και οι οργανισμοί της Κοινότητας ενημερώνουν τους

χρήστες για το γεγονός αυτό, καθώς και για τις δυνατότητες που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους.

Υπάρχουν περιπτώσεις που πρέπει να υπάρχει η ένδειξη της αναγνώρισης της καλούσας γραμμής. Αυτές οι περιπτώσεις σύμφωνα με το άρθρο 40 είναι:

- Ø Προσωρινά, μετά από αίτηση του χρήστη που ζητά τον εντοπισμό των κακόβουλων ή ενοχλητικών κλήσεων.
- Ø Για κάθε γραμμή χωριστά για τους οργανισμούς που ασχολούνται με τις κλήσεις άμεσης επέμβασης, ώστε να δίνεται απάντηση σε τέτοιου είδους κλήσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην σύγχρονη εποχή επικρατεί η αντίληψη, από πολλούς πολίτες, ότι υπάρχει “κρίση” των θεσμών και των αξιών. Η κρίση αυτή επιτείνεται από την δυσπιστία που εκδηλώνουν οι πολίτες σε σχέση με την δυνατότητα και την ικανότητα των αρχών να ελέγξουν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων μέσα στα όρια της νομιμότητας.

Από την άλλη πλευρά η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων έχει καταστεί φαινόμενο διαδεδομένο και καθημερινό. Επιπλέον και χάρις στην τεχνολογική πρόοδο των συστημάτων επεξεργασίας δεδομένων και σε συνδυασμό με άλλες υπηρεσίες, όπως υπηρεσίες δικτύων ή τηλεπικοινωνιών και την πολυπλοκότητα του αντικειμένου είναι δύσκολο να ελεγχθεί σε όλη την έκτασή της από τους δημόσιους φορείς ελέγχου.

Αξίζει να αναφερθεί ότι το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων δεν προλαβαίνει να αναπροσαρμόζεται έγκαιρα απέναντι στις εξελίξεις είτε αυτές είναι τεχνολογικές είτε κοινωνικές. Αρκετές διατάξεις των σημερινών νομοθετημάτων είτε αυτές βρίσκονται στο ελληνικό είτε στο ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο, βασίζονται και δεν διαφέρουν και πάρα πολλή από αυτές των νόμων που ίσχυαν την δεκαετία του 1970. Αρκετοί νομοθέτες ισχυρίζονται ότι ένα έτος τεχνολογικής εξέλιξης αντιστοιχεί σε επτά έτη νομοθετικής παρέμβασης. Γι’ αυτόν τον λόγο θα μπορούσε να σχηματιστεί μία επιτροπή, που έργο της θα ήταν να εξετάζει την τεχνολογική πρόοδο και να προτείνει σύγχρονες και αναθεωρημένες νομοθετικές ρυθμίσεις σε όλους τους τομείς του δικαίου και όχι μόνο σε ορισμένους τομείς.

Επιπλέον κρίσιμο τίθεται και το θέμα του ελέγχου των διασυνοριακών ροών προσωπικών δεδομένων. Το πρόβλημα δεν αφορά μόνο τις δυνατότητες ελέγχου της διαβίβασης δεδομένων σε άλλες χώρες και τις δυσχέρειες που προκύπτουν από τα διαφορετικά συστήματα και επίπεδα ή ελλείμματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Το πρόβλημα εντείνεται από ποσοτική και ποιοτική άποψη καθώς η ανάπτυξη των δικτύων και η διάδοση του Διαδικτύου παγκοσμιοποιούν την επικοινωνία και συνακόλουθα την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων αναδεικνύοντας τα όρια και την ανεπάρκεια των εθνικών νόμων. Η παγκοσμιοποίηση που αίρει τους γεωγραφικούς περιορισμούς δεν μπορεί να λυθεί μόνο με την

προσπάθεια των εθνικών νόμων ή αρχών ελέγχου αλλά με συνεργασία διεθνών οργανισμών που θα έχουν διεθνές κύρος και αξιοπιστία.

Επίσης οι αρχές ελέγχου δεν θα πρέπει να λειτουργούν με γραφειοκρατικές διαδικασίες γιατί θα δυσχεραίνει τις σχέσεις της με τους πολίτες και θα εγκλωβιστεί η λειτουργία της σε ανούσιες κανονιστικές πράξεις. Ένα άλλο φαινόμενο που πρέπει να αποφεύγε είναι η αρχή ελέγχου να μην προσπαθεί να εξισορροπήσει οικονομικά ή πολιτικά συμφέροντα εις βάρος του πολίτη. Αυτό θα δυσκόλευε το έργο της επαρκούς προστασίας των προσωπικών δεδομένων προς χάριν των παραπάνω συμφερόντων. Μόνο ένα ανεξάρτητο και σύγχρονο νομικό πλαίσιο θα ήταν ικανό να εγγυηθεί την προστασία της ιδιωτικής ζωής του πολίτη.

Αποφασιστική σημασία στην βελτίωση του θεσμικού πλαισίου έχουν οι πολίτες. Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η ενεργοποίηση των πολιτών να ασκούν τα δικαιώματά τους αλλά και με τον εντοπισμό των κινδύνων που διατρέχουν οι πολίτες από την πλευρά του νομοθέτη αυξάνει την συνεργασία και την ευαισθητοποίηση του πολίτη. Αυτό είναι αρκετά σημαντικό γιατί οι νόμοι για να μπορούν να τηρούνται χρειάζεται να είναι γνωστοί και να μπορούν να κρίνονται απαραίτητοι από το κοινωνικό σύνολο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πουλής Π. “ Εγχειρίδιο συνταγματικού δικαίου και θεσμών ”
2. Καρακώστας Κ. “ Δίκαιο του διαδικτύου ”
3. Μήτρου Λ. “ Το δίκαιο στην κοινωνία της πληροφορίας ”
4. Καΐσης Α. - Παρασκευόπουλος Ν. “ Προστασία προσωπικών δεδομένων ”
5. Μήτρου Λ. “ Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων ”
6. Δόνος Π. “ Δίκαιο και κοινωνία στον 21^ο αιώνα ”
7. Πυργάκης Δ. “ Δίκαιο και internet ”
8. <http://www.dpa.gr>
9. <http://europa.eu.int>
10. <http://www.parliament.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

1) ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ **Αριθ. Πρωτ.:510/17/15-05-2000**

Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 15.5.2000 στο κατάστημα της Ομήρου 8 6^{ος} όροφος αποτελούμενη από τον κ. Κ. Δαφέρμο Πρόεδρο, κ.κ. Ε. Κιουντούζη, Π. Πάγκαλο, Β. Παπαπετρόπουλο και Α Παπαχρίστου μέλη και λόγω κωλύματος του κ. Ν. Αλιβιζάτου την κα Ε. Μήτρου αναπληρωματικό μέλος και κα Καλλιόπη Καρβέλλη, Γραμματέα προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο σκεπτικό και στο διατακτικό.

.....

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Τα δελτία ταυτότητας που φέρουν σήμερα οι Έλληνες πολίτες εκδίδονται από την οικεία αστυνομική αρχή βάσει του ν.δ 127/1969 «περί της αποδεικτικής ισχύος των αστυνομικών ταυτοτήτων» (Α 29) και της με αριθμό 8200/0-6 της 6.6/6.7.1981 αποφάσεως του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως (Β 392). Πριν από το 1969 εκδίδονταν βάσει της με αριθμό 4897/26/13/1 της 20.6/11.7.1959 αποφάσεως του Υπουργού Εσωτερικών όπως μεταγενεστέρως τροποποιήθηκε.
2. Εξάλλου ο ν. 1599/1986 (Α 75) προέβλεπε νέου τύπου δελτίο ταυτότητας που θα εκδίδεται όχι πλέον από την αστυνομική αρχή αλλά από τις οικείες Νομαρχίες Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν 1599/1986 τα νέα δελτία ταυτότητας θα περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία:
 - α. φωτογραφία
 - β. επώνυμο
 - γ. όνομα
 - δ. επώνυμο και όνομα πατρός
 - ε. επώνυμο και όνομα μητρός
 - στ. επώνυμο και όνομα συζύγου
 - ζ. χρονολογία γεννήσεως

- η. τόπο γεννήσεως
- θ. δήμο στο δημοτολόγιο στο οποίο είναι γραμμένος και αύξοντα αριθμό αυτού
- ι. δήμο στο μητρώο αρρένων του ο-οίου είναι γραμμένος
- ια. εκπλήρωση στρατολογικών υποχρεώσεων
- ιβ. ομάδα αίματος
- ιγ. εκλογική υποδιαίρεση δήμου ή κοινότητας
- ιδ. θρήσκευμα (το οποίο δεν αναγράφεται υποχρεωτικά αλλά μόνο εφόσον ζητηθεί)

4. Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι τόσο τα παλαιού (Αστυνομικά Δελτία Ταυτότητας) όσο και τα νέου τύπου δελτία ταυτότητας που πρόκειται να εκδοθούν είναι δημόσια έγγραφα που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Τα δεδομένα αυτά καταχωρίζονται σε αρχείο των οικείων δημοσίων αρχών και αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας. Σκοπός της εν λόγω επεξεργασίας είναι η βεβαίωση της ταυτότητας του υποκειμένου. Δηλαδή ότι ο εικονιζόμενος στο δελτίο ταυτότητας (ή ο κάτοχος του, εάν το δελτίο δεν περιλαμβάνει φωτογραφία, όπως συμβαίνει σε αρκετές χώρες σήμερα) είναι το άτομο που φέρει τα στοιχεία που το εξατομικεύουν κατά μοναδικό τρόπο. Αυτονόητο είναι ότι ανάλογη ισχύ με το δελτίο ταυτότητας μπορεί ο νομοθέτης να δώσει και σε άλλα δημόσια έγγραφα, όπως για παράδειγμα το διαβατήριο, το δίπλωμα οδηγείσεως το εκλογικό βιβλιάριο κλπ. Έτσι σε τρεις χώρες μέλη της ΕΕ (Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Δανία) δεν προβλέπεται δελτίο ταυτότητας
5. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στα δελτία ταυτότητας καταχωρίζονται σε αρχείο και μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας και από άλλες αρχές, υπηρεσίες ή τρίτους προς τους οποίους το υποκείμενο απευθύνεται κάνοντας χρήση του δελτίου ταυτότητας, εκτός από τις αρχές που εκδίδουν τα δελτία
6. Τα ως άνω στοιχεία και η αναγραφή τους στα δελτία ταυτότητας εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν 2472/1997, ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο.

7. Ο νόμος 2472/97 ως νεότερος και με διατάξεις οι οποίες εισάγουν στην ελληνική έννομη τάξη ρυθμίσεις του διεθνούς και κοινοτικού δικαίου υπερνομοθετικής ισχύος επιβάλλει την σύμφωνη προς αυτόν και τις αρχές που αυτός ο ίδιος καθιερώνει ερμηνεία και εφαρμογή των παλαιότερων ρυθμίσεων για τα δελτία ταυτότητας. Συγκεκριμένα, καθ' ο μέτρο οι διατάξεις του ν.δ 127/1969 και του ν 1599/1986 προβλέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η εν λόγω επεξεργασία υπόκειται στους κανόνες και τις αρχές που ο ν. 2472/1997 καθιερώνει, τροποποιώντας κατά τούτο ως νεότερος και ειδικότερος, εν σχέση με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, την προηγούμενη νομοθεσία. Εξάλλου σε κάθε περίπτωση το κοινοτικό δίκαιο επιβάλλει την συμμόρφωση προς την Οδηγία 95/46/EK και τη σύμφωνη με αυτήν ερμηνεία των διατάξεων του εθνικού δικαίου.
8. Σύμφωνα με το άρθρο 4§1εδ.β του ν. 2472/97 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας, πρέπει μεταξύ άλλων να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται, εν όψει των σκοπών της επεξεργασίας. Καθιερώνεται έτσι ως θεμελιώδης προϋπόθεση για την νόμιμη λειτουργία κάθε αρχείου η αρχή του σκοπού της επεξεργασίας και η αρχή της αναγκαιότητας και προσφορότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με το σκοπό επεξεργασίας. Κάθε επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που γίνεται πέραν του επιδιωκόμενου σκοπού ή η οποία δεν είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξη του δεν είναι νόμιμη
9. Στην προκειμένη περίπτωση εν όψει του σκοπού επεξεργασίας που είναι η βεβαίωση της ταυτότητας του υποκειμένου, τα ακόλουθα στοιχεία, που προβλέπει το ν.δ 127/1969 για τα αστυνομικά δελτία ταυτότητας, υπερβαίνουν τον σκοπό της επεξεργασίας:
- α. Το δακτυλικό αποτύπωμα του υποκειμένου. Το στοιχείο αυτό δεν είναι αναγκαίο για την βεβαίωση της ταυτότητας του υποκειμένου αφού αυτή καταρχήν προκύπτει από την προβλεπόμενη φωτογραφία. Επιπλέον, κατά την κοινή αντίληψη, το αποτύπωμα (η “σήμανση”) συνδέεται με την υποψία ή διαπίστωση εγκληματικής δραστηριότητας (“σεσημασμένοι”), η απόδοση της οποίας έστω και εν δυνάμει στο σύνολο του ελληνικού λαού, υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο και

προσβάλλει την προστατευόμενη από το Σύνταγμα αξία του ανθρώπου.

β. Το ονοματεπώνυμο του / της συζύγου δεδομένου ότι ήδη από το 1983 ο γάμος δεν επιφέρει μεταβολή του επωνύμου των συζύγων. Εξάλλου η αναγραφή του δεν εξυπηρετεί τον σκοπό της ταυτότητας

γ. Το επάγγελμα διότι δεν αποτελεί στοιχείο της φυσικής ταυτότητας, υπόκειται σε μεταβολές και δεν απηχεί απαραίτητα την πραγματικότητα σε χρόνο μεταγενέστερο αυτού της έκδοσης του δελτίου. Επιπλέον, ενέχει κοινωνική διάκριση που δεν είναι σκόπιμο να αποτελεί στοιχείο επεξεργασίας του πιο πάνω Αρχείου.

δ. Η υπηκοότητα / ιθαγένεια, διότι εκ του νόμου δελτίο αστυνομικής ταυτότητας φέρουν μόνο οι Έλληνες πολίτες.

ε. Η κατοικία, ως μη αναγκαίο και πρόσφορο (διότι υπόκειται σε αλλαγές) για την εξατομίκευση της ταυτότητας

στ. Το θρήσκευμα διότι ανάγεται στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου και ως εκ τούτου είναι απρόσφορο και μη αναγκαίο για την εξατομίκευση της ταυτότητας του.

13. Η επεξεργασία όλων των ως άνω δεδομένων δεν είναι θεμιτή και όταν ακόμη το υποκείμενο παρέχει προς τούτο τη ρητή συγκατάθεση του σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.1 και 7§2 εδ.α του ν. 2472/97, διότι η συγκατάθεση του υποκειμένου δεν επιτρέπει καθ' εαυτήν την διεξαγωγή κάθε είδους επεξεργασίας όταν αυτή είναι αθέμιτη ή όταν αντίκειται στην αρχή του σκοπού και της αναγκαιότητας. Το περιεχόμενο και η άσκηση του δικαιώματος του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού που εκδηλώνεται μεταξύ των άλλων με την παροχή συγκατάθεσης του υποκειμένου για την επεξεργασία των δεδομένων που το αφορούν δεν προσδιορίζονται αφηρημένα αλλά στο πλαίσιο και σε άμεση συνάρτηση με τον σκοπό τον οποίο εξυπηρετεί το αρχείο ή η επεξεργασία. Δεν μπορεί δηλ. η άσκηση αυτού του δικαιώματος να οδηγεί στην καταχώριση στοιχείων άσχετων με τον σκοπό του εκάστοτε αρχείου / επεξεργασίας.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

και σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 2, 15 παρ. 1, 19 παρ. 1 εδ. α και γ και 21 παρ. 1 α του Ν. 2472/1997

Η ΑΡΧΗ

α) Έως ότου καθιερωθεί το νέου τύπου δελτίο ταυτότητας του ν 1599/1986, απευθύνει σύσταση, προειδοποιεί και καλεί τον υπεύθυνο επεξεργασίας του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως και κάθε άλλο συναρμόδιο, εντός ευλόγου χρόνου και πάντως όχι περισσότερου απ' όσο είναι απολύτως αναγκαίος για την προσαρμογή των σχετικών διαδικασιών, να συμμορφωθούν προς το περιεχόμενο της παρούσας απόφασης, εκδίδοντας τις αναγκαίες οδηγίες προς τις οικείες αρχές και υπηρεσίες και εφεξής κατά την έκδοση των νέων δελτίων αστυνομικής ταυτότητας ή τυχόν αντικατάσταση των παλαιών να μη συλλέγουν (δηλαδή να μην ερωτούν, ούτε να επιτρέπουν την αναγραφή) και να μην επεξεργάζονται τα ακόλουθα στοιχεία:

1. δακτυλικό αποτύπωμα
2. όνομα και επώνυμο συζύγου
3. γένος
4. επάγγελμα
5. διεύθυνση κατοικίας
6. υπηκοότητα
7. θρήσκευμα

Η Αρχή σε περίπτωση μη συμμόρφωσης εντός του κατά τα ανωτέρω αναγκαίου εύλογου χρόνου θα επανέλθει σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 και 22 που προβλέπει ο Ν, 2472/97.

β) Με την καθιέρωση των νέου τύπου δελτίων ταυτότητας (ν 1599/86 όπως τροποποιηθείς ισχύει) να μη συλλέγουν (δηλαδή να μην ερωτούν, ούτε να επιτρέπουν την αναγραφή) και να μην επεξεργάζονται τα ακόλουθα στοιχεία

1. Επώνυμο και όνομα συζύγου,
2. Ιθαγένεια
3. Θρήσκευμα.

2) ΑΠΟΦΑΣΗ

Η ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 20.11.2000 στο κατάστημα της Ομήρου 8 6^{ος} όροφος αποτελούμενη από τον κύριο Κ. Δαφέρμο Πρόεδρο, Ε. Κιουντούζη, Π. Πάγκαλο, Β. Παπαπετρόπουλο, Ν. Αλιβιζάτο, Α Παπαχρίστου και Κ. Μαυριά σε αναπλήρωση του κ. Σ. Λύτρα που απουσίαζε, μέλη της Αρχής και Κ. Καρβέλη Γραμματέα προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο σκεπτικό και στο διατακτικό.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

- 1 Η έκδοση πιστοποιητικών στρατολογικής κατάστασης τύπου Α΄ από τα στρατολογικά γραφεία της χώρας, τα οποία βασίζονται στα δεδομένα καταχωρισμένα από αυτά στα αρχεία τους, πρέπει να περιλαμβάνουν μόνο όσα στοιχεία είναι απαραίτητα για τον σκοπό τον οποίο αυτά επιτελούν. Η αναγραφή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου που δεν ανταποκρίνεται στο σκοπό της επεξεργασίας, ήτοι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η αναγραφή σε αυτά της κρίσης σωματικής ικανότητας και του τύπου ικανότητας με τον οποίο κάποιος ολοκλήρωσε τη θητεία του, είναι περιττή και παράνομη.
- 2 Συγκεκριμένα σκοπός του πιστοποιητικού στρατολογικής κατάστασης τύπου Α΄ αποτελεί η πιστοποίηση του ότι κάποιος εκπλήρωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή ότι απηλλάχθηκε νόμιμα από αυτές. Η αναγραφή, επομένως, στο πιστοποιητικό οποιουδήποτε άλλου δεδομένου και, ιδιαίτερα, η αναγραφή προσωπικών στοιχείων που έχουν σχέση ή υποδηλώνουν την ψυχική και σωματική κατάσταση της υγείας προσώπου μετά την ολοκλήρωση της στρατιωτικής του θητείας, αντίκειται στις διατάξεις του νόμου 2472/1997.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Το πιστοποιητικό στρατολογικής κατάστασης τύπου Α΄ πρέπει να αναγράφει αποκλειστικά και μόνο τα παρακάτω δεδομένα:

- 1) ότι κάποιος εκπλήρωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, και

- 2) σε περίπτωση απαλλαγής, ότι απαλλάχθηκε νόμιμα από αυτές, χωρίς να αναγράφεται και ο συγκεκριμένος λόγος απαλλαγής.

3) ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΔΑΚΤΥΛΙΚΑ ΑΠΟΤΥΠΩΜΑΤΑ

Η Αρχή, αποτελούμενη από τον Πρόεδρο κ. Κ.Δαφέρμο και τα μέλη Μ. Σταθόπουλο, Ε. Κιουντούζη, Ν. Αλιβιζάτο, Α. Παπαχρίστου, Π. Πάγκαλο και το αναπληρωματικό μέλος Ν. Φραγκάκη, που είχε οριστεί ως εισηγητής, συνήλθε στα Γραφεία της Αρχής την 6-3-2000 με την παρουσία του Νομάρχη *** και του πληρεξούσιου δικηγόρου της ΓΣΕΕ κ. ***, οι οποίοι είχαν κληθεί για το σκοπό αυτό προκειμένου να εξετάσει καταγγελίες συλλόγων υπαλλήλων του Δήμου *** και της Νομαρχίας *** σχετικά με τον έλεγχο εισόδου και εξόδου των εργαζομένων στο χώρο εργασίας με τη μέθοδο του ελέγχου των δακτυλικών αποτυπωμάτων και να αποφασίσει αν ο τρόπος αυτός συνάδει με τις διατάξεις του ν.2472/97.

Αφού άκουσε τους ενδιαφερόμενους και τον εισηγητή, εξέδωσε την εξής απόφαση : Η Αρχή είναι αρμόδια να ελέγξει τη νομιμότητα της επεξεργασίας των προσωπικών αυτών δεδομένων, εφόσον η συγκεκριμένη επεξεργασία που συνίσταται στη συλλογή, σύγκριση και αρχειοθέτηση των βιομετρικών χαρακτηριστικών αποτελεί αυτοματοποιημένη επεξεργασία στο μέτρο που επιτρέπει, με το πλαίσιο μηχανισμών αυθεντικοποίησης, την αναγνώριση φυσικών προσώπων κατά την έννοια του ν.2472/97, τα οποία προσδιορίζει και μάλιστα μοναδικά.

Η Αρχή εφιστά την προσοχή των υπευθύνων επεξεργασίας ότι, σε περίπτωση συλλογής δεδομένων με τον προαναφερόμενο τρόπο, η συγκεκριμένη συλλογή και επεξεργασία υπερβαίνει τα από την αρχή της αναλογικότητας επιβαλλόμενα όρια, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.1β του ν.2472/97, εφόσον ο σκοπός που επιδιώκεται μπορεί να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα ελέγχου της παρουσίας των εργαζομένων. Η αναγνώριση του υποκειμένου με τη μέθοδο της δακτυλοσκόπησης εξυπηρετεί από πολλά χρόνια την αντεγκληματική πολιτική. Συνεπώς, η τήρηση αρχείου με δακτυλικά αποτυπώματα για τον έλεγχο της παρουσίας των εργαζομένων, πέρα από την εύλογη αντίδραση των υποκειμένων που προκαλεί, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι βαρύνει περισσότερο από την ανάγκη προστασίας του δικαιώματος του ατόμου στην ιδιωτική του ζωή και δεν συντρέχει λόγος να γίνει εξαίρεση από τη γενική αρχή ότι πληροφορίες τέτοιου είδους συλλέγονται και καταχωρούνται μόνο από αρχές οι οποίες είναι υποχρεωμένες από το νόμο να τηρούν σχετικά αρχεία. Τέτοια εξαίρεση θα μπορούσε να γίνει δεκτή μόνο σε ειδικές περιπτώσεις π.χ. για το σκοπό ελέγχου πρόσβασης σε χώρους απορρήτων αρχείων ή εγκαταστάσεων.

Η Αρχή επομένως θεωρεί τον συγκεκριμένο τρόπο συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων μη θεμιτό. Άρνηση των εργαζομένων να δώσουν τα δακτυλικά τους αποτυπώματα για το συγκεκριμένο σκοπό δεν μπορεί να αποτελέσει αιτία για κυρώσεις εκ μέρους των εργοδοτών, εφόσον με τον τρόπο αυτό προσβάλλεται η προσωπικότητά τους και επιπροσθέτως η παραπάνω ενέργεια δεν εμπεριέχεται στο διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη για οργάνωση της επιχείρησής του αλλά, αντιθέτως, ενέχει εκδήλωση βλαπτικής μεταβολής της σύμβασης την οποία μπορεί αζημίως να αρνηθεί ο

εργαζόμενος. Τα ίδια ισχύουν με βάση τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ.1, 5 παρ.1, 9 παρ.1, 25 παρ. 1 και 2 του Υπαλληλικού Κώδικα για τους δημοσίους υπαλλήλους και υπαλλήλους ΝΠΔΔ.

Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι, εφόσον κρίνεται ότι η συλλογή των δεδομένων είναι παράνομη ως υπερβαίνουσα τον σκοπό, η τυχόν συγκατάθεση των υποκειμένων δεν νομιμοποιεί την επεξεργασία.

Μετά από τα παραπάνω, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ.1 του ν.2472/97, η Αρχή κρίνει ότι πρέπει να επιβληθεί στους υπευθύνους επεξεργασίας, η υποχρέωση εντός μηνός από την κοινοποίηση της παρούσας να διακόψουν την επεξεργασία (στην περίπτωση που αυτή έχει αρχίσει) και να καταστρέψουν τα σχετικά δεδομένα (το αρχείο των δακτυλικών αποτυπωμάτων). Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας οφείλουν να επιλέξουν ηπιότερους και αποτελεσματικότερους τρόπους ελέγχου, δίνοντας προτεραιότητα στα ισχύοντα και νομοθετικά κατοχυρωμένα μέσα διοικητικού ελέγχου.

Σημειώνεται ότι η Αρχή έχει την αρμοδιότητα να ενεργήσει αυτεπάγγελα διοικητικό έλεγχο στα σχετικά αρχεία και να επιβάλλει πρόστιμο για τη μη συμμόρφωση.

Το συνολικό πρόβλημα συλλογής των πληροφοριών με ηλεκτρονικά ή άλλα μέσα θα αντιμετωπιστεί με γενικούς κανονισμούς που επιφυλάσσεται να εκδώσει η Αρχή μετά από συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς και αφού προηγηθεί ειδική επιστημονική μελέτη όλων των πτυχών του ζητήματος.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Επιβάλλει στους υπευθύνους της επεξεργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης *** και του Δήμου *** την υποχρέωση, εντός μηνός από την κοινοποίηση της παρούσας, να διακόψουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για το σκοπό ελέγχου της εισόδου και εξόδου των εργαζομένων στους χώρους εργασίας με τη μέθοδο της δακτυλοσκόπησης και να καταστρέψουν τα σχετικά αρχεία. Σε περίπτωση που η επεξεργασία δεν έχει αρχίσει, απαγορεύει την έναρξη και τη δημιουργία σχετικών αρχείων.

4) ΘΕΜΑ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΕΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΕΞΙΧΝΙΑΣΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΩΣΗΣ

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η ΑΡ. 15 / 2001

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 12/02/2001 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον κ. Κ. Δαφέρμο, Πρόεδρο, και τους κ.κ. Ν. Αλιβιζάτο, Ε. Κιουντούζη, Α. Παπαχρίστου, Π. Πάγκαλο και Β. Παπαπετρόπουλο, μέλη, και τον κ. Κ. Μαυριά ως αναπληρωματικό του απόντος τακτικού μέλους κ. Σ. Λύτρα, προκειμένου να εξετάσει την ανάλυση γενετικού υλικού για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων και ποινικής δίωξης. Παρούσα ήταν και η κ. Ε. Τσιγγάνου ως γραμματέας.

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Ε Ι

1. Ενόψει της κατάρτισης σχεδίου νόμου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος διατυπώθηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης αίτημα για γνωμοδότηση της Αρχής σχετικά με τη χρήση του DNA για σκοπούς εξιχνίασης εγκλημάτων. Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων νομιμοποιείται - όπως προκύπτει από το πεδίο εφαρμογής του νόμου και αντίστοιχα την περιγραφή των αρμοδιοτήτων της σε αυτόν - να εκφέρει γνώμη επί του θέματος καθώς στην περίπτωση της χρήσης του DNA για τους προαναφερόμενους σκοπούς πρόκειται χωρίς αμφιβολία για τη συλλογή, παραγωγή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν ένα άτομο.
2. Τα ζητήματα που εγείρονται σε σχέση με την ανάλυση του γενετικού υλικού δεν εστιάζονται κυρίως στην λήψη του, η οποία βέβαια συνιστά καθεαυτή παρέμβαση στην προσωπικότητα, αλλά στην παραγωγή γενετικών πληροφοριών από την ανάλυση αυτή και στην περαιτέρω χρήση των πληροφοριών αυτών. Η Αρχή αντιλαμβάνεται ως "γενετικά δεδομένα" όλα τα δεδομένα, οποιουδήποτε τύπου, τα οποία αφορούν τα κληρονομικά χαρακτηριστικά ή τα πρότυπα κληρονομικότητας αυτών των χαρακτηριστικών σε μία ομάδα ατόμων. Επίσης όλα τα δεδομένα για τους φορείς γενετικής πληροφορίας σε μία ατομική ή γενετική γραμμή που

σχετίζονται με οποιαδήποτε άποψη της υγείας ή της ασθένειας, είτε πρόκειται για προσδιορίσιμα/ αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά είτε όχι. Πρόκειται για τον ορισμό που υιοθετεί το Συμβούλιο της Ευρώπης στη Σύσταση για την επεξεργασία των ιατρικών δεδομένων των φυσικών προσώπων. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι στη θεωρία δεν υπάρχει ομοφωνία για την ακριβή κατάταξη των δεδομένων αυτών. Σε κάθε περίπτωση τα γενετικά δεδομένα σχετίζονται τόσο με την υγεία αλλά ταυτόχρονα μπορούν να θεωρηθούν και δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή και εθνική καταγωγή. Επισημαίνεται ότι ο Ν. 2472/97 κατατάσσει τις κατηγορίες αυτές στα λεγόμενα ευαίσθητα δεδομένα, η συλλογή και επεξεργασία των οποίων υπόκειται σε ιδιαίτερες προϋποθέσεις και εγγυήσεις.

3. Οι εξετάσεις του γενετικού υλικού επιτρέπουν την πρόσβαση σε ιδιαίτερα ευαίσθητες πληροφορίες. Η Αρχή επισημαίνει καταρχήν τις ιδιαιτερότητες που εντοπίζονται στην περίπτωση των γενετικών πληροφοριών: α) η γενετική πληροφορία είναι μοναδική, β) από τις γενετικές αναλύσεις προκύπτει μία εικόνα του προσώπου που δεν αφορά μόνο το παρόν αλλά ταυτόχρονα το παρελθόν και το μέλλον του καθώς μπορεί να αποκαλύψει π.χ. την προδιάθεση για ανάπτυξη ορισμένων ασθενειών, γ) η πληροφορία που προκύπτει από τις σχετικές αναλύσεις δεν αφορά μόνο το άτομο από το οποίο λαμβάνεται το γενετικό υλικό αλλά και τους συγγενείς του που βρίσκονται στην ίδια γενετική γραμμή.
4. Αφετηρία και βάση των εκτιμήσεων μας υπήρξε η διαπίστωση ότι η συλλογή και επεξεργασία των γενετικών δεδομένων ενέχει - εκτός από αναμφισβήτητα κοινωνικά οφέλη - σοβαρότατους κινδύνους για τους πολίτες και τα δικαιώματά τους. Η γνώση που προκύπτει από τις αναλύσεις αυτές ενδέχεται να έχει ολέθριες συνέπειες για το άτομο αλλά και για την οικογένειά του, καθώς όπως προαναφέρθηκε οι σχετικές πληροφορίες αναπόφευκτα αφορούν και τρίτα πρόσωπα. Η γνωστοποίηση των δεδομένων που προκύπτουν από τις γενετικές εξετάσεις μπορεί να οδηγήσει σε κατηγοριοποίηση των ανθρώπων και σε τελευταία ανάλυση στον στιγματισμό και τον κοινωνικό αποκλεισμό τους.
5. Η ανάλυση του DNA προβάλλεται τον τελευταίο καιρό ως πανάκεια για την εξιχνίαση σοβαρών εγκλημάτων. Σε σχέση με τη χρήση του DNA για τους

σκοπούς της εξιχνίασης εγκλημάτων επισημαίνεται η συσχέτιση του με την παραδοσιακή μέθοδο των δακτυλικών αποτυπωμάτων. Γίνεται μάλιστα λόγος για “γενετικό αποτύπωμα”. Ωστόσο δύσκολα μπορεί να μιλήσει κανείς για αναλογίες καθώς - εκτός από τα ειδικά χαρακτηριστικά της γενετικής πληροφορίας που αναφέρονται παραπάνω - η γενετική πληροφορία είναι περισσότερο αξιόπιστη, διαρκής και πλούσια σε πληροφοριακό φορτίο. Σε αντίθεση με τα δακτυλικά αποτυπώματα, η χρήση των οποίων περιορίζεται στην ταυτοποίηση ενός προσώπου, στην περίπτωση της γενετικής ανάλυσης προκύπτουν δεδομένα τα οποία καθιστούν δυνατές τις μελλοντικές και ευρύτερες παρεμβάσεις στην προσωπικότητα και τη ζωή ενός ανθρώπου.

6. Η γενετική ανάλυση στο πλαίσιο της εξιχνίασης ποινικών αδικημάτων και της ποινικής διαδικασίας πρέπει να περιορίζεται στο μη κωδικοποιημένο τμήμα του DNA και στη διαπίστωση της ταυτότητας, θα πρέπει δηλ. να αποτελεί αποκλειστικά γενετικό αποτύπωμα. Δεν πρέπει να προκύπτουν πρόσθετες πληροφορίες για το πρόσωπο. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται μέθοδοι που επιτρέπουν τη συναγωγή συμπερασμάτων για χαρακτηριστικά της προσωπικότητας όπως κληρονομικότητα, χαρακτήρας ή ασθένειες. Η δημιουργία προφίλ προσωπικότητας μέσω της γενετικής ανάλυσης προσκρούει ευθέως στην συνταγματικά κατοχυρωμένη αξία του ανθρώπου και στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας είναι και το δικαίωμα πληροφοριακού αυτοπροσδιορισμού.
7. Η γενετική ανάλυση είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διαπίστωση της ταυτότητας δραστών και θυμάτων, την τεκμηρίωση της ενοχής ή της αθωότητας. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι αυτό προϋποθέτει τον προσδιορισμό των υπόπτων ατόμων με άλλα στοιχεία, ενδείξεις ή/και αποδείξεις. Η δραστηριότητα της επέμβασης, το πλουσιότερο πληροφοριακό φορτίο που ενέχει το γενετικό υλικό πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό των συγκεκριμένων προϋποθέσεων λήψης και επεξεργασίας του. Η ρύθμιση και η αντίστοιχη πρακτική πρέπει να υπόκεινται στην προστασία της προσωπικότητας και της αξίας του ανθρώπου αλλά και στην αρχή της αναλογικότητας που είναι κρίσιμη για την εύρεση του σημείου ισορροπίας των δικαιωμάτων που θίγονται και του - αναντίρρητα σοβαρού - δημόσιου συμφέροντος που επιδιώκεται.

8. Η νομοθετική ρύθμιση θα πρέπει να περιέχει με εξαντλητική απαρίθμηση τα ποινικά αδικήματα για τη διακρίβωση των οποίων είναι επιτρεπτή η συλλογή γενετικού υλικού και η επεξεργασία των γενετικών δεδομένων που προκύπτουν. Ο συγκεκριμένος προσδιορισμός των αδικημάτων επαφίεται στην αξιολόγηση του νομοθέτη. Η Αρχή εκφράζει την πεποίθηση ότι για τους λόγους που έχουν προαναφερθεί η μέθοδος αυτή πρέπει να επιφυλάσσεται στα “ιδιαιτέρως σοβαρά εγκλήματα” και συγκεκριμένα σε εκείνα στα οποία οι σχετικές αναλύσεις μπορούν να οδηγήσουν σε διαλεύκανση των υποθέσεων (εγκλήματα κατά της ζωής, απαγωγή, σεξουαλικά εγκλήματα).
9. Λόγω των ιδιαιτεροτήτων της γενετικής πληροφορίας, της έντασης και δραστικότητας της προσβολής που εμπεριέχει η ανάλυση DNA επιβάλλεται ο περιορισμός της χρήσης της για τη διαπίστωση της ταυτότητας του δράστη μόνο εφόσον υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις ενοχής ή ανάμιξης σε συγκεκριμένη ενέργεια. Προληπτική λήψη και ανάλυση γενετικού υλικού θα πρέπει να αποκλειστεί. Η παρατήρηση αυτή ισχύει και για την εφαρμογή της μεθόδου αυτής σε απροσδιόριστο ή δυσανάλογα μεγάλο αριθμό προσώπων εφόσον δεν τεκμηριώνεται και από άλλα στοιχεία ο ενδεχόμενος συσχετισμός τους με συγκεκριμένη ενέργεια ή δράση. Η διαπίστωση των προϋποθέσεων αυτών και η έγκριση για τη διεξαγωγή της λήψης και ανάλυσης του γενετικού υλικού πρέπει κατά τη γνώμη μας να τελεί υπό δικαστικές εγγυήσεις και λόγω της ιδιαίτερης σοβαρότητας να ανατεθεί στο Συμβούλιο Εφετών.
10. Η νομοθετική ρύθμιση θα πρέπει περαιτέρω να αναφέρεται και στην υποχρέωση καταστροφής του ληφθέντος γενετικού υλικού μετά την εκπλήρωση του σκοπού που επιδιώκεται, δηλ. την πιστοποίηση της ταυτότητας. Εφόσον η διαπίστωση της ταυτότητας είναι δεδομένη η καταστροφή πρέπει να αφορά και κάθε περαιτέρω πληροφορία η οποία θα έχει ενδεχομένως προκύψει από τη γενετική ανάλυση. Είναι αυτονόητο ότι η υποχρέωση καταστροφής του γενετικού υλικού και διαγραφής των αντίστοιχων δεδομένων, που αφορούν ένα ή περισσότερα άτομα τα οποία έχουν ελεγχθεί, υφίσταται και στην περίπτωση που από την ανάλυση δεν προκύπτει ταυτότητα ενόχου της συγκεκριμένης ενέργειας.

11. Τέλος θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι η γενετική ανάλυση για τη διαπίστωση της ταυτότητας καθώς και η καταχώριση και επεξεργασία των αντίστοιχων γενετικών δεδομένων θα διεξάγεται με τις κατάλληλες μεθόδους και διαδικασίες ώστε να αποτρέπεται η μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση καθώς και κάθε οποιαδήποτε παρέμβαση. Λόγω της ιδιαιτερότητας των δεδομένων θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται ενισχυμένα μέτρα ασφάλειας των συστημάτων και των δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία

5) ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 61 / 2004

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 21-10-2004 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Δ. Γουργουράκη, Πρόεδρο, και τους Σ. Λύτρα, Α. Παπαχρίστου και Ν. Φραγκάκη, μέλη, και τα αναπληρωματικά μέλη Α. Πράσσο, Γ. Πάντζιου, η οποία είχε ορισθεί εισηγητής της υπόθεσης, και Α. Παπανεοφύτου, σε αναπλήρωση των τακτικών μελών Σ. Σαρηβαλάση, Α. Πομπόρτση και Ν. Παπαγεωργίου, αντίστοιχα, οι οποίοι αν και είχαν προσκληθεί νομίμως δεν προσήλθαν λόγω κωλύματος, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρούσα χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Α. Χρυσοβελίδου ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

1. Με την από (αρ. πρωτ.) αναφορά του το Σωματείο Εργαζομένων στην εταιρεία έθεσε υπ' όψιν της Αρχής στοιχεία που σχετίζονται με τη λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος της εταιρείας και αφορούν τη δυνατότητα πρόσβασης του εργοδότη στους προσωπικούς υπολογιστές των εργαζομένων και ζήτησε από την Αρχή να εξετάσει τη νομιμότητα αυτής της διαδικασίας.

Συγκεκριμένα το Σωματείο Εργαζομένων στην εταιρεία (α) κοινοποίησε στην Αρχή τις «Οδηγίες Χρήσης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών» της εταιρείας προς τους εργαζόμενους και ζήτησε να ελέγξει τη νομιμότητα των όρων που αναφέρονται στο έντυπο αυτό, και (β) κατήγγειλε ότι στους προσωπικούς υπολογιστές των εργαζομένων στην εταιρεία είναι εγκατεστημένο το λογισμικό Virtual Network Computing (VNC), το οποίο δίνει τη δυνατότητα στο Τμήμα Πληροφορικής και Επικοινωνιών της εταιρείας αλλά και σε οποιονδήποτε τρίτο, ο οποίος διαθέτει τους κωδικούς πρόσβασης, όχι μόνον να βλέπει την οθόνη κάθε εργαζόμενου και να έχει πρόσβαση στους αποθηκευτικούς χώρους του προσωπικού υπολογιστή του, αλλά και να παίρνει τον έλεγχο και να χειρίζεται τον προσωπικό υπολογιστή του εργαζόμενου μέσω δικτύου (remote control).

Κατόπιν αυτού το Σωματείο Εργαζομένων στην εταιρεία ζήτησε τη γνώμη της Αρχής για τα εξής θέματα:

α) Μπορεί ο κάθε εργαζόμενος να επικοινωνεί εσωτερικά και εξωτερικά της εταιρείας για προσωπικά του ζητήματα (στα πλαίσια του νόμου), χωρίς η εταιρεία να του δημιουργεί δεσμεύσεις και φόρμες; Μπορεί να χρησιμοποιεί τον προσωπικό του υπολογιστή ή είναι υποχρεωμένη η εταιρεία να διαθέσει μη ελεγχόμενους υπολογιστές για την εξυπηρέτηση της προσωπικής επικοινωνίας των εργαζόμενων, όταν το επιθυμούν;

β) Μπορεί ο κάθε εργαζόμενος να εκτρέπεται σε περίπτωση απουσίας του τα εισερχόμενα μηνύματα σε προσωπικό λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου;

γ) Σε περίπτωση που η εταιρεία είναι υποχρεωμένη να βάλει φραγή εισερχομένων μηνυμάτων ορισμένων Παροχών Υπηρεσιών Διαδικτύου, είναι υποχρεωτικό να φράσσονται και τα προς συγκεκριμένους χρήστες υπηρεσιών αυτών των παροχών εξερχόμενα μηνύματα των εργαζομένων;

2) Στη συνέχεια με το από(αρ. πρωτ.) έγγραφό του το Σωματείο Εργαζομένων στην εταιρεία διαβίβασε στην Αρχή την απόαναφορά του εργαζόμενου και εκλεγμένου μέλους της Επιτροπής Υγείας και Ασφάλειας Εργαζομένων εργαζόμενου Χ με την οποία καταγγέλλει ότι τηνμε ενέργειες της εταιρείας καταργήθηκε η εταιρική ηλεκτρονική διεύθυνση του(.....), με αποτέλεσμα ο ίδιος να μην μπορεί να στέλνει ούτε να λαμβάνει μηνύματα. Ο καταγγέλλων ισχυριζόταν ότι ο λόγος της απαγόρευσης ήταν ότι έστειλε μακροσκελή μηνύματα σε μεγάλο αριθμό αποδεκτών. Επίσης καταγγέλλει ότι του απαγορεύθηκε η πρόσβαση στο διαδίκτυο, ενώ η προσωπική ηλεκτρονική διεύθυνσή του (.....) είχε ήδη προστεθεί στη λίστα των απαγορευμένων διευθύνσεων, με αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι της εταιρείας να μην μπορούν να στέλνουν ή/και να λαμβάνουν μηνύματα προς ή/και από αυτήν τη διεύθυνση.

3) Επί των ανωτέρω η εταιρεία ανέπτυξε τις απόψεις της με το από 20-1-2004 (αρ. πρωτ.) έγγραφό της προς την Αρχή και στη συνέχεια παρέσχε συμπληρωματικές διευκρινίσεις με το από 30-1-2004 (αρ. πρωτ.....) έγγραφό της.

4) Την 30-3-2004 με το με αρ. πρωτ. έγγραφο ο εργαζόμενος Χ παρέσχε συμπληρωματικές διευκρινίσεις σχετικά με τα καταγγελλόμενα. Στο έγγραφο αυτό αναφέρει ότι το Τμήμα Πληροφορικής της εταιρείας μαζί με τη Διεύθυνση Διοικητικού, με τη σύμφωνη γνώμη της Διοίκησης της εταιρείας,

παρακολουθούν συστηματικά τις επικοινωνίες των εργαζομένων. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι (α) όλες οι ηλεκτρονικές επιστολές, που έρχονται στον ή φεύγουν από τον διακομιστή (server) της εταιρείας αντιγράφονται και παραμένουν στον διακομιστή, για αυθαίρετο χρονικό διάστημα, (β) καταγράφονται όλοι οι δικτυακοί τόποι που επισκέπτεται ο κάθε χρήστης, και (γ) τα ανωτέρω γίνονται μέσω της χρήσης ειδικού λογισμικού (VNC).

5) Κατά τη συνεδρίαση της 24-6-2004 της Αρχής η εταιρεία και ο εργαζόμενος Χ εκλήθησαν και ανέπτυξαν τις απόψεις τους.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διαλογικής συζήτησης

1) Η Αρχή απευθύνει προειδοποίηση στην εταιρεία να προβεί στις εξής ενέργειες:

α) Να ενημερώσει τους εργαζόμενους σε αυτήν για τη χρήση του λογισμικού κατά τρόπο ιδιαίτερα σαφή και κατανοητό σε όλους (π.χ. με το άνοιγμα του υπολογιστή να εμφανίζεται μήνυμα την οθόνη).

β) Η χρήση του λογισμικού VNC από τρίτο πλην του εργαζόμενου χρήστη πρέπει να γίνεται αποκλειστικά και μόνο για το σκοπό της παροχής από απόσταση υπηρεσιών υποστήριξης. Επιπλέον, η χρήση του θα πρέπει να είναι ελεγχόμενη από τον εργαζόμενο (π.χ. ο εργαζόμενος να έχει τη δυνατότητα αλλαγής του κωδικού πρόσβασης και να ενημερώνεται απαραίτητα κάθε φορά που απαιτείται η πρόσβαση στον υπολογιστή του μέσω του VNC).

γ) Οι εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτουν τη δυνατότητα χρήσης χώρου στον οποίο δεν θα είναι επιτρεπτή η πρόσβαση τρίτων (π.χ. με τη χρήση διαμέρισης του δίσκου) ή/και κρυπτογράφησης αρχείων.

2) Η Αρχή απευθύνει προειδοποίηση στην εταιρεία να λάβει όλα τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφάλειας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, τα οποία διακινούνται μέσω του δικτύου ή/και είναι αποθηκευμένα στους υπολογιστές της εταιρείας. Ειδικότερα, πρέπει να εκπονήσει μελέτη επικινδυνότητας και πολιτική ασφάλειας και να υποβάλει τα σχετικά κείμενα στην Αρχή σε διάστημα 3 μηνών. Επιπλέον, θα πρέπει να υποβληθεί στην Αρχή το νέο κείμενο «Οδηγίες Χρήσης Ηλεκτρονικών

Υπολογιστών», το οποίο θα προκύψει μετά την πραγματοποίηση των ανωτέρω συστάσεων.

3) Η Αρχή απευθύνει προειδοποίηση στην εταιρεία να μην προβαίνει σε καταγραφή των ιστοσελίδων που επισκέπτονται οι εργαζόμενοι για στατιστικούς λόγους, ενώ είναι δυνατός ο περιορισμός των ιστοσελίδων που μπορεί να επισκέπτεται ο εργαζόμενος.

4) Η Αρχή απευθύνει προειδοποίηση στην εταιρεία να μην προβαίνει σε συλλογή και επεξεργασία δεδομένων, που αφορούν τις κλήσεις και γενικά τις επικοινωνίες (στις οποίες συμπεριλαμβάνεται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) στον χώρο εργασίας, παρά μόνον εφόσον αυτό είναι απολύτως αναγκαίο για την οργάνωση και τον έλεγχο της διεκπεραίωσης της συγκεκριμένης εργασίας ή του κύκλου εργασιών και ιδίως τον έλεγχο των δαπανών. Τα στοιχεία της επικοινωνίας που καταχωρίζονται πρέπει να περιορίζονται στα απολύτως απαραίτητα και πρόσφορα δεδομένα για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται η καταχώριση και επεξεργασία ολόκληρου του αριθμού ή του συνόλου των στοιχείων της επικοινωνίας ούτε στοιχείων από το περιεχόμενό τους.

6) Α Π Ο Φ Α Σ Η Γ Ι Α Τ Ο Ν Τ Ε Ι Ρ Ε Σ Ι Α

1. Ο σκοπός της επεξεργασίας είναι η ελαχιστοποίηση των κινδύνων από τη σύναψη πιστωτικών συμβάσεων με αφερέγγυους πελάτες και εν γένει από τη δημιουργία επισφαλών απαιτήσεων και τελικά η προστασία της εμπορικής πίστης και η εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών. Η επεξεργασία είναι πράγματι «απολύτως αναγκαία» για την ικανοποίηση του σκοπού αυτού, ενώ η προστασία της εμπορικής πίστης, στη σύγκριση με τα συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων, μπορεί να θεωρηθεί ότι «υπερέχει προφανώς», υπό την έννοια του άρθρου 5 παρ. 2 εδ. ε΄. Συνεπώς, η επεξεργασία επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, αφού βέβαια αυτό ενημερωθεί (άρθρα 11 παρ. 1 και 24 παρ. 3 του ν. 2472/1997).
2. Από τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία ότι πρέπει να απαλειφθούν εκείνα που αφορούν αγορές και πωλήσεις ακινήτων, ως μη συμβιβαζόμενα προς την αρχή της αναλογικότητας, κατά την οποία τα δεδομένα «δεν πρέπει να είναι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται εν όψει του σκοπού της επεξεργασίας» (άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β του νόμου). Η διατήρηση τέτοιων στοιχείων προκαταβολικά, για απροσδιόριστο αριθμό προσώπων που δεν τα συνδέει (και ίσως δεν θα τα συνδέσει ποτέ) καμιά σχέση με τις τράπεζες υπερακοντίζει τους σκοπούς του αρχείου. Η επέμβαση στην ιδιωτική σφαίρα όλων αυτών των προσώπων είναι εντονότερη επιβάρυνση των συμφερόντων τους από ό,τι η επιβάρυνση μιας τράπεζας να φροντίζει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, πριν π.χ. συνάψει μια πιστωτική σύμβαση με ένα πελάτη της, να ζητεί ενημέρωση για την ακίνητη περιουσία του, αν αποδίδει σημασία σ' αυτό και πέρα από τις ασφάλειες που του ζητεί! Το ότι τα δεδομένα αυτά προέρχονται από γενικά προσιτές πηγές δεν σημαίνει ότι δεν είναι προσωπικά δεδομένα, υποκείμενα στο καθεστώς του ν. 2472/1997.
Προσιτά είναι, κατά την έως τώρα νομοθεσία, ακόμη και ευαίσθητα δεδομένα (π.χ. το θρήσκευμα που σημειώνεται στα ληξιαρχικά βιβλία, βιβλία δημόσια κατά τον νόμο), που όμως εφεξής, κατά τροποποίηση της έως τώρα νομοθεσίας, υπόκεινται στους περιορισμούς επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων του ν. 2472/1997. Εξάλλου, η υποκατάσταση ενός ιδιωτικού αρχείου, όπως εδώ αυτού της «Τειρεσίας Α.Ε.», στη θέση ενός δημόσιου αρχείου (όπως των βιβλίων υποθηκών και μεταγραφών) ή άλλου αρχείου εξυπηρετούντος ευρύτερους σκοπούς, είναι αντίθετη με την αρχή της προσφορότητας της επεξεργασίας για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού, δηλ. εδώ της προστασίας του τραπεζικού συστήματος από αφερέγγυους πελάτες (πρβλ. γνωμοδότηση του ΝΣΚ 689/1995). Η διαφάνεια ως προς την ακίνητη περιουσία των πολιτών είναι ένας σκοπός που θα μπορούσε να ενδιαφέρει το δημόσιο, π.χ. για φορολογικούς λόγους, και όχι, άνευ ετέρου, επιμέρους ιδιωτικούς φορείς.
Αντίθετα, η προκαταβολική συλλογή αρνητικών, για τη φερεγγυότητα των υποκειμένων, στοιχείων μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται στο παραπάνω αίτημα της προσφορότητας.
3. Για τα λοιπά δεδομένα πρέπει να παρατηρηθεί ότι είναι απαραίτητο και σύμφωνο με τις αρχές της προσφορότητας και της αναλογικότητας που καθιερώνει ο νόμος να γίνεται αξιολόγηση και διαβάθμισή τους, ανάλογα με τη βαρύτητά τους. Ασήμαντες παραβάσεις, που π.χ. αφορούν μικροποσά,

δεν πρέπει καν να συλλέγονται, οι δε παραβάσεις μέσης βαρύτητας να διατηρούνται στο αρχείο επί μικρότερο χρονικό διάστημα από την προβλεπόμενη 10ετία. Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε. καλείται να ετοιμάσει το ταχύτερο δυνατόν και γνωστοποιήσει στην Αρχή σχέδιο διαβάθμισης των δεδομένων που τηρεί, ώστε να κριθεί αν τηρούνται οι παραπάνω νόμιμες προϋποθέσεις.

4. Αποδέκτες των δεδομένων, σύμφωνα με τον σκοπό της επεξεργασίας, δικαιολογείται να είναι μόνο οι τράπεζες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι εταιρείες διαχείρισης πιστωτικών καρτών, καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα, όχι τρίτοι μετέχοντες στις οικονομικές συναλλαγές και ακόμη λιγότερο μη μετέχοντες. Ήδη η «Τειρεσίας Α.Ε.» γνωστοποίησε στην Αρχή, ότι το Δ.Σ. της αποφάσισε να περιορίσει μόνο στους παραπάνω νομιμοποιούμενους, κατά τον σκοπό της επεξεργασίας, αποδέκτες τη διακίνηση των δεδομένων. Είναι αυτονόητο ότι μόνον οι παραπάνω αποδέκτες προσωπικών δεδομένων έχουν το δικαίωμα χρησιμοποίησής τους. Η περαιτέρω επεξεργασία τους (διαβίβαση σε τρίτους κ.λ.π) από αυτούς είναι απολύτως απαγορευτική.
5. Η «Τειρεσίας Α.Ε.» οφείλει να συμμορφωθεί με την κατά το άρθρο 24 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 11 παρ. 1 του νόμου υποχρέωση ενημέρωσης του υποκειμένου, μεταξύ άλλων και για τους αποδέκτες των δεδομένων, δηλαδή, κατά το άρθρο 2 στοιχ. ι' του νόμου, τους τρίτους στους οποίους ανακοινώνονται ή μεταδίδονται τα δεδομένα (τρίτοι είναι κατά το άρθρο 2 στοιχ. θ', όλοι πλην του υποκειμένου των δεδομένων, του υπευθύνου επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία, όπως περιγράφονται στη διάταξη) ή και μη τρίτους (έτσι η διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. ι', in fine). Μη τρίτοι που πρέπει να ενημερωθούν μπορεί να είναι π.χ. τα ίδια τα υποκείμενα των δεδομένων (που μπορεί να μην είναι η πηγή της συλλογής των δεδομένων, που όμως έτσι κι αλλιώς πρέπει να ενημερωθούν ως υποκείμενα) ή οι εκτελούντες την επεξεργασία που τυχόν δεν έχουν γνώση των δεδομένων. Τρίτοι είναι και οι μέτοχοι της «Τειρεσίας Α.Ε.», αφού δεν ταυτίζονται με το νομικό πρόσωπο της Α.Ε. και δεν περιλαμβάνονται στις τρεις κατηγορίες των μη τρίτων κατά το άρθρο στοιχ. θ' του νόμου.

Ως αποδέκτες κατά την παρ. 1 του άρθρου 11 νοούνται τα πρόσωπα προς τα οποία προβλέπεται κατά το στάδιο της συλλογής να ανακοινώνονται τα δεδομένα. Η διάταξη δεν εννοεί υποχρέωση ενημέρωσης για τη συγκεκριμένη ανακοίνωση στην οποία ο υπεύθυνος της επεξεργασίας προβαίνει κάθε φορά που του ζητείται πληροφορία από τον αποδέκτη. Η προσθήκη εκ των υστέρων (μετά τη συλλογή) νέων αποδεκτών ή νέας κατηγορίας αποδεκτών θα πρέπει, σύμφωνα με τον σκοπό του νόμου, να υπαχθεί επίσης στη ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 11 και να υποχρεώνει τον υπεύθυνο επεξεργασίας για ενημέρωση του υποκειμένου. Τούτο προκύπτει και από τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 11. Αν και αυτή η ενημέρωση αφορά «μεγάλο αριθμό υποκειμένων», θα πρέπει πάλι να εφαρμοσθεί ανάλογα η διάταξη του άρθρου 24 παρ. 3, που, μολονότι μεταβατική διάταξη, αποτυπώνει ευρύτερο και πάγιο νομοθετικό πνεύμα (όταν ακριβώς πρόκειται για «μεγάλο αριθμό υποκειμένων»).

Τυχόν ερμηνεία της παρ. 3 του άρθρου 11 ότι απαιτεί και την in concreto ανακοίνωση όταν πρόκειται να δοθεί μια πληροφορία προς τους τρίτους θα υπερέβαινε τον σκοπό της διάταξης. Οι τρίτοι αυτοί είναι

αποδέκτες υπό την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 11, για τους οποίους πρέπει να είναι ήδη ενημερωμένο το υποκείμενο. Η άντληση πληροφοριών από τους τρίτους αποδέκτες μπορεί να γίνεται μαζικά ή ακόμη μπορεί οι τρίτοι να έχουν αυτόματη πρόσβαση (με δική τους πρωτοβουλία και χωρίς ενέργειες του υπευθύνου επεξεργασίας) στο αρχείο, π.χ. να αντλούν τα δεδομένα με την On Line διαδικασία, όπως συμβαίνει στην εξεταζόμενη περίπτωση. Θα πρέπει βέβαια ο υπεύθυνος επεξεργασίας να έχει ενημερώσει το υποκείμενο γι' αυτόν τον τρόπο άντλησης των δεδομένων από τους αποδέκτες. Επίσης, θα πρέπει κατά τον ν. 2472/97, ο αποδέκτης, ως ασκών και αυτός επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, να ενημερώνει το υποκείμενο για τα δεδομένα που άντλησε και χρησιμοποιεί στις συναλλαγές μαζί του, ώστε να του παρέχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τη χρήση αυτή, ενδεχομένως να αμυνθεί κλπ.

Η παρ. 3 του άρθρου 11 είναι ασαφής διάταξη, στη συσχέτισή της με την παρ. 1 του ίδιου άρθρου, και ατυχής. Πρέπει, δια της εις άτοπον απαγωγής, να ερμηνευθεί ως απλώς διευκρινιστική και συμπληρωτική της παρ. 1, υπό την έννοια ότι, και αν η ενημέρωση του υποκειμένου για τους αποδέκτες-τρίτους δεν είχε γίνει κατά τον χρόνο της συλλογής ή αν προστίθενται νέοι αποδέκτες-τρίτοι, πάντως, η ενημέρωση του υποκειμένου πρέπει να γίνει πριν από την ανακοίνωση στους αποδέκτες-τρίτους. Στην παρ. 3 ο νομοθέτης είχε περισσότερο κατά νου την περίπτωση όπου η συλλογή των δεδομένων δεν γίνεται απευθείας από το υποκείμενο και αυτό θα ενημερωθεί αργότερα ή την περίπτωση όπου κατά τη συλλογή η ανακοίνωση στον τρίτο δεν είχε προβλεφθεί. Αυτές είναι οι περιπτώσεις που κατά το άρθρο 11 της κοινοτικής Οδηγίας 95/46 ΕΚ «Για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» (βλ. και τις σκέψεις 39 και 40 του προοιμίου της Οδηγίας) επιβάλλουν την ενημέρωση του υποκειμένου «το αργότερο κατά την πρώτη ανακοίνωση των δεδομένων στον τρίτο», πρόβλεψη από την οποία προφανώς επηρεάσθηκε ο Έλληνας νομοθέτης κατά τη διατύπωση της παρ. 3, χωρίς όμως να τη συσχετίσει επαρκώς με την παρ. 1 (πρβλ. άρθρο 10 της Οδηγίας).

6. Η προβλεπόμενη διαγραφή των δεδομένων μετά δεκαετία πρέπει να διορθωθεί. Η δεκαετία δικαιολογείται μόνο για τις βαρύτερες περιπτώσεις. Βλ. και παραπάνω υπό 3 όπως ήδη ειπώθηκε. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να επεξεργασθεί μια διαβάθμιση-ταξινόμηση των δεδομένων κατά κατηγορίες και, ανάλογα με τη βαρύτητά τους, να υπαγάγει κάθε κατηγορία σε διαφορετική διάρκεια διατήρησης στο Αρχείο και να γνωστοποιήσει τη νέα ρύθμιση στην Αρχή.
7. Για τα θέματα ασφάλειας (κτιρίου όπου φυλάσσεται το Αρχείο, προγραμμάτων και δεδομένων, μηχανογραφικών εφαρμογών κλπ.) η Αρχή επιφυλάσσεται να προβεί στον απαραίτητο έλεγχο.
8. Η συνεργασία της «Τειρεσίας Α.Ε.» με την ΚΕΠΥΟ αποτελεί διασύνδεση και πρέπει να εφαρμοσθούν οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 2472/97.

Κατά τα λοιπά παραπέμπουμε στους γενικούς κανόνες που θέσπισε η Αρχή προς τήρηση από τους υπεύθυνους επεξεργασίας κατά τη γνωστοποίηση την οποία υποβάλλουν στην Αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 2472/1997, και προς συμμόρφωσή τους στα άρθρα 4 και 5 του ίδιου νόμου. Ιδιαίτερως πάντως πρέπει εδώ να τονισθεί ότι η υπεύθυνη της

επεξεργασίας εταιρία πρέπει να τηρεί τα στοιχεία του νόμου με αυστηρότητα διότι και ο έλεγχος θα είναι εξαιρετικά αυστηρός.

Είναι αυτονόητο ότι τα δυσμενή με το υποκείμενο προσωπικά δεδομένα που διαβιβάζονται κάθε φορά στον αποδέκτη πρέπει να είναι ακριβή και ενημερωμένα μέχρι το χρόνο της διαβίβασης. Η ακρίβεια και ενημέρωση των στοιχείων αποτελεί βάρος του υπεύθυνου της επεξεργασίας και σε καμιά περίπτωση του υποκειμένου το οποίο σε αντίθετη περίπτωση διατηρεί τα δικαιώματα που του παρέχονται από το Νόμο 2472/97 αλλά και από τις γενικές διατάξεις για την προστασία της προσωπικότητας.

7) ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 9/2003

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε μετά από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 20-3-2003 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον κ. Δ. Γουργουράκη, Πρόεδρο, και τους κ.κ. Σ. Λύτρα, Α. Παπαχρίστου, Ι. Τσουκαλά, Σ. Σαρηβαλάση, Ν. Παπαγεωργίου και Ν. Φραγκάκη, μέλη, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρόντες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήσαν η κ.Καμπουράκη, ελέγκτρια, ως εισηγήτρια και η κ. Μ. Γιαννάκη ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Η Αττικό Μετρό ΑΕ (συντ.ΑΜΕΛ)στις 29-8-2002 με έγγραφό της (α.π. 1834/29-8-2002) απεύθυνε ερώτημα προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων για τη νομιμότητα εφαρμογής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2472/1997 και την Οδηγία 115/2001 της Αρχής, αναλυτών βιομετρικής τεχνολογίας σε εγκαταστάσεις υψηλού κινδύνου του Μετρό. Η ΑΜΕΛ στο παραπάνω έγγραφο διατυπώνει την άποψη ότι ο έλεγχος πρόσβασης στις «κρίσιμες» εγκαταστάσεις του Μετρό, πρέπει να εφαρμόζεται με τα πιο αποτελεσματικά τεχνικά και οργανωτικά μέσα για την επίτευξη της μέγιστης ασφάλειας επιτήρησης των συγκεκριμένων χώρων. Για τον σκοπό αυτό προτείνει την εγκατάσταση συσκευών ελέγχου πρόσβασης βιομετρικής τεχνολογίας.

Πιλοτική εφαρμογή του προτεινόμενου συστήματος εξετάστηκε με επιτόπιο έλεγχο στις 5-9-2002, από τις ελέγκτριες κ.Σιουγλέ και κ.Καμπουράκη ενώ παράλληλα ζητήθηκαν και εγγράφως επιπλέον πληροφορίες για τον τρόπο λειτουργίας του. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκαν

τα εξής: α) το σύστημα καταγράφει αποκλειστικά με ψηφιακό τρόπο στοιχεία της γεωμετρίας του χεριού του χρήστη. Δεν συλλέγει άλλα στοιχεία όπως είναι για παράδειγμα τα δακτυλικά αποτυπώματα. β) Το σύστημα θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τον σκοπό του ελέγχου πρόσβασης των εργαζομένων σε κρίσιμες εγκαταστάσεις των σταθμών του Μετρό. γ) Αποτελείται από συσκευές οι οποίες είναι αυτόνομες και δεν υπάρχει διασύνδεση στοιχείων με κεντρική βάση δεδομένων. Στις συσκευές επίσης δεν καταγράφονται άλλα προσωπικά στοιχεία όπως για παράδειγμα το ονοματεπώνυμο του χρήστη

Το παραπάνω θέμα εξετάστηκε το Νοέμβριο του 2002 από το Συμβούλιο της Αρχής και αποφασίστηκε ότι η εγκατάσταση του παραπάνω συστήματος αποτελεί ένα ανάλογο μέτρο προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 10 του Ν.2472/1997. Όπως ειδικά αναφέρει η Οδηγία αρ.115/2001 της Αρχής για τα θέματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων εργαζομένων, η χρήση βιομετρικών μεθόδων είναι επιτρεπτή μόνο σε περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται από ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφάλειας των χώρων εργασίας και εφόσον δεν υπάρχει άλλο μέσο για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο σκοπός εφαρμογής του παραπάνω συστήματος της ΑΜΕΛ είναι αποκλειστικά ο έλεγχος της πρόσβασης στους συγκεκριμένους χώρους για την αποφυγή μη εξουσιοδοτημένης εισόδου από τρίτους, η ΑΜΕΛ οφείλει να σταθμίσει τους υπάρχοντες κινδύνους, την έκταση των κινδύνων αυτών και τις υπάρχουσες εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης των κινδύνων, και αφετέρου, την πιθανότητα παραβίασης της ιδιωτικότητας των εργαζομένων από την εφαρμογή της βιομετρικής τεχνολογίας.

Η Αρχή στις 26-11-2002 απέστειλε σχετικό έγγραφο στην ΑΜΕΛ στο οποίο ανέφερε τα παραπάνω, ότι δηλαδή η ΑΜΕΛ προτού προβεί σε ενέργειες εγκατάστασης ενός βιομετρικού συστήματος, οφείλει προηγουμένως να εκπονήσει ανάλυση επικινδυνότητας του πληροφοριακού συστήματός της, η οποία καταλήγει σε συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προστασίας. Η στάθμιση παραγόντων «απειλή» – «ευπάθεια» – «ενδεχόμενη ζημιά» ορίζει το πλαίσιο επιλογής των ανάλογων μέτρων προστασίας.

Η ΑΜΕΛ με έγγραφό της στις 26-2-2003 ενημέρωσε την Αρχή ότι ολοκλήρωσε τη μελέτη επικινδυνότητας του πληροφοριακού συστήματος του Μετρό (αντίγραφο της οποίας κοινοποιήθηκε στην Αρχή) σύμφωνα με τις συστάσεις της τελευταίας. Στις λειτουργικές συστάσεις της παραπάνω μελέτης προτείνεται η αξιοποίηση «ήπιων» βιομετρικών τεχνολογιών (βασισμένων σε χαρακτηριστικά που δεν αφήνουν ίχνη). Ο αποκλειστικός σκοπός εφαρμογής τους είναι ο έλεγχος πρόσβασης σε εγκαταστάσεις υψηλής επικινδυνότητας της ΑΜΕΛ. Υποστηρίζεται η άποψη ότι δεν πρέπει να τηρούνται τα σχετικά δεδομένα σε κεντρική βάση δεδομένων ενώ λαμβάνεται υπόψη και η αρχή της τήρησης των ελάχιστων προσωπικών δεδομένων για την εκπλήρωση του

συγκεκριμένου σκοπού. Επίσης στις λειτουργικές συστάσεις της ίδιας μελέτης αναφέρονται ρητά οι συγκεκριμένοι χώροι στους οποίους συστήνεται, ως σκόπιμη και αναγκαία για την επαρκή ασφάλειά τους, η χρήση βιομετρικών συσκευών για τον έλεγχο της πρόσβασης.

Μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων και κατόπιν διαλογικής συζήτησης

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων κρίνει ότι η εγκατάσταση βιομετρικού συστήματος αποκλειστικά για τον σκοπό του ελέγχου της πρόσβασης των εργαζομένων στις κρίσιμες εγκαταστάσεις της εταιρείας «Αττικό Μετρό ΑΕ» δεν παραβιάζει τα δικαιώματα των εργαζομένων της σύμφωνα με όσα ορίζονται στην Οδηγία 115/2001 της Αρχής, εφόσον πληρούνται οι λειτουργικές συστάσεις της μελέτης επικινδυνότητας της Αττικό Μετρό.

Συγκεκριμένα πρέπει οι συσκευές βιομετρικής τεχνολογίας που θα εγκατασταθούν να χαρακτηρίζονται «ήπιες» όπως αναφέρεται στο ιστορικό της απόφασης αυτής και να έχουν τα εξής χαρακτηριστικά: να μην τηρούνται τα προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων σε κεντρική βάση δεδομένων, η επεξεργασία να εκτελείται αποκλειστικά για τον σκοπό του ελέγχου πρόσβασης των εργαζομένων της ΑΜΕΛ σε κρίσιμες εγκαταστάσεις, να τηρούνται τα ελάχιστα για την εκπλήρωση του συγκεκριμένου σκοπού προσωπικά δεδομένα και μόνο για το χρονικό διάστημα που είναι αναγκαίο για την εκτέλεση της επεξεργασίας. Επομένως η παραπάνω επεξεργασία κρίνεται νόμιμη με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν.

Ο υπεύθυνος της επεξεργασίας οφείλει σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.2472/1997 να ενημερώσει τους εργαζομένους για την εφαρμογή του παραπάνω συστήματος. Η ενημέρωση πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τον ακριβή ορισμό του σκοπού που επιβάλλει τη χρήση του βιομετρικού συστήματος, καθώς και τον τόπο και χρόνο της επεξεργασίας.

8) ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 11 / 2003

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, συνήλθε ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της σε τακτική συνεδρίαση την 27-3-2003 στο κατάστημά της αποτελούμενη από τον Δημήτριο Γουργουράκη, Πρόεδρο, και τους Σωτήριο Λύτρα, Αθανάσιο Παπαχρίστου, Ιωάννη Τσουκαλά, Στυλιανό Σαρηβαλάση, Νικόλαο Παπαγεωργίου και Νικόλαο Φραγκάκη, μέλη, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση, με εισηγητή τον Αθανάσιο Παπαχρίστου και βοηθό εισηγήτρια την Κωστούλα Καμπουράκη, που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρόντες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήσαν η Κωστούλα Καμπουράκη, ελέγκτρια, και η κ. Αγγελική Κανακάκη γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Το Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών, το οποίο τηρεί αρχείο υιοθεσιών σύμφωνα με την υπ'αριθμ. 419/18-2-2002 άδεια της Αρχής, ερωτά με το υπ'αριθμ. πρωτ. 143 από 27-1-2003 έγγραφό της, αν μπορεί να πληροφορεί τα ενήλικα υιοθετημένα τέκνα εκτός από τα στοιχεία ταυτότητάς τους και για στοιχεία των βιολογικών τους γονέων, όπως ποινικές καταδίκες, ερωτικός βίος, υγεία κλπ.

Ύστερα από εξέταση όλων των στοιχείων του φακέλου και κατόπιν διαλογικής συζήτησης

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Σύμφωνα με το άρθρο 1559 παρ. 2 του ΑΚ, «Το θετό τέκνο έχει μετά την ενηλικίωσή του το δικαίωμα να πληροφορείται πλήρως τα στοιχεία των φυσικών γονέων του. » Εξάλλου κατά το άρθρο 57 παρ. 5 του νόμου 2447/1996, «Στις περιπτώσεις υιοθεσιών ανηλίκων, που τελέσθηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του παρόντος υπό συνθήκες που εξασφάλισαν τη μυστικότητά τους, σύμφωνα με τους όρους του νόμου ο οποίος ίσχυε κατά το χρόνο της τέλεσής τους, το θετό τέκνο έχει μετά την ενηλικίωσή του το δικαίωμα να πληροφορείται πλήρως τα στοιχεία των φυσικών γονέων του, σύμφωνα με την τρίτη (προδηλώς δεύτερη) παράγραφο του άρθρου 1559 του Αστικού Κώδικα. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι της τοπικής

αυτοδιοίκησης, οι εισαγγελείς και τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών ή ιδρυμάτων έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στους ενδιαφερομένους, κατά την άσκηση του παραπάνω δικαιώματός τους τη συνδρομή τους». Για το θέμα αυτό έχει ήδη εκδοθεί η υπ' αριθμ. 256/10 από 24-3-2000 απόφαση της Αρχής, η οποία αναφέρει ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες οφείλουν να παρέχουν κάθε αναγκαία συνδρομή στο θετό τέκνο ώστε να πληροφορηθεί τη βιολογική του προέλευση.

Το θετό τέκνο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε αρχείο που το αφορά προκειμένου να μάθει την ταυτότητα των βιολογικών του γονέων. Άλλα προσωπικά δεδομένα και μάλιστα ευαίσθητα, που αφορούν τους βιολογικούς γονείς, δεν επιτρέπεται να χορηγούνται στον ενήλικο υιοθετημένο, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν.2472/1997.

Κατ' εξαίρεση ιατρικά δεδομένα των βιολογικών γονέων, που έχουν σχέση με την υγεία του υιοθετημένου, μπορεί να ανακοινώνονται, σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.2 περιπτ. δ του ν.2472/1997, στον ιατρό του υιοθετημένου τέκνου, εφόσον αυτός βεβαιώνει ότι είναι αναγκαία για τη διάγνωση ή θεραπεία του υιοθετημένου.

Για τους λόγους αυτούς

Η παροχή στοιχείων στο ενήλικο θετό τέκνο σύμφωνα με τα παραπάνω, αφορά στην ανακοίνωση των στοιχείων ταυτότητας των βιολογικών γονέων και όχι άλλων στοιχείων που συνδέονται με την προσωπικότητά τους. Ως στοιχεία ταυτότητας νοούνται τα αναγραφόμενα στο δελτίο ταυτότητας ή άλλο σχετικό έγγραφο.

Η ανακοίνωση ιατρικών δεδομένων των βιολογικών γονέων προς το ενήλικο θετό τέκνο μπορεί να επιτραπεί στην περίπτωση κατά την οποία η γνώση αυτών είναι σημαντική για την υγεία του τέκνου. Όπου το θετό τέκνο επικαλείται λόγους υγείας, τα ιατρικά δεδομένα των βιολογικών του γονέων επιτρέπεται να χορηγηθούν μόνο αν υπάρχει ιατρική βεβαίωση που να πιστοποιεί την αναγκαιότητα των στοιχείων αυτών για την υγεία του υιοθετημένου, στον ιατρό του αυτοπροσώπως (άρθρο 7 παρ. 2 εδ. δ του Ν.2472/1997).